

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 13 april justerades.

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM82 Ändringsdirektiv om att utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten COM(2023) 177 till civilutskottet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2022/23:2387 till finansutskottet

2022/23:2383, 2385, 2388 och 2389 till finansutskottet

§ 4 Ekonomisk familjepolitik

*Ekonomisk
familjepolitik*

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU16

Ekonomisk familjepolitik

föredrogs.

Anf. 1 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru talman! I detta betänkande hanteras en rad olika förslag på området ekonomisk familjepolitik. Önskelistan kan vara lång, samtidigt som mycket av det som vi behandlar i dag ibland nästan tas för givet. Den omfördelning som sker och finansieringen från skattebetalare glöms lätt bort i debatten om mer, fler och generösare regler och stöd till bland andra barnfamiljer. Det är också en ständig balansgång mellan att underlätta ekonomiskt för barnfamiljer och samtidigt vara varsam med marginaleffekterna.

Vi måste stärka drivkrafter till arbete och återupprätta arbetslinjen, något familjepolitiken historiskt faktiskt har bidragit till.

Sverige har en generös ekonomisk familjepolitik – en av världens mest generösa. Det tycker jag att vi ska vara stolta över. En generös föräldraförsäkring gör det möjligt för alla att vara hemma med sitt nyfödda barn och ger en viktig möjlighet till anknytning och en bra start i livet. Vi har också barnbidrag, tillfällig föräldrapenning, underhållsstöd och bostadsbidrag – allt för att skapa bästa möjliga start för nybildade familjer. Hela 480 dagar betalas ut i föräldrapenning för ett barn, samtidigt som föräldraledighetslagen formellt sett säkrar rätten till ledighet i fler dagar.

Men, fru talman, systemet är inte perfekt och är fortsatt i behov av förbättringar. Den moderatledda regeringen, tillsammans med Sverigedemokraterna, gick i april ut med att man exempelvis dubblar antalet dubbel-dagar, från 30 dagar till 60 dagar, samtidigt som man förlänger tiden att ta ut dessa dagar till dess att barnet är 15 månader. Det är en liten men ack så viktig frihetsreform. Rapporter har visat att familjer som tar ut dubbeldagar tenderar att ha ett mer jämställt uttag av föräldradagarna, men framför allt ser man tydliga och positiva effekter på kvinnors och mammors hälsa och möjlighet till återhämtning efter förlossningen. Att dessutom i större utsträckning få självbestämmande över föräldradagarna och planera utifrån vad som passar den egna lilla familjen är givetvis också viktigt.

Vi moderater ser ett fortsatt behov av förändringar i föräldraförsäkringen inte bara för att göra livspusslet enklare utan också för att stärka anknytningen till arbetsmarknaden när man väljer att bilda familj. Det kan handla om att fördela föräldradagar även till andra viktiga vuxna i barnets liv eller att förbättra möjligheten för egenföretagare att ta ut föräldradagar.

I denna debatt kommer vi att få anledning att återkomma till de reserverade dagarna i föräldraförsäkringen, åt både det ena och det andra hållet. Moderaterna har landat i att antalet reserverade dagar bör bibehållas. Men framför allt säger vi i dag nej till förslaget att utöka antalet reserverade dagar. Detta grundar sig inte bara i en stark tro på individens förmåga och familjers möjlighet till självbestämmande utan också i att värna om den flexibilitet som har tjänat föräldraförsäkringen väl.

När föräldraförsäkringen infördes var den en möjliggörare för framför allt mammor att också delta på arbetsmarknaden. Den historien får vi inte glömma. Ett jämställt uttag är viktigt, men vi tror att morot i detta fall är en mer effektiv metod än piska för ett mer jämställt uttag.

Med medvetna val kan vi också stärka jämställdheten. Och ibland tror jag faktiskt att vi också måste sluta se kvinnor som offer i detta sammanhang. Familjer ser olika ut och har olika behov. Med detta sagt ska våra system uppmuntra och förenkla och, tror jag, även medvetandegöra vilka val man gör och vad de får för konsekvenser. Exempelvis kan en snedvriden fördelning av föräldraledighet och vad få stora konsekvenser för kommande pension. Det måste tydliggöras, och det måste fortsätta föras en diskussion om det. Det innebär inte att vi ska tvinga människor att göra andra val utan just att vi ska medvetandegöra valets konsekvenser, särskilt i ett system som är så pass generöst som det svenska systemet är.

Fru talman! Det inkomstprövade bostadsbidraget är en träffsäker förman för att nå hushåll med svag ekonomi och för att ge ekonomiskt utsatta hushåll med barn extra resurser. Boendekostnaden är den största enskilda utgiftsposten för många hushåll. Och för att minska risken att barnfamiljer

inte kan betala sina boendekostnader är det lämpligt att under en begränsad tid förstärka bostadsbidraget till barnfamiljer genom en förlängning och även en höjning av det tillfälliga tilläggsbidraget.

Både i regeringens höstbudget och i vårandringsbudgeten görs viktiga prioriteringar för de familjer som lever på marginalen. Den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget är träffsäker och når de familjer som har störst behov av hjälp. Men det kommer vi nog att få skäl att återkomma till under kommande debatter med mer fokus på budgeten. Men denna politik är träffsäker på riktigt och når ofta ensamstående mammor som verkligen kämpar med ekonomin, samtidigt som vi varsamt hanterar den ekonomiska krisen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut. I vissa delar pågår redan arbete men också utredningar som kan påverka vilka ställningstaganden och förändringar som är lämpliga att genomföra.
(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 2 SANNE LENNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Precis som ledamoten nämner har vi i Sverige en väldigt generös föräldraförsäkring som vi är väldigt stolta över, en föräldraförsäkring som andra länder gärna studerar och imponeras av.

Jag har dock funderat länge på vad Tidölagspartierna menar när de säger att föräldraförsäkringen bör bli mer flexibel. Svaret fick jag kanske när statsrådet Tenje häromveckan intervjuades av tidningen Mama och sa att det ska vara möjligt att ge dagar ur föräldraförsäkringen till ”en bekant”. Vi kan börja med att smaka på ordet föräldraförsäkring. Det är en försäkring som är till för föräldrarna för att de ska kunna umgås med sitt barn. Där kan naturligtvis exempelvis bonusföräldrar ingå. Men ”en bekant” känns som ett väldigt långt steg från den närmaste familjen.

Jag undrar därför om det är tänkt att föräldraförsäkringen i Sverige ska bli en form av vouchersystem där man kan ta in en barnflicka eller en nanny och ge bort dagar ur vår svenska föräldraförsäkring till någon helt annan – ”en bekant”.

Anf. 3 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tror att vi ska vara medvetna om att familjer ser olika ut i dag. Familjekonstellationer är i vissa fall faktiskt bredare än bara mamma, pappa och barn. Ibland finns det viktiga vuxna som inte har ett formellt biologiskt släktskap med barnet men som kan vara viktiga komplement till familjen och för barnens möjlighet att få lite mer tid hemma i olika sammanhang.

I denna debatt tror jag inte att man ska smalna av det genom att säga det ena eller det andra, utan jag tror att vi måste titta på möjligheterna för andra viktiga vuxna i barnets liv att också ta ut föräldradagar. Det kan handla om en mormor eller en farmor eller en annan viktig vuxen i barnets liv. Men jag tänker inte stå här och definiera exakt vem det kan handla om, eftersom jag tror att familjer ser så olika ut att det vore mindre bra om vi i en riksdagsdebatt började definiera hur familjer ser ut och vilka viktiga vuxna som kan finnas i barns liv.

Anf. 4 SANNE LENNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att just ordet ”bekant” är så intressant i sammanhanget. För mig är nämligen inte en mormor eller en farmor en bekant. Sedan kan man i och för sig ifrågasätta även dem eftersom föräldraförsäkringen i grunden är till för just föräldrar så som vi har skapat den.

Det är väldigt intressant att ledamoten och regeringen pratar sig varma för ett jämställt uttag i föräldraförsäkringen. Och jag tror att vi båda är överens om att det ojämslällda uttag som vi ser i dag skapar stora problem för att skapa jämställda löner på svensk arbetsmarknad. Det är det största hindret, menar flera av arbetsmarknadens parter. Att då i ena ändtaget säga att vi behöver ett mer jämställt uttag – man har kvar detta mål i budgeten – och i andra ändtaget säga att det ska gå att ge bort dagar till ”en bekant” tycker jag rimmar illa, eftersom föräldraförsäkringen är till för att föräldrar ska få tid tillsammans med sitt barn. Människor som tillsammans har fått ett barn ska få tid att spendera på att lära känna sitt barn och skapa en relation med det. Jag tycker att det känns udda i det sammanhanget att säga att man kan ge bort dagar till en bekant, för det är inte en nära del av familjen. Själva ordet bekant antyder att det är någon som står längre från familjen.

Anf. 5 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det grundar sig i att vi vet att familjer ser olika ut. Att vilja sätta en definition på vad en bekant är tycker jag vittnar om synen på familjer. Familjer ser kanske inte likadana ut i dag som de gjorde historiskt sett.

Jag tror absolut att föräldraförsäkringen är oerhört viktig och att ett jämställt uttag också är det. Men vilka metoder har vi för att nå dit? Där tror jag att vi skiljer oss åt avsevärt.

Jag tror på flexibilitet, jag tror på individens förmåga att själv bestämma och jag tror att fler beslut borde fattas vid familjernas köksbord än här i riksdagens kammare. Det tror jag är grundinställningen, och jag tycker att det vore tråkigt om föräldraförsäkringen begränsade möjligheten för familjer att bygga andra konstellationer och andra relationer som kanske inte faller inom den vanliga normen.

Anf. 6 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Ledamoten talade om att man hjälper dem som har det allra svårast i krisen och att det tillfälliga bostadsbidraget och höjningen av det samma är en del i det.

Då undrar jag varför det inte omfattar dem som har allra minst marginaler, det vill säga dem som har försörjningsstöd. Den här åtgärden är ju en tillfällig krisåtgärd. Det vore enligt Vänsterpartiet mycket rimligt att även de med försörjningsstöd får ta del av detta.

Normen för försörjningsstöd har höjts något i år, men det täcker inte på långa vägar upp för den höga inflationstakt som vi just nu har. Försörjningsstödet har också urholkats över tid, vilket gör att stödet är väldigt lågt. Familjer som har försörjningsstöd lever med mycket små marginaler, och det tillfälliga bostadsbidraget och höjningen av det skulle kunna innebära skillnaden mellan att kunna sätta mat på bordet eller inte.

Problemet att det tillfälliga bostadsbidraget räknas av försörjningsstödet har varit känt under många år nu, ända sedan det infördes som en pandemiåtgärd, och situationen för de mest ekonomiskt utsatta har förvärrats avsevärt från pandemin till den ekonomiska kris vi nu befinner oss i. Ändå gör regeringen ingenting för att åtgärda detta och se till att människor ska ha råd att sätta mat på bordet.

Jag vill helt enkelt fråga ledamoten: Varför vill ni inte hjälpa de mest ekonomiskt utsatta, som ni säger er värna i krisen, och se till att de också får ta del av den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget?

Anf. 7 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Samtliga barnhushåll med bostadsbidrag får ju det tillfälliga tilläggsbidraget och därmed ett högre totalt bidrag med det här förslaget. Men precis som ledamoten Mixter var inne på gäller det här att de kanske inte fullt ut hanteras genom det ekonomiska biståndet och försörjningsstödet.

Det jag vill lägga till här är att ekonomiskt bistånd består av riksnormen. Det är det som försörjningsstödet följer och som är miniminivån för de behov som det ska täcka. Det skedde en höjning av försörjningsstödsnormen 2023. Den är nu 8,6 procent högre, så att säga att vi inte har gjort något för familjer som lever på försörjningsstöd är inte helt sant.

Jag tror att man måste hålla isär det här. Vi har en riksnorm som når de familjer som inte jobbar och är väldigt utsatta. Men det ekonomiska bostadsbidraget når formellt sett också dem.

Anf. 8 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Det både stämmer och inte stämmer, det som ledamoten säger. De får ta del av bostadsbidraget i så måtto att kommunerna får ett tillskott till sin kassa, men det når ju aldrig de personer som är i störst behov av det.

Det finns tusentals människor som vittnar om att de har kanske hundra kronor kvar på kontot när räkningarna är betalda. Det är människor som har försörjningsstöd och som när staten inte täcker upp behöver gå till Stadsmissionen eller Svenska kyrkan och säga: "Kan ni hjälpa mig med mat? Jag har inte råd med mat till mina barn." Det är en fruktansvärd situation, och jag förstår inte hur regeringen inte kan agera i den här situationen.

Det stämmer mycket väl, som ledamoten är inne på, att normen har höjts för försörjningsstöd. Men det täcker ju inte upp för den svåra ekonomiska situation vi nu befinner oss i med den skenande inflationen.

Jag undrar varför man inte åtgärdar problemet med att försörjningsstödet inte räknas upp med tillägg för bostadsbidrag.

Anf. 9 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag håller som sagt inte med om hela den bild som ledamoten målar upp. Regeringen har höjt riksnormen för försörjningsstöd. Man har därmed också gjort en stöttning i en särskilt svår tid.

Det jag skulle vilja säga är att lösningen för familjerna som lever på försörjningsstöd är arbetslinjen, att vi får dem i arbete. Det är så vi på allvar hjälper dem ur krisen, och då är det kanske andra saker som behövs i sammanhanget som regeringen också gör.

Jag tror att man ibland stirrar sig blind på bidraget. De här personerna, som jag absolut känner med, måste ju i arbete. Det är så vi får dem ur den ekonomiska kris de befinner sig i, ibland alldeles för permanent.

Svaret på frågan är alltså arbetslinjen, som jag vet att Vänsterpartiet tyvärr har varit väldigt emot.

Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Ledamoten Högström har ett par gånger nu använt ordet arbetslinjen. Centerpartiet och Moderaterna är ofta överens om arbetslinjen.

Det finns faktiskt motioner i det här betänkandet som bygger på hur viktigt det är med arbetslinjen – motioner som utskottet nu avslår. De handlar om ekonomin, vad som ingår i beräkningen av ett bostadsbidrag.

Det handlar om när barn eller ungdomar – kanske inte så många barn men ungdomar; låt oss säga en 15-åring – får sitt första sommarjobb, sitt första extrajobb, och bryter eller är på väg att ta sig ur de ekonomiska svårigheter som familjen har och utanförskapet som vi har gemensamt att ofta prata om. Det gäller ju att ungdomen som är i en familj där föräldrarna inte har arbete kan ta sig därifrån.

Men det som händer i praktiken när vi har de gränser som vi har i dag är att lönen som den här unga personen tjänar går in i beräkningen av bostadsbidraget, vilket gör att bostadsbidraget sjunker för familjen. Vad är då incitamentet för den här unga personen att ta klivet ut på arbetsmarknaden, bidra till familjens ekonomi och sin egen ekonomi, bryta utanförskapet och ingå i arbetslinjen? Det är min fråga till ledamoten.

Anf. 11 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Johansson, för frågan och kanske också stödet för arbetslinjen! Man behöver faktiskt återupprätta den för att på allvar bryta utanförskapet.

Jag har inget jättebra svar på helheten av ledamotens fråga. Jag vet att det finns en utredning, BUMS-utredningen, som tar upp delar av det som ledamoten lyfter fram. Den ligger på regeringens bord, och jag vill inte föregå någon process kopplad till den utredningen.

Jag kan dock hålla med om problembilden, framför allt kopplad till beräkningsgrunden för bostadsbidraget, men det är kanske en lite annan fråga än den som ledamoten riktar in sig på.

Det är en svår fråga om vad som ska räknas som ett hushåll och så vidare. Det är inte en helt lätt fråga att hantera när man ska beräkna olika bidrag kopplade till hushållets totala inkomster, så jag blir nog svargladd för framtiden. Jag är inte beredd att bifalla någon motion i dagsläget, men jag vet att det pågår arbete på Regeringskansliet kopplat till bostadsbidraget och beräkningsgrunden med anledning av den utredning som kom tidigare.

Anf. 12 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Självklart måste det finnas gränser för vad som ska räknas in i ett bidrag som staten bidrar med till en familjs ekonomi. Men att gränsen är så pass låg som den är i dag när det gäller ungdomars första jobb, som är så viktigt ur så många olika aspekter, gör att intresset för att ta det där jobbet kanske minskar. För familjens ekonomi är det ju till nackdel.

Nu tog ledamoten upp BUMS-utredningen. Där finns det ett förslag som både den förra regeringen och den här regeringen borde ha kunnat göra något åt redan nu. Det gäller månadsavstämningen av bostadsbidraget.

De familjer vi pratar om här, de som har de lägsta inkomsterna, riskerar nämligen att hamna i skuld till staten – inte till något företag för att man tagit ett lån utan till staten.

Återigen: Under våren har jag inget arbete. Då har jag rätt till bostadsbidrag. Under hösten får jag ett arbete. Helt plötsligt är min totala inkomst för året för hög för bostadsbidraget, vilket gör att jag blir satt i skuld. Men det finns ett färdigt förslag om att räkna inkomsten varje månad så att vi kan säkerställa att dessa familjer inte hamnar i skuld och att man tar de möjliga arbeten som finns.

Anf. 13 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag håller helt med när det gäller problembilden. Det uppstår en överrepresentation för dessa familjer bland återbetalningskraven. Hur detta har slagit under lång tid är otroligt problematiskt.

Utredningen ligger som sagt på regeringens bord; den presenteras i juni. Som jag har varit inne på tidigare har jag hög tillit till den här regeringen, så jag tror att man kommer att kunna hitta kloka avvägningar när det gäller hur man kan se över detta.

Jag är dock inte helt övertygad om att det som presenteras i BUMS-utredningen fullt ut är rätt väg. Det kanske behöver vara en annan variant eller liknande – vad vet jag. Men jag tror att det finns skäl att titta på frågan, särskilt kopplat till de familjer som, som ledamoten var inne på, är i behov av bostadsbidrag på våren men inte på hösten, då de inte heller tar ut det men ändå blir återbetalningsskyldiga. Detta är jättestatistiskt och något som vi behöver titta vidare på.

Anf. 14 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! I replikskiftet med Isabell Mixter tidigare sa Caroline Högstöm att lösningen för de barnfamiljer som lever på försörjningsstöd, som inte har räknats upp i takt med prisökningen på välling och blöjor, och inte har pengar att köpa mat för när räkningarna för hyran, elen och försäkringen är betalda är arbetslinjen. Familjer som i dag står i kö utanför Röda Korset, Stadsmissionen och Svenska kyrkan för att med mössan i handen be om det mest grundläggande, mat till sina barn, ska alltså förlita sig på att arbetslinjen någon gång i framtiden ska ge dem ett jobb.

Detta är inte ett svar på den akuta kris som många familjer, speciellt ensamstående mammor, befinner sig i här och nu. På lång sikt ska vi självfallet göra allt vi kan för att alla som kan jobba också ska få en anställning och en lön att leva på. Men nu, i den akuta ekonomiska krisen, har regeringen ett ansvar.

Regeringen har valt att ge mig, som har en hög lön, lägre skatt i stället för att korta köerna till matutlämningen på Röda Korset, där de allra fattigaste nu står, för att matpriserna har ökat snabbare än riksnormen för försörjningsstödet. Försörjningsstödet finns ju i grunden till för att människor inte ska behöva tugga mat till sina barn från välgörenhetsorganisationer.

Anf. 15 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tror att detta på något sätt visar den avgrundsdjupa skillnaden mellan våra två partier. Ledamoten pratar om att ge jobb långsiktigt. Någon gång i framtiden får dessa människor vara en del av arbetsmarknaden. Men lösningen handlar, som jag var inne på tidigare, om här och nu. De här människorna måste komma i arbete nu. Det är så de kommer ur den ekonomiska krisen, både på kort sikt och framför allt på lång sikt.

Det är genom arbetskraftsdeltagande man får det självbestämmande man ofta behöver. Då handlar det inte om det långsiktiga, att ge ett jobb någon gång i framtiden, utan om att stärka dessa personer så att de kan skaffa sig ett jobb. Det är detta vi måste skapa drivkrafter för. Det handlar om utbildning och aktivitetskrav och också om en bidragsreform och ett bidragstak, som Moderaterna ofta är inne på. Det är så vi får människor i arbete, inte genom att titta på dem och säga: Vi ger er mer bidrag, så löser vi det här. Det handlar om något annat.

Jag vill återigen, som jag gjorde även tidigare, starkt motsätta mig den bild man målar upp. Regeringen har höjt riksnormen med 8,6 procent för 2023. Det kan jämföras med 2021 och 2022, då siffran var 1,6 procent. Något av dessa år var, om jag inte minns helt fel, Miljöpartiet med och styrde landet.

Riksnormen har alltså höjts, vilket är viktigt i den ekonomiska krisen, men drivkrafterna till arbete är något annat. Arbetslinjen är avgörande för att dessa människor faktiskt ska få en drägligare tillvaro.

(Applåder)

Anf. 16 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att det kanske blir lite förvirrat när det gäller vad vi pratar om på kort och lång sikt. Jag pratar om här och nu, i dag – om dem som den här veckan behöver gå och tugga matkassar för att barnen inte ska gå hungriga till skolan på morgonen. Om Moderaterna kan ge folk en anställning samma vecka eller nästa månad – jättegärna! Det vore en dröm. Men när vi pratar om att man behöver skaffa sig en utbildning handlar det om en längre tidshorisont än så.

Den akuta ekonomiska kris som vi ser nu för de mest utsatta, som inte hade några marginaler till att börja med, har vi inte sett tidigare. Inflationen har ökat så snabbt att den automatiska uppräkningsingen inte hänger med. Den utgår från hur det sett ut bakåt i tiden. Men när matpriserna har skenat med mer än de 8 procent som försörjningsstödet har räknats upp med leder detta till att fler barn går hungriga till skolan i Sverige 2023. Det kan väl ändå inte vara lösningen för att få folk i arbete, ens från Moderaternas sida?

Fru talman! Jag vill ändå be om att Moderaterna nyanserar resonemanget. Man kan väl inte mena att arbetslinjen är att barn ska gå hungriga och föräldrar ska tugga mat från frivilligorganisationer?

Anf. 17 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tror egentligen att missuppfattningen kanske handlar om arbetslinjen och att Miljöpartiet inte fullt ut förstår vad den innebär. Det handlar om att skapa drivkrafter. Det handlar inte om att barn ska gå hungriga – det är fruktansvärt att ens antyda detta. Det kanske säger något om ledamotens syn på moderater, men det kan inte jag ta ansvar för.

Vi har gjort förändringar för den här gruppen, exempelvis genom en höjning av riksnormen. Tilläggsbidraget och de bostadsbidragshöjningar man gör i vårändringsbudgeten är andra saker, tillsammans med en rad andra åtgärder.

Men det jag pratar om är att lösningen inte är mer bidrag; lösningen är arbete och hur vi motiverar dessa personer och möjliggör för dem att arbeta. Det handlar om exempelvis utbildning, aktivitetskrav och bidragsreform.

I denna kammare måste vi också lyfta blicken och titta på systemet, kanske särskilt i den här debatten, som handlar om behandling av ett gäng motioner. Ingen av dessa motioner löser fullt ut det som Hirvonen pekar på. Vänsterpartiet tangerar det möjligtvis någonstans – det ska jag ändå ge dem kredd för.

Bidragen är inte lösningen. Vi har ett generöst bidragssystem och framför allt en generös familjepolitik. Försörjningsstödet är absolut en sak som hjälper utsatta familjer. Men lösningen för att få dessa personer ur utanförskapet är att få dem i arbete. Jag tror att vi måste våga prata om det. Det finns ingen motsättning, tror jag, i beskrivningen av de personer som uppenbarligen är utsatta och behöver hjälp. Men vi behöver också titta på hur vi får dessa människor ur utanförskapet. Det är så vi hittar lösningen.

Anf. 18 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! I dag debatterar vi alltså socialförsäkringsutskottets betänkande Sfu16 *Ekonomisk familjepolitik*. Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 21.

Målet för det utgiftsområde som ramar in denna politik är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer och bidra till ett jämställt föräldraskap. I dag finns det mer än ett hinder att övervinna om vi ska nå dit.

Inflationen stiger, elpriserna har skenat och både bolåneräntor och hyror blir allt högre. Det är tufft för många, inte minst för barnfamiljer där det finns många olika behov att möta. Och det är just barnfamiljernas matkassar som har ökat mest i pris eftersom det är just vissa typer av varor som har ökat i pris, som välling och blöjor. Alla dessa kostnader äter sig just djupt in i barnfamiljernas bankkonton. Pengarna räcker inte till. Även i familjer där båda föräldrarna har jobb kan man gå back med flera tusen i månaden. Än värre är det naturligtvis för ensamstående föräldrar.

Skolorna märker en, som man skriver, lavinartad åtgång på mat måndagar och fredagar, då barnen har varit hemma från skolan. Barn stannar hemma från skolan för att kläderna är för små. En del föräldrar måste gå långa sträckor för att hämta sina barn från förskolan för att de bara har råd med kollektivtrafik en del av sträckan. Ungdomar säger nej till sommarjobb för att de inte har råd med busskort. Och småbarnsföräldrar söker pengar från Majblomman för att köpa en filt för 200 kronor så att barnet inte ska frysa för att man har sänkt värmen så mycket hemma. När vi vet att allt detta sker vet vi också att regeringen lade 13 miljarder kronor på skattelättnader för höginkomsttagare i sin förra budget.

Det blir inget höjt barnbidrag. Man bromsar bostadsbyggandet. Skolorna kommer att tvingas till nedskärningar, men den som tjänar över 70 000 ska ha det bra. Det är inte rätt prioritering. Och vad politik handlar om är just prioriteringar.

Detta är orimligt. Och det är orimligt att vi har en regering som under pandemin skrek efter hjälp åt de företag som behövde det, och vi levererade hjälp åt dem som behövde. Men nu när barnfamiljerna skriker på hjälp är det ingen som kommer. Vi får höra uttalanden om att bita ihop, köpa underställ och leta reapriser.

Vi socialdemokrater kommer inte att ge oss. Vi kommer att fortsätta lägga fram förslag på reformer som hjälper den som har det svårast. Familjer och framför allt barn borde inte behöva ta smällen för att vi har en regering som just nu sitter på händerna.

Vi socialdemokrater presenterade nyligen ett alternativ som aktivt möter dagens utmaningar. Vår budget är också stram i inflationstider, men skillnaden är att vi också ger stöd till den som behöver det mest. I vår budget vill vi se sommaraktiviteter med lunch i hela landet. Vi vill tillfälligt höja barnbidraget med 200 kronor under sommaren och studiebidraget och underhållsstödet med 500 kronor per månad året ut. Det är en politik som skulle göra skillnad för många barnfamiljer som just nu känner att de är fast i en hopplös situation där barnen får agera krockkudde för den kris vi befinner oss i.

Fru talman! Jag skulle även vilja säga något om målet om jämställt föräldraskap. I dag tar mammorna ut 70 procent och papporna tar ut 30 procent. Vart tredje barn har dock en pappa som tar ut noll dagar.

Detta leder till att kvinnor får sämre karriär, sämre löneutveckling och i slutändan också sämre pension. Det är enligt flera experter och arbetsmarknadens parter den största orsaken till att vi inte har jämställda löner i Sverige. Faktum är att lönegapet nu ökar för första gången på 15 år. Det har många önskvärda effekter att barnet har tillgång till båda föräldrarna i tidiga år. Men med dagens system skapar vi ojämställda löner. Här önskar jag att alla partier i den här kammaren kunde hjälpas åt att hantera detta problem.

Vi har sagt att vi är villiga att exempelvis se över regeringens förslag med dubbeldagar. Vi vill däremot absolut inte att SD och KD ska arbeta för att avskaffa de reserverade månader som finns i föräldraförsäkringen. Vi vet att det skulle ha en rent ut sagt skadlig effekt på kvinnors löner.

Ett jämställt föräldraskap är önskvärt av den enkla anledningen att man ska dela lika på det som är bra, det vill säga tiden med ens barn. Men man måste också dela på de negativa ekonomiska konsekvenserna av att man är föräldraledig.

Fru talman! Landets barnfamiljer förtjänar bättre. De förtjänar inte tips om att köpa underställ eller brutna löften om elprisstöd. De förtjänar en regering som erkänner krisen och agerar för att lösa de problem som vi i dag ser. De förtjänar absolut inte en regering som helt enkelt abdikerar från sitt ansvar.

Med detta yrkar jag alltså bifall till reservation 21.
(Applåder)

Anf. 19 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag studsade till lite, kanske också lite mot bakgrund av en tidigare interpellationsdebatt om just barnbidraget och det förslag som Socialdemokraterna nu återkommer till om att höja det tillfälligt över sommaren. Argumentet är att man ger barnbidrag till barnfamiljer i stället för att sänka skatten för höginkomsttagare.

Men det är också symbolpolitik i dess mest tydliga bemärkelse. Mig veterligen får ju även höginkomsttagare barnbidrag, så det är ju ett trubbigt verktyg. Det är ju inte en försäkring som faktiskt når de mest utsatta, vilket till exempel bostadsbidraget gör.

Jag vill fråga hur Socialdemokraterna resonerar i detta när man så aktivt, ofta och gärna vill trycka på vikten av att höginkomsttagare – vilket jag inte riktigt vet om en av fyra barnmorskor eller tre av tio poliser egentligen är – absolut inte ska få höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, utan i stället ska de få barnbidrag.

Anf. 20 SANNE LENNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Högström, för frågan! Det man pratar om är att det finns två olika system. Det finns generell välfärd, som barnbidrag. Vi har höjt det tidigare och är som sagt intresserade av att höja det igen.

Riktade bidrag kan också vara väldigt bra. Man kanske skulle behöva se över riktade bidrag till exempelvis personer som är ensamstående.

Men problemet med riktade bidrag är att de kostar väldigt mycket, vilket också står i dagens betänkande. Det handlar om administrativa avgifter. Man ska avgöra vem som ska få bidraget och varför. Ibland kan det vara snabbare och effektivare att göra en generell höjning av exempelvis barnbidraget.

Vi ser att det är väldigt många som har det svårt just nu. Skattelättnader som till exempel tillfaller alla personer i den här kammaren som tjänar över 70 000 kronor tycker vi inte är rätt prioritering. Ett höjt barnbidrag skulle hjälpa betydligt fler.

Anf. 21 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för svaret! Jag konstaterar dock – kanske lite putslustigt i sammanhanget – att det inte är föräldrar som jag själv eller ledamoten som behöver barnbidrag, utan det är ensamstående föräldrar. I det här sammanhanget är bostadsbidraget kanske ett av de bidrag som är mest träffsäkra. Om jag minns är det ungefär 60 procent av dem som tar emot bostadsbidrag som är just ensamstående mammor.

Detta är alltså en träffsäker reform, till skillnad från att kleta ett höjt barnbidrag på samtliga, bland annat ledamöter av den här kammaren.

Anf. 22 SANNE LENNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Det finns väldigt mycket vi skulle kunna göra för landets barnfamiljer. Att höja barnbidraget är bara en sådan reform.

Det betänkande vi i dag debatterar är fullt med förslag från olika utredningar som jag verkligen hoppas att regeringen kommer att gå vidare med, exempelvis förslagen från den så kallade BUMS-utredningen, som skulle kunna minska skuldsättningen i utsatta grupper.

Jag tycker att det är väldigt intressant att Moderaterna tar upp detta med barnbidrag. Jag har aldrig hört att ni till exempel skulle vilja avskaffa barnbidraget, men det känns nästan som om den här diskussionen är på väg i den riktningen.

Jag tycker att man måste kombinera riktade insatser till dem som behöver det mest, vilket jag inte ser att regeringen gör just nu. Det är sagt väldigt stora problem som vi ser just nu. Frivilligorganisationer som Majblomman skriker just nu över att de har en helt orimlig situation. För första gången har människor svårt att betala för en matkasse eller en filt till sina barn. Det har man inte sett tidigare.

Det är viktigt att regeringen möter dessa behov. Välj vilken modell ni vill, men just nu gör ni ju ingenting, känns det som.

Det är intressant att föra en diskussion om huruvida barnbidraget är effektivt eller inte. Vi föreslår flera satsningar som jag nämnde i mitt anförande. Men regeringen skulle behöva återkomma med mer effektiva förslag.

Anf. 23 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Fru talman! När jag lyssnade på ledamoten Sanne Lennström kunde jag inte låta bli att reflektera över några ord som fanns med i anförandet.

Det som jag reagerade starkast på var att Sanne Lennström ville påskina att en helt fri föräldraförsäkring skulle ha en skadlig effekt. Jag kan lova ledamoten att jag som kristdemokrat kommer att fortsätta kämpa för en helt fri föräldraförsäkring. Det är ett bedrövligt sossearv att man tror att andra än barnets föräldrar skulle vara duktigare och bättre på att ta hand om föräldrarnas eget barn. För mig kommer föräldrarna alltid att vara de främsta och bästa på att ta hand om sitt eget barn.

Ledamoten Lennström sa i sitt anförande att den förra regeringen levererade hjälp till dem som var mest ekonomiskt utsatta. Jag skulle vilja fråga ledamoten hur man levererade den hjälpen.

Anf. 24 SANNE LENNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag gjorde en liknelse med hur den förra regeringen hjälpte företagen under pandemin. Senare kan vi ta en diskussion om hur man också kan hjälpa barnfamiljer.

Saken med politik är att man måste agera här och nu. Vi ser dessa problem just nu. För ett eller två år sedan var det inte lika många familjer som hade svårt att betala mat till sina barn.

Jag är väldigt tacksam för att ledamoten Rinaldo Miller tog replik på mig, för jag hade tänkt ta replik på antingen Kristdemokraterna eller Sverigedemokraterna angående föräldraförsäkringen.

Jag är fullt medveten om att ni är för att avskaffa de reserverade dagar som i dag finns i föräldraförsäkringen, men det finns ju också ett EU-direktiv – work-life-balance-direktivet – som säger att Sverige måste ha minst två månader som är reserverade. Det direktivet har vi implementerat här i denna kammare.

Betyder detta att Sverigedemokraterna och ni i Kristdemokraterna kommer att arbeta för att riva upp direktivet och ta konsekvenserna från EU? Jag skulle väldigt gärna vilja ha svar på hur ni tänker här.

Anf. 25 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Fru talman! Tack, Sanne Lennström, för frågan!

Jag vill understryka att Kristdemokraterna kommer att fortsätta driva på för en helt fri föräldraförsäkring. Jag tror att föräldrarna själva, oavsett hur familjen ser ut och vilken konstellation det rör sig om, är bäst på att

avgöra hur familjen ska lösa sitt vardagspussel. Jag vill akta mig för att sätta mig över detta och bestämma åt en mamma eller en pappa hur de ska lösa sitt familjepussel. Staten ska inte styra, utan staten ska stötta familjer så att de får ihop sitt livspussel. Det är det viktigaste för mig.

Prot. 2022/23:103

4 maj

-----

*Ekonomisk
familjepolitik*

Anf. 26 SANNE LENNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tror på en tredelad föräldraförsäkring, och det gör jag därför att jag också tror på jämställda löner. Som jag nämnde i mitt anförande har lönerna för kvinnor backat för första gången på 15 år, kan man säga. Det har funnits en svag positiv effekt, och lönegapet har minskat. Nu ser vi dock alltså att lönegapet ökar. Detta är väldigt problematiskt, för det innebär att kvinnor får sämre karriärutveckling, sämre löner och i slutändan sämre pensioner på grund av att de har varit föräldralediga och kanske har tagit ut mycket vab med flera barn.

Under ett seminarium här i riksdagen frågade man arbetsmarknadens parter vilken enskild förändring som skulle sluta lönegapet mellan män och kvinnor. Då svarade arbetsmarknadens parter: ett mer jämställt uttag ur föräldraförsäkringen.

Jag ser det som ett väldigt stort samhällsproblem att kvinnor i dag tjänar mycket sämre än män, ibland för exakt samma jobb. Detta är ett verktyg som vi har.

Jag får tolka Rinaldo Millers svar angående work-life-balance-direktivet som att KD och SD kanske är beredda att riva upp det – Kristdemokraterna vill ju fortsätta att driva den linjen. Vi får väl se vad Sverigedemokraterna säger i sitt anförande angående detta. Fortsättning följer.

Anf. 27 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka avslag på samtliga motioner och yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Frågor om ekonomi, familjepolitik och kopplingen mellan dessa två ligger mig och Kristdemokraterna varmt om hjärtat. Starkt fokus sätts på familjens roll, men framför allt sätts fokus på barnens bästa.

Fru talman! En av mina systrar bodde från 1993 och några år framöver med sin familj på Nordirland. Under denna tid föddes hennes andra barn, och mammaledigheten där var då sammanlagt endast 16 veckor. Ja, ni hörde rätt: mammaledighet. Då var det definitivt inte aktuellt att pappan skulle vara föräldraledig över huvud taget.

Detta är nu några år sedan, som ni hörde, och möjligheten till föräldraledighet på Nordirland har förbättrats något. Min syster frågade sin dåvarande arbetsgivare om det skulle gå bra att hon stannade hemma lite längre än de där 16 veckorna. Svaret hon fick var: ”Det går jättebra; det finns väldigt många andra som vill ha ditt jobb. Var så god – var hemma så länge du vill!” Om hon hade valt att vara hemma lite längre hade hon alltså blivit av med sitt jobb.

Fru talman! Min avsikt med denna berättelse om min syster är att betona att vi i Sverige har en fantastiskt bra föräldraförsäkring. Den är till och med så bra att vissa förmåner glöms bort och används i alltför liten utsträckning. Ett exempel på detta är möjligheten att som nybliven förälder gå ned i arbetstid fram till dess att barnet är tre år. Det är en mycket bra och generös förmån.

Den svenska modellen för föräldraförsäkring ska vi som politiker vara stolta över och värna, vilket några andra redan har sagt från denna talarstol i dag. Hur den används och fördelas ska dock ligga hos föräldrarna och inte bestämmas av oss politiker eller av staten. Staten ska stötta familjerna – inte styra dem. Staten ska däremot bli duktigare på att informera och upplysa nyblivna föräldrar om de fantastiska möjligheter som finns att vara hemma och låta barnet få tid att knyta an till sina föräldrar.

Fru talman! Jag vill vara väldigt tydlig om mitt och mitt partis ställning när det gäller föräldraförsäkringen: Kristdemokraterna kommer att fortsätta kämpa för en helt fri föräldraförsäkring.

Ytterligare ett steg i rätt riktning för en helt fri föräldraförsäkring är att antalet dubbeldagar nu dubblas från 30 till 60 dagar. Dessutom är förslaget att dessa dagar ska kunna användas fram till att barnet är 15 månader. Dubbeldagarna infördes av Kristdemokraterna under alliansregeringen och har lett till att fler pappor som annars sällan tar ut föräldrapenning nu faktiskt gör det. Forskning visar också på att dubbeldagarna har stora positiva effekter på nyblivna mammors fysiska och psykiska hälsa. Det låter som att alla partier kan vara eniga om att detta är mycket bra.

Regeringen gör enormt mycket bra för familjernas ekonomiska situation – detta tål att upprepas om och om igen, och jag kommer att upprepa det här i kammaren om och om igen. Ett exempel är de dubbla dubbeldagarna, som jag alldeles nyss berörde. Andra åtgärder och beslut kan läggas därtill, exempelvis det stärkta bostadstillägget för de familjer och ensamstående som har de minsta ekonomiska marginalerna. Detta innebär konkret att maxbeloppet höjs från 1 325 kronor i månaden till 2 100 kronor.

Ett särskilt fritidskort införs, så att alla barn kan ta del av idrott, kultur och friluftsliv. Dessutom får barn i ekonomisk utsatthet ett högre belopp.

Regeringen gör även satsningar på idrott i utsatta områden. Detta är oerhört viktigt. Barn och unga i utsatta områden måste få bättre alternativ till den gemenskap som gatan och gängen erbjuder.

Familjens ekonomi har en stark inverkan på hur barn och unga klarar sig i livet. Barn ska inte behöva gå hungriga till skolan eller känna stress över att mammas pengar inte räcker till att betala räkningarna.

Familjen är ”den viktigaste byggstenen i samhället och den livsform som har störst möjlighet att vara den lilla nära gemenskap som behövs för att människor ska växa. Fungerar inte familjen som en bas fungerar inte heller samhället.” Detta är ett direkt citat från Kristdemokraternas principprogram; det finns på sidan 92, för den som undrar.

Trygga och välfungerande familjer gör att samhället som helhet fungerar och växer sig starkt. En bra familjepolitik är ett medel för att lösa många samhällsproblem, såsom ekonomisk utsatthet, fallande skolresultat och ungdomsbrottslighet. Genom att stötta familjer tidigt kan vi hindra att problem eskalerar och i stället förebygga. Detta bekräftas av forskning, om och om igen. Som kristdemokrat kommer jag aldrig att sluta arbeta för detta.

Anf. 28 MONA OLIN (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 4, som handlar om föräldraförsäkringen. Men vi står såklart bakom alla våra reservationer.

Sverige har i jämförelse med många länder en väldigt generös föräldraförsäkring, och så ska det fortsätta vara. I det stora hela är vi nog överens här i kammaren, men det finns lite olika viljor när det gäller hur föräldraförsäkringen ska se ut. En del vill snäva åt och styra upp, och vi vill åt andra hållet. Vissa driver på för en 50–50-fördelning mellan föräldrar, medan vi ser det ur ett barn- och familjeperspektiv.

När det gäller föräldrapenning tänker jag att man primärt ska se till familjens samlade ekonomi. Jag tror nog också att de flesta familjer vill försöka få den bästa samlade månadsinkomsten under den tid de har småbarn hemma. Därför vill vi uppdra till regeringen att göra en översyn av föräldrapenningen så att föräldrar i framtiden kan få ut en större del av sin inkomst vid uttag av föräldradagar.

Sverigedemokraternas familjepolitik bygger i stort på frivillighet, valmöjlighet och flexibilitet. Vi har inte för avsikt att krångla till det för någon. Vi vet att familjekonstellationer ser olika ut och att alla har olika förutsättningar och spelplaner. Det måste man alltid ta hänsyn till.

Med det sagt konstaterar jag att det är mycket positivt att antalet dubbeldagar nu ska utökas till 60, något som Sverigedemokraterna haft med i sin familjepolitik i många år. Det handlar om att öka flexibiliteten för barnfamiljerna. Det har visat sig att dubbeldagarna bidrar till en ökad jämlik närvaro av båda föräldrarna i hemmet och att de har haft en positiv effekt på mammors hälsa. Det är en jättebra möjlighet som bygger på frivillighet snarare än på tvång och begränsningar.

Jag tycker att vi i Sverigedemokraterna har en riktigt bra familjepolitik. Vi har en rad bra förslag som gynnar familjer och barn. Vi föreslår bland annat ett ökat antal dagar vid barns födsel, det som lite slarvigt kallas pappadagar. Detta skulle stärka familjen och möjliggöra för den att knyta band under den första tiden efter förlossningen.

Det tillfälliga bostadsbidraget för barnfamiljer med låga inkomster har förlängts och även höjts. Det är ett verktyg som är oerhört viktigt i arbetet med att hjälpa de familjer som har det allra svårast just nu. Dock ser vi fortfarande ett problem med det nuvarande systemet för bostadsbidrag, som är onödigt krångligt och ibland leder till återkrav. Detta slår väldigt hårt mot personer med svag ekonomi och kan innebära att individer avstår från att söka bidraget.

I stället för hur det är i dag, det vill säga att man gör en uppskattning av sina förväntade inkomster vid ansökan om bostadsbidrag, borde bidraget beräknas på aktuella inkomstuppgifter. De redovisas numera individuellt till skattemyndigheten varje månad. Sverigedemokraterna är angelägna om att regeringen överväger en moderniserad konstruktion av bostadsbidraget att lägga fram för riksdagen.

Jag vill också passa på att nämna en väldigt viktig översyn som berör många separerade föräldrar i Sverige i dag, och det gäller översynen av underhållsstödet och underhållsbidraget. Som systemet är uppbyggt i dag är det konflikt drivande. Vi behöver få fram ett modernt och hållbart system. I dag lönar det sig nästan att inte komma överens, och så kan vi inte ha det.

När det gäller punkt 3 i betänkandet, som handlar om reserverade dagar, vill jag härmed informera om att Sverigedemokraterna i första hand kommer att rösta för vår reservation nummer 8 i de förberedande votering-

arna. I det fall vår reservation faller avser vi att stödja utskottets förslag i huvudvoteringen och därmed rösta grönt.

I det förslag som Socialdemokraterna och Miljöpartiet gemensamt står bakom vill man ha en mer individualiserad föräldraförsäkring, och Miljöpartiet vill till och med dubblera de individuella föräldradagarna. Detta går i helt motsatt riktning jämfört med vad Sverigedemokraterna vill. Vi är måna om att barnets bästa och varje barns unika behov ska vara centralt i utformningen av föräldrapenningen och vill därför avskaffa de reserverade dagarna i föräldrapenningen för att ge tillbaka valfriheten till familjerna. Föräldrar bör ges förtroendet att fullt ut bestämma hur föräldraförsäkringen ska disponeras.

Avslutningsvis vill jag rikta uppmärksamheten mot tiden innan familjen har blivit en familj. Flera frågor angående sjukpenning vid graviditet, graviditetspenning och graviditetsdagar kommer att belysas i den utredning som ska redovisas i början av juni. Det är vår önskan att regeringen nogsamt följer upp slutsatserna av densamma och genomför nödvändiga förbättringar.

(Applåder)

Anf. 29 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Regeringen styr helt och fullt på Sverigedemokraternas mandat. Tillsammans utgör de ett mycket passivt lag.

Ledamotens regering slår ut med händerna och säger att ingenting kan göras för att hjälpa de barnfamiljer som nu har det väldigt tufft därför att det riskerar att spä på inflationen. Det är en mycket klen tröst i de familjer som nu inte har råd med fotbollsskor till barnen eller ens att sätta mat på bordet – särskilt nu när sommarlovet kommer. Larmen duggar tätt om att barnen äter mer i skolan, och matköerna till Stadsmissionen och Svenska kyrkan växer. Människor tvingas skuldsätta sig för att ha råd med mat. Konjunkturinstitutet menar också att stöd till hushållen har en försumbar effekt på inflationen.

Man kan mycket väl prioritera annorlunda om man bara vill, men den här regeringen och Sverigedemokraterna verkar vilja mycket lite. De hade till exempel kunnat prioritera att inte sänka skatten med drygt 1 000 kronor för dem som tjänar över 50 000 kronor utan i stället prioritera annat, men det gjorde inte Sverigedemokraterna och regeringen.

Vänsterpartiet har föreslagit ett höjt barnbidrag, vilket skulle finansieras genom pausat rutavdrag. Varför vill ledamoten prioritera skattesänkningar för de rikaste framför stöd till vanliga barnfamiljer?

Anf. 30 MONA OLIN (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Sverigedemokraterna har ett väldigt bra samarbete med Tidöpartierna. Vi är överens i många frågor, och inget parti väger tyngre än något annat i det samarbetet. Det är gemensamma beslut som fattas. Det vill jag att alla ska veta.

När det gäller dem som drabbas allra hårdast i dessa tider måste man inte bara agera för att hjälpa dem just nu, utan man måste också se till att alla kan försörja sig själva även i framtiden. Att ge ett extra bidrag nu är att sätta ett plåster på såret, men det löser inte problemen som ligger bak-

om. Vi måste försöka se varje individ som går på försörjningsstöd och hjälpa individen att komma vidare och hitta sin plats på arbetsmarknaden.

För övrigt ser jag i era motioner att ni vill indexera barnbidrag och bostadsbidrag. Om barnbidraget indexeras gäller det ju även höginkomsttagare, så det ledamoten säger om skatter och barnbidrag är lite motsägelsefullt.

Anf. 31 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Nu var det ju inte dem som får försörjningsstöd som jag talade om. Det kanske var någonting som missuppfattades utifrån min tidigare replik till ledamoten från Moderaterna.

Nu pratar jag om barnfamiljer generellt. Det är en väldigt svår situation för många. Den tuffa ekonomiska situationen äter sig in i helt vanliga barnfamiljer där båda jobbar men ändå inte har råd att sätta mat på bordet eller betala alla räkningar. Prisökningen för en vanlig barnfamilj uppgår till 17 procent. Det är rätt många människor som inte hade de marginalerna innan inflationen kom.

Då är det helt absurt att regeringen inte gör någonting utan säger att familjerna får leta efter extrapriser på Ica. Så borde inte en regering agera, och ni är tillsammans med regeringen ansvariga för den politik som förs.

Gällande barnbidraget är jag jätteglad att ledamoten tar upp fördelningsprofilen. Det verkade vara lite förvirring i den tidigare repliken mellan Moderaterna och Socialdemokraterna kring att en höjning av barnbidraget inte skulle ha någon bra fördelningsprofil och inte vara ett bra stöd.

Jag är jätteglad att kunna svara på den frågan. Vänsterpartiet har nämligen RUT:at vårt förslag om ett höjt barnbidrag, och det har en jättefin fördelningsprofil. Det höjs visserligen i alla decentiler men allra mest i den första decentilen, så det har en jättegod fördelningseffekt.

Om man också lägger på Vänsterpartiets förslag om att man samtidigt ska pausa rutavdraget som går till att städa poolerna för de allra rikaste får man en fantastiskt fin fördelningsprofil på det här. Det skulle vara ett stöd som inte spär på inflationen – Konjunkturinstitutet säger att det har en försumbar effekt – men som ändå skulle hjälpa människor i krisen. Varför vill inte Sverigedemokraterna göra det?

(Applåder)

Anf. 32 MONA OLIN (SD) replik:

Fru talman! Vi vill gärna se att man kan hjälpa alla de familjer som har det svårt nu. Det är en kris nu. Elkostnaderna är höga – inte på grund av vår politik, utan de har drivits upp på grund av tidigare beslut från tidigare styre. Då pratade man aldrig om att det skulle drabba barnfamiljer med skyhöga elpriser, men det har det gjort.

Bränslepriserna är extremt höga, även om de är lägre nu än vad de var tidigare. Hade det gamla styret suttit kvar hade priserna varit ännu högre, och därmed hade barnfamiljerna fått lägga ut ännu mer pengar för bränsle.

Jag tycker att det är orättvist att säga att vi inte gör någonting. Vi kämpar för fullt för att göra det bättre för de fattiga.

När det gäller våra bostadsbidrag tror jag faktiskt att kommunerna själva har mandat att välja om tonåringarnas sommarjobb ska räknas när man söker bostadsbidrag eller försörjningsstödet. Det är respektive kommuns beslut att fatta; det står dem fritt att göra så.

Anf. 33 MAURICIO ROJAS (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och därmed avslag på samtliga reservationer.

För närvarande pågår ett intensivt regeringsarbete angående den ekonomiska familjepolitiken, och flera viktiga utredningar är på gång inom detta viktiga område. Därför kommer vi med all säkerhet att få fler tillfällen att återkomma på ett mer konkret sätt till en rad centrala familjepolitiska frågor, och jag är övertygad om att många av förslagen i de motioner som vi debatterar i dag kommer att beaktas.

Av den anledningen vill jag i dag hålla mig till de mer principiella aspekterna av den ekonomiska familjepolitiken och ange Liberalernas långsiktiga perspektiv på detta område.

Fru talman! Liberalernas utgångspunkt är att Sverige ska vara ett jämställt, barnvänligt och föräldravänligt land. I det sammanhanget är tillgången till en väl utbyggd barnomsorg som gör att föräldrar kan kombinera jobb och föräldraskap under barnens uppväxt en avgörande förutsättning.

En annan hörnsten är rätten till föräldraledighet med ersättning, alltså det system som utgörs av föräldraförsäkringen tillsammans med lagstiftningen om föräldraledighet. Det är kring detta som jag kommer att uppehålla mig i dag.

För ett feministiskt parti som Liberalerna handlar det om frågor som på ett självklart sätt tillhör politikens viktigaste uppgifter. Vi liberaler är stolta över att Sverige har en generös föräldraförsäkring, och vi har också tagit striden för en väl utbyggd barnomsorg. Det ska vårt land ha också i fortsättningen.

Alltför länge har dock den offentliga diskussionen om föräldraförsäkringen handlat om förändringar inom ramen för dagens system trots dess uppenbara tillkortakommanden inte minst vad gäller jämställdhetsaspekten. Enligt vår mening är det just därför viktigt att på längre sikt åstadkomma större förändringar som kan leda till ett mer jämställt samhälle.

Fru talman! Föräldraförsäkringen infördes 1974 och har sedan dess varit oförändrad i sin grundkonstruktion. Det som har ändrats har varit försäkringens längd och ersättningsnivå samt att vissa perioder har öronmärkts för respektive vårdnadshavare. I övrigt har de grundläggande komponenterna varit bestående, trots jämställdhetsbristerna och att stora samhällsförändringar har inträffat sedan införandet.

Hit hör att synen på mäns och kvinnors ansvar för föräldraskapet har förändrats i grunden och att kvinnors deltagande i arbetslivet har ökat mycket kraftigt. Likaså råder numera i princip full behovstäckning i barnomsorgen för barn från ett års ålder och uppåt, detta i skarp kontrast till när föräldraförsäkringen infördes, då många föräldrar var tvungna att stanna hemma längre än så helt enkelt för att alternativ saknades.

Detta betyder dock inte att kvinnors och mäns utnyttjande av föräldrapenningen är likartat. Fortfarande är uttaget av föräldrapenning starkt könsuppdelat. År 2022 tog kvinnor ut omkring 70 procent av föräldrapenningdagarna, omräknat till nettodagar. Den långsiktiga trenden går visserligen i utjämnande riktning, men utvecklingen är långsam. För barn födda 2020 var det enbart en femtedel av föräldrarna som delade föräldrapenningdagarna någorlunda jämställt – ungefär 40 respektive 60 procent. Det

är givetvis mycket bättre än vad det var exempelvis 2005, då inte ens en tiondel av föräldrarna gjorde det, men det är ändå långt ifrån vad som borde prägla ett mer jämställt samhälle.

Att tiden för att vara hemma med barnen är så ojämnt fördelad mellan kvinnor och män får betydande konsekvenser på många olika sätt. Det påverkar föräldramönstren inom familjen och kan också påverka omvärldens förväntningar, till exempel i förhållande till skolan och föräldrarnas arbetsgivare. Det påverkar barnets bild av föräldraskap och barnets uppfattningar om hur sysslor och ansvar förknippas med kön.

Men även föräldrarnas ekonomiska situation påverkas på ett högst väsentligt sätt. Fortfarande är deltidsarbete under längre tid i huvudsak något som kvinnor ägnar sig åt. Detta mönster grundläggs oftast i samband med att barnen kommer, och långvarigt deltidsarbete blir för många kvinnor en deltidsfälla.

I dag arbetar 26 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna deltid men bara 11 procent av männen. Skillnaden är stor nog, men till detta kommer att de flesta män som jobbar deltid inte gör det som en följd av föräldraskapet. I stället arbetar männen deltid i början av sitt vuxenliv, i åldern 20–24 år, och när pensionen börjar närma sig, i åldern 55–64 år.

Jämförs i stället enbart siffrorna för deltidsarbete för föräldrar med hemmavarande barn blir skillnaderna i deltidsarbete ännu större.

Det är också vid detta tillfälle som löneskillnaderna mellan män och kvinnor på allvar börjar att växa. Skillnaden i livsinkomst påverkar kvinnors ekonomiska villkor och därmed deras självständighet livet ut. Därför har kvinnor i genomsnitt väsentligt lägre pensioner än män och en genomsnittlig ålderspension som endast motsvarar 69 procent av männens. Det är en viktig förklaring till att det i huvudsak är kvinnor som blir fattigpensionärer.

I detta perspektiv är det uppenbart att dagens konstruktion av föräldraförsäkringen har klara nackdelar som befäster en traditionell könsuppdelad arbetsfördelning och drabbar mödrarna på ett oacceptabelt sätt.

Dessutom utgår dagens föräldraförsäkring från den traditionella familjen där båda föräldrarna lever tillsammans. Det gör att föräldraförsäkringen är föga anpassad till att familjer ser ut på många olika sätt. Det behövs en modern föräldraförsäkring som fullt ut inkluderar alla typer av familjer och också familjer där föräldrarna har gått in i nya relationer.

Föräldraförsäkringen är inte heller anpassad till företagares villkor. Detta ger avtryck i att föräldrar som är egenföretagare tar ut väsentligt färre föräldrapenningdagar än andra trots att de är med och bidrar till systemet.

Fru talman! Det finns alltså många skäl till att tänka nytt vad gäller föräldraförsäkringen.

Vi liberaler har redan tidigare i denna kammare berört de idéer som skulle kunna vägleda ett långsiktigt reformarbete inom detta område.

I vår kommittémotion från riksdagsåret 2021/22 *Liberala principer för en modern, flexibel och jämställd föräldraförsäkring* lyfter vi fram följande principer som skulle kunna utgöra en lämplig utgångspunkt för en moderniserad föräldraförsäkring.

För det första borde föräldraförsäkringen utgå från barnets behov av trygghet och anknytning under den första viktiga tiden. Föräldraförsäkringen finns för att över huvud taget göra det möjligt för föräldrar att stanna

hemma så att barnet får en trygg anknytning till föräldrarna under de allra första åren.

För det andra borde föräldraförsäkringen ge inkomstskydd när föräldrarna är hemma den första tiden och sedan underlätta en trygg återgång till arbetsmarknad och förvärvsarbete.

För det tredje borde föräldraförsäkringen underlätta och stimulera till ett jämställt föräldraskap.

För det fjärde borde föräldraförsäkringen ta hänsyn till familjernas olikhet.

Sist men inte minst borde föräldraförsäkringen vara flexibel och anpassad till en postindustriell ekonomi där några är anställda på ett traditionellt sätt medan många andra är egenföretagare, frilansare eller kombinatorer.

Fru talman! Utifrån dessa utgångspunkter har vi skisserat grunderna för en moderniserad föräldraförsäkring där man i stället för att ha en mycket lång föräldraförsäkring med partiellt inkomstskydd borde inrikta sig på en kortare försäkring med mycket bättre inkomstskydd. Vi vill också öppna möjligheter för helt nya former av flexibilitet och valfrihet.

Vi vill även komma till rätta med de mekanismer som skapar en deltidsfälla och i stället ge föräldrarna nya möjligheter att anpassa längden och nivån på försäkringen utifrån sina egna önskemål. Man ska, enligt norsk modell, kunna välja mellan en kortare föräldraförsäkring med full kompensation för inkomstbortfallet och en längre med en lägre grad av kompensation.

Vi vill dessutom stärka drivkraften till jämställt ansvarstagande genom en mer generös vab-ersättning.

Fru talman! Dessa är grundsatserna i den liberala vägen mot en reformerad föräldraförsäkring som på längre sikt kan bidra till ett mer jämställt samhälle. Vi hoppas att detta kan leda till ett öppet samtal om nödvändigheten av en moderniserad föräldraförsäkring nu när vårt gamla system snart fyller 50 år.

Anf. 34 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! När jag letar igenom betänkandet hittar jag inte den motion som Mauricio Rojas hänvisar till, men den kanske har behandlats i något annat betänkande tidigare.

Jag har några funderingar.

Analysen att dagens föräldraförsäkring leder till ojämställdhet delar jag med Liberalerna. Miljöpartiet införde därför tillsammans med Liberalerna, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet en tredje pappamånad, eller öronmärkt månad, i föräldraförsäkringen eftersom vi vet att det är det effektivaste sättet att göra föräldraförsäkringen, föräldraskapet och i förlängningen också arbetsmarknaden mer jämställd.

Ett jämnt uttag av föräldraförsäkringen är det mest effektiva sättet som vi politiskt kan arbeta på för att nå målet om ökad jämställdhet i både arbetslivet och det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

Jag förstår inte riktigt hur Liberalernas förslag ska få samma effekt som fler reserverade dagar i föräldraförsäkringen, som Folkpartiet och Liberalerna tidigare drev, faktiskt fått.

Det har testats olika former av premiesystem, som bonus för jämställdhet med mera, men de har inte funkat och inte gett ökad jämställdhet.

Därför är Miljöpartiets slutsats att man ska fortsätta med det som fungerar, nämligen örönmärka fler månader i försäkringen till respektive förälder.

Anf. 35 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Nej, vi vill inte gå vidare på den vägen. Vi politiker måste vara försiktiga med hur mycket vi vill bestämma över familjers viktiga beslut. Vänsterpartiet har föreslagit att den ska delas 50/50, men jag tror inte att vi ska göra sådana ingrepp.

Det vi borde förändra, som man kan läsa om i Liberalernas motion från förra riksdagsåret, är att möjliggöra för en kortare period där föräldern kan få full kompensation för inkomstbortfallet. Det skulle göra det lönsamt för båda föräldrarna att stanna hemma med barnet, och man skulle inte välja den med lägre lön. Vi tror att detta är en bra väg att gå. Det praktiseras i Norge sedan några år tillbaka med mycket gott resultat. Vi väljer ett annat sätt att vara flexibla som fortfarande ger föräldrarna frihet att utforma föräldraledigheten – till en viss punkt, för vi har reserverade dagar – men vi vill inte gå längre på den vägen.

Anf. 36 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka ledamoten för svaret för den frågan. Jag ser fram emot att ta del av den tidigare motionen, så kan vi säkert återkomma.

Jag tycker att det är viktigt att vi inte lurar oss själva att genomföra reformer som låter bra, vilket till exempel jämställdhetsbonusen verkligen gjorde. Man trodde att en bonus, mer pengar, skulle leda till att fler pappor skulle välja att vara hemma mer med sina barn under den första tiden i livet. Det blev inte så, utan det var samma familjer – familjer där föräldrarna har en högre utbildning och högre inkomst – som stannade hemma i högre utsträckning, precis som tidigare. Man såg ingen ökning. I dag tar faktiskt var tredje pappa inte ut någon föräldradag alls.

Några av nycklarna tror jag att är vi överens om. Vi måste se till att föräldraförsäkringen anpassas även för företagare. Det gäller alla socialförsäkringssystem. Vi har också infört en delning med tre reserverade månader även för dem som inte har en sjukpenninggrundande inkomst, alltså de som är allra fattigast: studenter eller personer som har varit i etableringsersättningen eller ännu inte tagits ut på arbetsmarknaden. Men vi ska göra det som fungerar, för ojämställdhet är ett av våra största samhällsproblem. Det vi har sett i Sverige historiskt är att fler reserverade månader för vardera föräldern, det som kallas pappamånader, har haft effekt. Det viktigaste detta har lett till är att fler barn har fått en nära relation till sina pappor.

Anf. 37 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågorna och kommentarerna.

Det vi vill är att öppna ett samtal om detta. Vi får pröva olika vägar. Ledamoten säger att detta har fungerat i Sverige; jag säger att detta har fungerat i Norge, som inte är så väsensskilt från Sverige. Vi måste öppna debatten och se. Vi måste också se hur andra länder har gjort. Det är sant

att de nordiska länderna är pionjärer i detta avseende, men kanske finns det också något att lära av andra länder.

Det vi vill är att flexibilisera och betala full kompensation för inkomstbortfallet. Vi ogillar det längre utnyttjandet av föräldraförsäkringen, för det visar sig att det blir ett bestående sätt för kvinnorna att gå ned till oftast 75 procent i arbetstid. Det leder till många andra konsekvenser, inte minst att deras livsinkomst och pension blir lägre. Det har alltså många effekter som vi borde motarbeta på något sätt.

Meningen med min presentation var att öppna samtalet. Sedan har vi mycket som är kortsiktigt. Vi har diskuterat det, och regeringen kommer att återkomma – det är naturligtvis jätteviktigt. Men det långsiktiga samtalet skulle vara bra, för jämställdhetseffekten av det system vi har är uppenbarligen bristfällig. Vi kan inte nöja oss med ett system som ger detta resultat.

Anf. 38 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Det var mycket länge sedan så många i Sverige upplevde att det var så svårt att få pengarna att räcka till. Priset på nödvändigheter som bröd, smör och grönsaker har skenat. Hyrorna, räntorna, elräkningarna och bränslepriserna är mycket höga. För en typisk barnfamilj uppgår prisökningarna till omkring 17 procent. Människor tvingas skuldsätta sig för att ha råd att betala räkningarna.

Regeringen kan såklart inte hållas ansvarig för Rysslands anfallskrig eller pandemieffekterna som bidragit till den höga inflationen. Men hur krisens bördor fördelas är något som en regering definitivt kan påverka och borde intressera sig för. Den här regeringen är dock chockerande passiv. Samtidigt som matköerna till Stadsmissionen och Svenska kyrkan växer slår regeringen ut med armarna och säger att man ingenting kan göra för att det riskerar att spä på inflationen. Enligt Konjunkturinstitutet skulle dock stöd till hushållen bara få försumbara effekter på inflationen.

Den ekonomiska familjepolitikens utjämnande effekt har urholkats över tid, och det blir särskilt påtagligt i den ekonomiska situation vi nu befinner oss i. Särskilt svårt är det såklart för dem som redan innan krisen hade små marginaler: arbetslösa, sjukskrivna, pensionärer och ensamstående föräldrar. Men den höga inflationen äter sig in i plånboken även hos familjer som tidigare var ekonomiskt trygga. Regeringen och Sverigedemokraterna borde intressera sig för att underlätta situationen för familjer som nu har det väldigt tufft.

För att den ekonomiska familjepolitiken ska leva upp till sitt syfte behöver tak- och ersättningsnivåerna i föräldrapenning, barnbidrag, bostadsbidrag med mera indexeras så att de hänger med i pris- och löneutvecklingen. Måluppfyllelsen för den ekonomiska familjepolitiken har försämrats sedan 1990-talet. Den trenden behöver vändas.

Regeringen och Sverigedemokraterna har nyligen aviserat att de avser att fördubbla antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen från dagens 30 dagar till 60 dagar. De vill också förlänga tidsgränsen för hur länge de får tas ut från 12 till 15 månader. Argumentet som regeringen använder för att dubbeldagarna ska öka är att införandet har haft positiv effekt på pappors uttag av föräldrapenning. Det är sant. Men det finns inget i de studier som gjorts som visar på att ytterligare dubbeldagar skulle göra uttaget mer jäm-

ställt. Regeringen famlar på outforskad mark i stället för att göra det som verkligen krävs för att se till att uttaget av föräldraledighet blir jämställt på riktigt, det vill säga reservera fler dagar i föräldraförsäkringen för respektive förälder.

TCO har kritiserat regeringens förslag om att fördubbla antalet dubbel-dagar. De säger att effekterna är tveksamma och att det är en mycket låg grad föräldrar som nyttjar samtliga dubbeldagar som finns i dag. Riskerna är att kvinnor är hemma mer med obetald föräldraledighet och att män inte tar huvudansvar för barnen.

Vänsterpartiet vill i stället se en individualiserad föräldraförsäkring. En sådan ska såklart ta hänsyn till att familjer kan se olika ut. Vi behöver också säkerställa att det blir lättare för egenföretagare att ta ut föräldrapenning. Nyligen kom en rapport från TCO som visar att föräldraledigheten är ännu mer ojämsställd än vad som syns i statistiken. När man räknar in även obetald föräldraledighet är kvinnor i snitt borta från arbetet i mer än ett år under ett barns två första år. Det är drygt nio månader mer än männen.

Att se till att föräldrapenningen delas jämställt är oerhört centralt om man vill se till att kvinnor och män kan leva jämställda liv – där kvinnor slipper bli straffade i lönekuvertet för att de varit hemma betydligt längre med barnen än vad männen varit och där kvinnor får en pension som går att leva på. Varje månad som pappan är hemma ökar den framtida lönen med 7 procent för mamman.

Hur kvinnors och mäns livsvillkor ska utjämnas med regeringens politik ställer jag mig frågande till. I stället för att se till att föräldraskapet blir mer jämställt vill regeringen se en föräldraförsäkring som kan användas av andra än föräldrarna. Om det är en hbtq- eller stjärnfamilj som regeringen och Sverigedemokraterna har i åtanke känns det väl fint. Men det skulle kunna lösas genom att fler föräldrar får bli vårdnadshavare. Jag inbillar mig att detta inte är regeringens primära målgrupp. Om regeringens förslag skulle införas oreglerat skulle det kunna leda till att vi får ett nanny-system finansierat av våra skattepengar.

Fru talman! I stället för att hjälpa familjer genom krisen vill regeringen och Sverigedemokraterna införa bidragstak. De räkneexempel som regeringen med Sverigedemokraterna i fören har hittat på Timbros kontor, om att det är så fett att få bidrag, är som tagna ur fablernas värld.

Vänsterpartiet har ett litet tips till regeringen om ett bidrag som faktiskt går att dra in utan att det ger negativa effekter för de allra flesta familjers ekonomi: Pausa rutavdraget! För de pengarna kan vi höja barnbidraget till alla familjer med 400 kronor. Det är en prioritering som Vänsterpartiet vill göra, men regeringen har andra.

Vi har också föreslagit ett extra barnbidragstillägg för ensamstående på 500 kronor och ett extra bidrag för dem som har fler än två barn. Vi vet att det är ensamstående föräldrar och föräldrar med flera barn som har lägst ekonomisk standard. Den ensamstående mamman med ett barn skulle med Vänsterpartiets politik få 900 kronor mer per månad, en ensamstående med två barn skulle få 1 800 kronor mer per månad och en ensamstående med tre barn skulle få 3 180 kronor mer per månad.

Fru talman! Regeringen och Sverigedemokraterna ska faktiskt inte bara få skäll av mig här i dag. Det är bra att regeringen och Sverigedemo-

kraterna har förlängt och höjt den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget, även om det är det enda regeringen gör för att hjälpa hushållen.

Bostadsbidraget är det stöd som har urholkats mest över tid. Taket i bidraget och inkomstnivåerna har inte hängit med i prisutvecklingen, och därför behöver bostadsbidraget justeras och indexeras. Det förstärkta bostadsbidraget bör gälla fram tills detta är gjort.

Regeringen och Sverigedemokraterna har i sitt tillfälliga stöd valt att utelämna den grupp som har allra minst marginaler, nämligen dem som uppstår försörjningsstöd. Det uppstod viss förvirring på regeringens och Sverigedemokraternas presskonferens där förlängningen av bostadsbidraget presenterades och ministrarna skulle svara på om personer med försörjningsstöd omfattas eller inte. Nu har vi fått klarhet i att så inte är fallet, och detta har mött stor kritik. Att kommunerna kan göra på olika sätt leder till en stor ojämlikhet som beror på vilket postnummer man har, och detta tycker inte vi är särskilt bra.

Vidare finns det ett problem som har funnits under många år gällande bostadsbidraget, och det är att många människor blir återbetalningsskyldiga. Det är inte rimligt att människor fortsätter att hamna i skuld på grund av att systemet borgar för det. Därför behöver regeringen gå vidare med den del av BUMS-utredningen som handlar om månadsavstämningar av inkomster snarast. Utredningen är klar och ligger på regeringens bord. Mellan borttagandena av plastpåskatt och danstillstånd kanske regeringen kan hitta lite tid att åtgärda till exempel detta, som är ett påtagligt och verkligt problem i människors vardag.

Snart kommer sommaren, vänner, och tankarna kanske förs till sol och bad. För många kommer det i stället att innebära en klump i magen över hur pengarna ska räcka till när barnen inte kommer att äta skollunch i skolan. Åt detta gör regeringen ingenting. Lidingöborna kan fortsätta använda sitt rutavdrag för poolrengöring så att barnen kan simma och ha det gött. I Kramfors eller Härnösand finns det mycket få rutbidragstagare, däremot gott om folk som vill få vardagen att gå ihop.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 23.
(Applåder)

Anf. 39 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Fru talman! Det är ganska populärt att lämna in kvartalsrapporter, och jag tänker att regeringen också ska göra det. Då tänker väl alla att det har gått tre månader nu – ett kvartal – men för mig blir kvartalet två år eftersom den förra regeringen hade åtta år på sig att komma till rätta med Sveriges situation och den ekonomiska utsatthet som vissa familjer och ensamstående har. Vänsterpartiet stöttade den förra regeringen under de åtta åren. Låt den här regeringen återkomma med en kvartalsrapport om två år, även om vi redan nu vet vad regeringen gör.

Jag skulle vilja fråga ledamoten Isabell Mixter hur Vänsterpartiet tänker. Man lägger fram en budget med ogenomförbara förslag som är underfinansierad med 21 miljarder. Om denna budget skulle gå igenom skulle det innebära högre räntor och ännu mindre pengar kvar i plånboken för vanligt folk. I en tid med hög inflation där arbetsmarknadens parter har tagit ansvar för att hålla nere löneökningarna väljer man att underfinansie-

ra sin budget med 21 miljarder. Är detta att ta ekonomiskt ansvar? Är detta att se till de svagaste?

Sedan vill jag ställa en fråga till ledamoten Isabell Mixter, som pratar mycket om jämställdhet, som är oerhört viktigt för mig. Jag skulle vilja fråga – om vi nu måste ställa två saker mot varandra – om det viktigaste är jämställdhet eller barnens bästa.

Anf. 40 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det stämmer inte som ledamoten säger att Vänsterpartiet har en massa ofinansierade förslag i sin budget. De är väl uträknade och inte på något sätt ofinansierade. Snarare handlar det om prioriteringar – vad man väljer att göra. Det är sant att Vänsterpartiet har en något mer framåtlutad budget än regeringen, men att förslagen skulle vara ofinansierade är en osanning som ledamoten far med.

Min fråga blir återigen varför regeringen väljer att prioritera till exempel att behålla rutavdraget, som går till de allra rikaste och som i princip är ett Stockholmsbidrag, och varför man väljer att sänka skatten för de allra rikaste i stället för att se till att vanliga barnfamiljer har mat på bordet. Det tycker jag är det verkliga problemet här.

Anf. 41 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna, som är en del av den nuvarande regeringen, vill verkligen inte se några barn gå hungriga till skolan eller gå i urvuxna kläder. Ni kanske inte tror det, men jag är så gammal att jag är uppväxt i en familj där man fick vända på kronorna, som hade en enda inkomst eftersom pappa var den som arbetade och där jag fick erfara att något som det alltid fanns pengar till var tobak och alkohol.

Regeringen kommer inte att lämna dem som har det svårast ekonomiskt bakom sig, utan regeringen ska se till att alla som behöver hjälp får det. Jag litar helt och fullt på den regering som vi har nu. Den förra regeringen hade åtta år på sig. Det är ju inte så att situationen för dem som nu har det svårast ekonomiskt har uppstått de senaste sex månaderna, utan den uppkom ju långt tidigare.

Jag vill upprepa min fråga till Isabell Mixter: Är jämställdhet eller barnets bästa viktigast?

Anf. 42 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Jag tycker att det är en extremt konstig motsättning som ledamoten har, att jämställdhet eller barnets bästa skulle stå emot varandra. För mig är det självklara svaret att det är superbra för barnet att ha två närvarande föräldrar snarare än en närvarande förälder. Därför är det oerhört viktigt att vi tidigt grundlägger att båda föräldrarna har ett viktigt föräldraansvar där båda delar på bördorna av att vara vårdnadshavare, och därför behöver vi också få en individualiserad föräldrapenning. Detta tycker jag är centralt.

Sedan vill jag påminna ledamoten om något. Hon var inne på att den gamla regeringen med Vänsterpartiet i släptåg på något sätt skulle ha försämrat den ekonomiska situationen för människor. Vad hände när vi i Vänsterpartiet hade inflytande över budgeten och när vi tryckte på? Jo, det

blev höjda pensioner, höjd sjukpenning och en massa saker som inte skulle ha funnits där utan Vänsterpartiet.

Vad har vi sett från regeringen? Jo, ett höjt bostadsbidrag som tillfaller ungefär 100 000 människor i Sverige. Det är bra, men det räcker verkligen inte för att hjälpa alla som nu har det oerhört svårt. Där står man och säger: Tyvärr, vi kan inte göra något därför att inflationen är så hög. Det räcker inte.

Jag har inte sett några som helst förslag om att detta kommer att åtgärdas om ett kvartal, som ledamoten var inne på, utan det vi ser är snarare att man tvärtom säger att man ska införa bidragstak och återinföra någon typ av arbetslinje, vilket jag uppfattar som att man ska kasta ut människor från trygghetssystemen. Detta står i rak motsättning till att hjälpa människor som har det svårt.

(Applåder)

Anf. 43 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Ekonomisk familjepolitik kan innehålla många olika delar, och det är omöjligt att gå in på allt. Jag kommer att fokusera på ett par saker.

Syftet med föräldrapenningen är att underlätta familjelivet när man har små barn och att man inte ska vara borta för länge från arbetsmarknaden eftersom det påverkar livsinkomsten och löneutvecklingen. Det är ett av skälen till att Centerpartiet tycker att 80 procent av föräldraledigheten ska tas ut redan under barnets tre första levnadsår, inte fyra som det är i dag.

Tiden när barnet är litet är viktig och värdefull för föräldrarna. Det är också viktigt att värdesätta båda föräldrarna lika mycket, vilket vi inte gör i dag i svensk lagstiftning eftersom det inte finns automatisk gemensam vårdnad för båda föräldrarna om man får barn och är ogift. Då ska den kvinna som föder barnet godkänna den andra föräldern som vårdnadshavare. Det är klart att det påverkar hur vi ser på familjen och ledigheter när den ena föräldern inte automatiskt får vårdnaden om sitt barn.

Bygger vi vidare på detta är det självklart att det ska vara fler dubbel-dagar. Vi vill egentligen att det ska vara obegränsad tillgång, men det är bra att regeringen går vidare med att de åtminstone ska vara fler än hittills.

Då börjar jag närma mig frågan om jämställt uttag av föräldrapenning. Det har pratats mycket om att föräldraledigheten är en kvinnofälla, att kvinnor är hemma mer än männen. Då kan jag inte låta bli att fundera över vad det är som gör att det är så. Det är fullt möjligt med dagens regelsystem att dela exakt lika på antalet dagar man är hemma. Det är fullt möjligt att båda föräldrarna väljer att vara tjänstlediga en viss period, eller att inte välja det. Vad är det då som styr detta? Är det regelverket, eller är det normer och värderingar som styr oss? Hur mycket ska vi ändra i regelverket om vi inte ändrar synen på vem vi förväntar oss ska vara hemma mest? Det finns en gemensam kollektiv värdering hos både män och kvinnor; annars skulle det inte se ut som det gör. Då skulle kvinnor och män vara hemma mer lika, och jag skulle nästan våga säga att kvinnorna skulle låta männen vara hemma.

Det är klart att reglerna kan ses över. Det går också att problematisera. Vi har hört från talarstolen hur värdefullt det är att vara hemma deltid, att vara tjänstlediga när våra barn är små. Men vad betyder det om jag är hem-

ma 25 procent under ett antal år? Hur påverkar det min lön, och hur påverkar det min pension? Om vi vill problematisera frågan kanske vi inte ska tillåta något sådant, om vi vill ha jämställda pensioner i framtiden. Det är bara fråga om att problematisera, inte att lägga fram ett färdigt förslag.

Vad händer när det finns fler öronmärkta dagar? Vi kan inte enbart jobba med den faktorn om vi vill att det ska bli en förändring på riktigt. Det som händer när fler dagar öronmärks till den ena föräldern – som oftast är pappan – är att fler pappor stannar hemma längre, men kvinnorna är inte hemma kortare tid för det, utan de är hemma lika länge fast för en lägre ersättning. Vilka regler ändrar vi så att vi också förändrar de grundläggande normer och värderingar som finns där vi förväntar oss olika saker av mammor och pappor?

Sedan kan vi självklart jobba med hur vi sprider kunskap och så vidare. Jag skulle vilja se ett nära samarbete mellan Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. När jag går in och planerar min föräldraledighet, vilket vi är otroligt duktiga på i Sverige – hur många dagar kan jag vara hemma och hur länge kan jag vara hemma – ska det också automatiskt komma upp en flagga som talar om att det här kommer att ge mig så och så många kronor, eller procent, mer eller mindre i pension. Då kan vi också se vad livsvalen innebär, och det kanske påverkar våra normer och värderingar i framtiden.

När det gäller bostadsbidraget har jag tidigare i dag lyft upp vikten av att vi måste förändra några grundläggande saker. Den förra regeringen hade kunnat, och den nuvarande regeringen kan, vara snabbare med att lägga fram förslag på en månadsavstämning på bostadsbidraget, så att vi inte fortsätter att sätta barnfamiljer i skuld. De som har störst behov av bidrag för att klara sitt uppehälle riskerar att hamna i skuld med nuvarande regelverk.

Jag vill återigen nämna vikten av att bryta utanförskap. En ung person som får sitt första arbete ska tjäna på det. Familjen måste tjäna på det. Därför måste vi tillåta att ungdomars inkomster inte spelar lika stor roll i beräkningen av bostadsbidraget.

Det finns frågor som skapar konflikter i familjer som har levt lyckliga ihop så att de sedan av någon anledning går isär. Här finns saker i bostadsbidraget att hantera, till exempel hur många dagar ett barn ska bo hos den ena eller andra föräldern för att bostadsbidraget inte ska påverkas. Återigen: Familjen med de sämsta ekonomiska förutsättningarna kommer att räkna på antalet dagar för att klara sitt uppehälle. Det skapar onödiga konflikter.

Jag måste få kommentera att rutbidraget skulle vara lösningen för att barnfamiljer ska få det bättre. Vad betyder det i praktiken om rutavdraget pausas? Det betyder att en massa människor som i dag jobbar i branschen inte har ett jobb att gå till. Då hjälper det inte att få ett högre bidrag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nummer 24, även om jag står bakom samtliga reservationer från Centerpartiet.

Anf. 44 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Sverige behöver en kriskommission för att bekämpa barnfattigdomen. Barnfattigdomen i Sverige är ett av de mest akuta problemen här och nu. Frivilligorganisationer, Svenska kyrkan, Stadsmissionen, Röda

Korset, Matmissionen och andra larmar om att det nu inte bara är personer som lever på dagersättning för att de är flyktingar från Ukraina som står i matköerna, utan det är också människor som har ett jobb och personer som samhället ger försörjningsstöd, som vi alla en gång var överens om skulle räcka till det mest grundläggande, det vill säga att ställa mat på bordet åt sina barn.

Skolor larmar om att det går åt mycket mer mat på fredag före helgen och på måndag när barnen inte har ätit skollunch på två dagar. Det här borde skaka om oss alla. I Sverige 2023 finns barn som går hungriga för att föräldrarna inte har råd med den allt dyrare maten i spåren av inflationen.

Vi behöver inflationssäkra barnbidraget, bostadsbidraget och underhållsstödet som går till de ensamstående, nästan alltid mammor, som är den grupp som drabbats hårdast i det här läget.

I stället för en kriskommission för att bekämpa barnfattigdom har vi alla kunnat läsa i Tidöavtalet om någonting som för mig låter precis som motsatsen, nämligen att fler barn ska bli fattigare – inte alla barn, men barn till föräldrar som är nyanlända.

Vi har i dag debatterat hur vi ska göra föräldraförsäkringen mer jämställd. Jag oroar mig för den dagen som regeringen vill ta bort rätten för nyanlända flyktingar som just fött barn att alls få ta del av föräldraförsäkringen därför att de inte har hunnit arbeta och kvalificera sig för en sådan försäkring.

Fru talman! Jag oroar mig för den dag då man tar bort rätten till barnbidrag och rätten till assistansersättning för nyanlända flyktingar som inte hunnit arbeta i Sverige. I ett läge där barnfattigdomen är en akut kris skulle det slå på ett fullkomligt förödande sätt, och vi skulle ännu mer dela upp barnen i våra klassrum i ett lag som har rättigheter och ett som inte har det. I ett land där barnkonventionen är lag borde det alltid vara barnets bästa och barns rättigheter som styr.

Fru talman! I replikskiftena har jag redan talat om Miljöpartiets politik för en mer jämställd föräldraförsäkring. Vi vill dubblera antalet dagar som är öronmärkta för varje förälder. Det är det mest verkningfulla sättet att se till att föräldraskapet blir mer jämställt, att löneutvecklingen på arbetsmarknaden blir mer jämställd och att det obetalda hem- och omsorgsarbetet fördelas mer jämställt.

Jag vill därför yrka bifall till reservation 7.

Anf. 45 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag begärde replik på ledamoten Hirvonens inlägg framför allt för att skapa någon sorts balans i bildsättningen. Man försöker måla upp en bild av regeringen och Tidöavtalet som inte på något sätt är förankrad i verkligheten. Man målar upp en bild att vi nu avskaffar både det ena och det andra och tar bort skydd och stöd, vilket inte är sant.

Det finns dessutom något som blir lite lustigt i sammanhanget. Man pratar om de reserverade dagarna, som man vill utöka. Egentligen handlar det om att plocka bort möjligheten för familjer att välja. Har inte Miljöpartiet någon tanke kring de andra risker som finns med det här? Exempelvis har man i Norge, där man har mycket mer strikt tredelad försäkring, sett att många, framför allt kvinnor, kliver ur systemet helt och inte får någon

ersättning över huvud taget. Vad får det för påverkan på till exempel pensionen när man helt kliver ur försäkringssystemet? Detta är det resultat man ser, för det finns föräldrar som vill välja och som behöver få möjlighet att välja hur de ska fördela tiden med det viktigaste de har: sitt barn.

Prot. 2022/23:103

4 maj

-----

*Ekonomisk
familjepolitik*

Anf. 46 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Vi har ännu inte sett vad Tidöavtalets avsnitt om att minska pullfaktorerna ska handla om. Men i den punktlista som man räknar upp står det att man vill ta bort rätten till ersättningar för barnfamiljer och personer med funktionsnedsättning samt ekonomiskt bistånd, det vill säga försörjningsstöd. Detta gäller personer som inte har kvalificerat sig genom att ha arbetat eller varit i Sverige länge.

Jag hoppas att detta inte blir verklighet. Tänk er själva: En iransk flykting som får skydd i Sverige och får asyl är gravid och föder barn men har inte hunnit vara här länge eller arbeta. Ska denna flykting då straffas genom att inte få någon försörjning eller tvingas börja jobba när barnet är nyfött? Eller tänk er en person med svår funktionsnedsättning som behöver personlig assistans för att över huvud taget kunna ta sig till arbetet! Det ska man inte heller få om man inte har kvalificerat sig genom att arbeta eller vara här länge. Det är ett moment 22 som jag verkligen hoppas inte blir verklighet, för det skulle vara förödande i ett läge där barnfattigdomen redan är ett akut problem.

Anf. 47 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Den alarmerande verklighetsbeskrivningen är ju inte hela sanningen. Att vi behöver ha en kvalificering till välfärden är uppenbart, för vi har i dag problem med ett utanförskap som cementerar människor utanför arbetsmarknaden och som inte har gynnat vare sig Sverige eller individerna särskilt väl. En kvalificering till välfärden kommer alltså att införas, men exakt hur man utformar den tänker jag inte föregripa.

När det gäller den känslomässiga beskrivningen av hur en kvalificering till välfärden går till kan jag lugna de flesta där hemma med att det inte är så det kommer att se ut. Den här bildsättningen är absolut problematisk, tycker jag.

Sedan tycker jag också att det är viktigt att påpeka att politiken inte ska in vid köksborden och besluta hur föräldrar ska fördela sin föräldraledighet. Det måste i stället finnas morötter för hur vi kan skapa en bättre fördelning av föräldraförsäkringen.

Som jag uppmärksammade har man över huvud taget inte noterat att många, framför allt mammor, kliver ur försäkringen i länder som vi annars brukar jämföra oss med.

Anf. 48 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Nej, barnfattigdom är inte ett akut problem för alla. Vi med de högsta lönerna får lägre skatt av regeringen. Men köerna till matkassarna blir allt längre.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 7.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 5 Frågestund

Anf. 49 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av finansminister Elisabeth Svantesson, statsrådet Camilla Waltersson Grönvall, statsrådet Jessika Roswall och statsrådet Paulina Brandberg.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Finansminister Elisabeth Svantesson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Barnfamiljernas ekonomiska situation

Anf. 50 EVA LINDH (S):

Fru talman! Vi befinner oss i det tuffaste ekonomiska läget på decennier. Matpriserna har ökat med 20 procent det senaste året. Tre av tio ensamstående föräldrar med en lön på upp till 35 000 kronor per månad har svårt att sätta näringsriktig mat på bordet för sina barn.

I höstas prioriterade regeringen en skattesänkning med 1 000 kronor i månaden för höginkomsttagare framför satsningar på välfärden och barnfamiljerna. Regeringen hade kunnat rätta till det i vårbudgeten men tog inte chansen. Satsningarna på barnfamiljerna uteblev.

Vi socialdemokrater har föreslagit tillfälligt höjt barn- och studiebidrag i sommar och höjt underhållsstöd året ut. De tillskott som då skulle ha kommit hade tagit Sverige tryggare genom krisen.

Min fråga till finansminister Svantesson blir: Vad är hennes råd till alla de föräldrar som trots att de arbetar och har en lön just nu har det svårt och får kämpa för att få ekonomin att gå ihop?

Anf. 51 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, ledamoten Lindh, för en mycket bra fråga!

Det är en brännande fråga just nu. Det var kanske ingen som trodde för två år sedan eller ens ett år sedan att inflationen skulle ligga så högt så länge och påverka så många människor så hårt. Alla känner av inflationen. Men de som drabbas är de som har minst marginaler, som också Eva Lindh är inne på.

Det är därför som vi nu i vårbudgeten förlänger men också höjer det bostadsbidrag för barnfamiljer som finns. Vi höjde det med 40 procent. Det är ett väldigt träffsäkert sätt att se till att de med allra minst marginaler nu får en ordentlig förstärkning.

Det kommer fortfarande att vara väldigt tufft. Det är jättemånga människor som just nu kämpar. Av bostadsbidraget går 60 procent till ensamstående mammor och 10–11 procent till ensamstående pappor. Man arbetar ofta, men man har små inkomster och har det väldigt tufft att få ekonomin att gå ihop.

Det är ett träffsäkert sätt. Vi har inte fattat beslut om det, men förslaget ligger nu på riksdagens bord.

Anf. 52 EVA LINDH (S):

Fru talman! Den enda satsningen som regeringen gör, finansminister Svantesson, är tillägget i bostadsbidraget. Det är bra och viktigt. Men något annat hade varit helt orimligt i den här tiden. Det ska också sägas att tillägget bara når en av tio barnfamiljer i Sverige.

Jag vill fortfarande ställa frågan: Vad har finansminister Svantesson för råd till alla de barnfamiljer och ensamstående föräldrar som kämpar med ekonomin just nu?

Anf. 53 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tror inte att jag ska ge människor råd. Men jag ska göra allt vad jag kan för att vi ska ta oss igenom den här tuffa situationen där många människor kämpar.

Med den budget som vi lade fram och som nu gäller för i år har vi sänkt drivmedelspriser. Vi har ett stort elstöd det här året som kommer ut till många som har kämpat med höga elpriser. Regeringen gör aktiva satsningar för att underlätta. Men det kommer att bli tufft.

Jag kan bara konstatera att det är bra att Socialdemokraterna i sin budgetmotion tar inflationen på allvar. Vi delar bilden att fler behöver stötta. Jag följer utvecklingen noga och kommer att göra det. Men det kommer att vara tufft.

Prioritet nummer ett för alla som har det tufft är nu att vi kämpar ned inflationen. Det tar regeringen ansvar för.

(Applåder)

Våld mot kvinnor och barn

Anf. 54 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD):

Fru talman! Utgångspunkten i ett demokratiskt och välmående samhälle är att män och kvinnor ges samma möjligheter och rättigheter. Det är för Sverigedemokraterna helt grundläggande. Vi vet dock att verkligheten inte ser ut så.

Vad vi ser i dag är ett utbredd våld i samhället som i synnerhet drabbar kvinnor. Detta är djupt ovärdigt ett starkt välfärdsland som Sverige, som länge varit ett av de mest jämställda länderna i världen.

I helgen hittades 20-åriga Saga avliden efter en grov misshandel. Inte bara Saga miste livet utan även hennes ofödda son i magen. Varje gång en kvinna eller ett barn avlider på grund av en våldsam partner eller en när-

stående är det en enorm förlust för samhället. Här behöver vi kraftsamla på riktigt, alla tillsammans.

Avser jämställdhetsministern att arbeta för att stoppa det våld som kvinnor och barn utsätts för i Sverige?

Anf. 55 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Tack, Anna-Lena Blomkvist, för en väldigt viktig och relevant fråga!

Våld i nära relationer är ett jättestort samhällsproblem. Det är också ett problem som jag känner att vi talar för lite om. Varje år dör cirka 15 kvinnor. De mördas av en partner eller en före detta partner. Utöver det har vi många tusen anmälningar gällande våld i nära relation.

Jag kommer aldrig att acceptera detta som ett normalläge. Det man kan vara säker på är att om man fortsätter att göra vad man tidigare har gjort kommer man inte att få något annat resultat.

Vi har påbörjat arbetet med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram som ska börja löpa 2024. Vi har också påbörjat arbetet med en ny nationell strategi som kommer att börja löpa från 2026 för att hitta nya kraftfulla åtgärder som faktiskt gör någon skillnad för denna otroligt utsatta grupp.

Anf. 56 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag hör att det råder bred enighet i frågan här i kammaren, och det gläder mig.

Sverigedemokraterna menar att våldet behöver stävjas redan innan det utövas för att man ska få bukt med problemen på riktigt. Alla förtjänar att gå trygga i Sverige oavsett om det är på stan, genom parken eller i det egna hemmet.

Avser ministern att ta till några konkreta åtgärder för att säkerställa att socialtjänsten och andra viktiga aktörer får bättre verktyg på riktigt för att förbättra situationen för kvinnor som behöver samhällets skydd, och vilka är dessa åtgärder?

Anf. 57 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Ska man lösa detta behöver man jobba riktigt brett med det repressiva men också med det förebyggande.

Vi behöver sätta mycket mer fokus på de unga relationerna. Det är när våra ungdomar får sina första relationer som vi kan sätta normerna och påverka normerna. Hur betar man sig mot någon som man befinner sig i relation med, och är svartsjuka egentligen romantiskt?

Där måste vi sätta in fokus. Vi måste också göra det lättare för våldutsatta att lämna relationer där de utsätts för våld.

Regeringens skattepolitik

Anf. 58 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Krisrapporterna om hushållens och välfärdens ekonomi är nu nästan lika frekventa som sverigedemokratiska utspel om allt annat än hushållens och välfärdens ekonomi.

M-SD-regeringens svar på krisen har som bekant varit att göra i princip ingenting. Den har inte ens gett besked till hårt pressade kommuner i ett läge där de verkligen skulle ha behövt det.

Men allt är inte stiltje. Ett nyligen remitterat skatteförslag skulle innebära att någon med lön ungefär som finansministerns skulle få en bit över 30 000 kronor lägre skatt, bortåt 3 000 kronor i månaden. Den som tjänar 200 000 kronor om året och sliter ihop timmar får med det förslaget 138 kronor lägre skatt per år.

Min fråga till finansministern blir: Finns det någon i hennes närhet som skulle kunna berätta att det finns andra problem i Sverige än marginalsat-ter och att det existerar andra åtgärder att vidta än ytterligare skattesänk-ningar för höginkomsttagare?

Anf. 59 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Ali Esbati för frågan. Jag tror att Ali Esbati mis-sar en viktig poäng, förutom att de remisser som nu går ut ska vara en grund i en förhandling till hösten. Han missar också poängen att det är löntagarna som nu drabbas allra hårdast av den höga inflationen.

Det handlar alltså om dem som inte har sina bidrag eller ersättningar uppreviderade på grund av inflation. En garantipensionär har numera un-gefär 850 kronor mer i månaden. Det tycker vi är bra; vi är överens om att ha detta system. Men det här gäller vanliga löntagare. En undersköterska som jobbar 82 procent och som kanske åker bil till jobbet eftersom det är ganska långt dit drabbas väldigt hårt. Drivmedlen är dyra, elpriserna är höga och man får se sin lön minska i värde.

Att sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare är viktigt för mig. Det är också en del av Tidöavtalet att vi ska sänka skatter för att den som jobbar också ska få behålla mer av sin lön. Och det är ännu viktigare i en miljö med hög inflation.

(Applåder)

Anf. 60 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag noterar att finansministerns uppfattning om vad som är vanliga löntagare är lite divergerande.

Poängen med de förslag som remitteras, vilket man också kan se i de staplar som så fint finns med i själva remissen, är att detta är skattesänk-ningar som väldigt tydligt är inriktade på dem som har de allra, allra högsta inkomsterna i Sverige. Det är de som redan har bättre marginaler, och det är dem som finansministern vill stödja – samtidigt som hon inte vill göra någonting åt en stor del av löntagarna och ingenting för välfärden.

Anf. 61 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Det förvånar mig lite att Ali Esbati, som jag vet är en klok person, inte har läst tabellerna och papperen lite noggrannare.

Det här går på remiss. Det kan skalas upp, och det kan skalas ned – framför allt kan det skalas upp. Och jo, jag har läst detta. Exakt hur det hela landar återkommer vi till, men jag tror fortfarande att det är viktigt att det blir mer lönsamt att jobba och att den löntagare som nu har förlorat mycket i reallönesänkningar ska få mer i plånboken.

När det sker får vi återkomma till. Blir det 2024 eller 2025? Det återkommer vi till. Men jag kommer att stå upp för hårt arbetande människor, som just nu har det väldigt tufft.

(Applåder)

Stöd till kommunerna för ökad elproduktion

Anf. 62 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Rapporterna duggar tätt. Det kom exempelvis en rapport från Svenska kraftnät så sent som den här veckan som visar att deras nätutbyggnad inte kommer att räcka till. Det gäller inte minst i Västsverige, där vi har stora investeringsbehov på grund av bland annat batterifabriker och kemikluster. Det behövs helt enkelt mycket ny elproduktion väldigt snabbt.

Därför är det också välkommet med den incitamentsutredning som lämnades över till regeringen så sent som i torsdags. Utredaren var dock ganska kritisk och menade att man kommer att lösa en del av problemen med närboende men att man inte får med sig kommunerna. Det behövs helt enkelt nya incitament.

Då var det välkommet att statsministern i SVT i torsdags uttalade att det behövs incitament till kommunerna. Samma sak sa klimatministern på presskonferensen: Det behövs stöd till kommunerna.

Min fråga till finansministern blir helt enkelt: Vilket stöd kommer till kommunerna för att bygga ut ny elproduktion snabbt?

Anf. 63 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Rickard Nordin, för frågan! Eftersom utredningen precis är klar och nu ska beredas, som vi ofta säger – men det är ju så det måste göras – kommer vi självklart att få återkomma till exakt hur stödet kommer att se ut.

Oavsett vilket parti vi tillhör här i riksdagen vet vi alla att vi behöver mer el. Det är precis det som utredningen handlar om, och det är det som regeringen också håller på med. Vi behöver bygga ut på alla möjliga sätt. Vi behöver ha mer kärnkraft, inte mindre. Vi behöver ha mer vindkraft, och för att ha vindkraft behöver vi kärnkraft. Vi behöver mer solkraft, och vi kommer att behöva spara mer energi under vintern som kommer. Vi behöver också uppmuntra till energieffektiviseringar.

Regeringens politik håller ihop. Det ska produceras mer, och vi ska underlätta drivkrafter och ge incitament. Exakt hur det kommer att se ut vad gäller kommunerna får vi återkomma till.

Anf. 64 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Utredningen ska ut på remiss, och man har sagt att det kommer förslag nästa vår. Det är utmärkt jobbat från regeringen.

Problemet var att utredningen blev kringskuren: Den fick inte föreslå saker som gäller kommunerna. Kringskärningarna kom både från den gamla regeringen och från den här regeringen.

Ändå säger statsministern att det behövs incitament för kommunerna, och samma sak säger klimatministern. Kan finansministern nämna några exempel på vad regeringen ser att det skulle kunna vara? Vad för incita-

ment tänker sig regeringen över huvud taget till kommunerna när man nu framhåller det som viktigt?

Prot. 2022/23:103

4 maj

Frågestund

Anf. 65 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Vi kommer absolut att återkomma, Rickard Nordin. Men poängen är att det behövs incitament därför att vi behöver mer vindkraft, precis som vi behöver mer annan elproduktion. Vi behöver också mer kärnkraft, som jag sa, och kommunerna kan behöva vara med på det tåget också. Där våra kärnkraftverk ligger nu är ju kommunerna väldigt positiva.

Återigen: Fokus för regeringen är att vända en negativ utveckling med energisystem som faktiskt har krackelerat och bygga ny el på bästa sätt så snabbt som möjligt. Det är därför vi nu ser till att tillståndsprocesserna ska gå betydligt fortare än tidigare.

Mandatperioden för styrelseledamöter vid statliga lärosäten

Anf. 66 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Djävulen sitter i detaljerna. Förra veckan utsåg regeringen ledamöter till styrelserna för landets samtliga statliga universitet och högskolor. Några dagar tidigare informerades de nominerade och lärosätena om att regeringen halverar mandatperioden på grund av att man vid nästa tillfälle vill kunna nominera personer med säkerhetspolitisk kompetens.

Beslutet hade, såvitt jag förstår, inte diskuterats med lärosätenas rektorer, som reagerade snabbt och samfällt med ett gemensamt brev till regeringen där de i sin kritik uttrycker oro för ökad politisk styrning.

Det kan tyckas vara en fjuttig sak att halvera mandattiden för styrelseledamöter utifrån en viktig säkerhetspolitisk aspekt. Men djävulen sitter i detaljerna, och regeringens beslut att halvera mandattiden är en sådan detalj.

Min fråga är: Kommer regeringen att lyssna på samtliga rektorer vid Sveriges lärosäten och omedelbart tänka om?

Anf. 67 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Camilla Hansén, för frågan! Vad är det Sverige inte har råd med? Vi har inte råd att vara naiva.

När vi får signaler om att något inte är tillräckligt säkerhetsklassat eller inte tillräckligt bedömt fattar den här regeringen ett aktivt och snabbt beslut att se till att säkra processerna. Det är vad det här handlar om.

Jag tror att vi alla här inne i grund och botten tycker att det är klokt att vi vet vilka som sitter i styrelserna och att det inte på något sätt förekommer någon otillbörlig påverkan. Frågan är viktig. Men det här handlar inte om politiska tillsättningar, utan det handlar om säkerhet. Vi måste helt enkelt veta vem som finns i våra viktiga universitetsstyrelser. Därför är det klokt att också ha ett kortare perspektiv i tillsättningarna just nu.

Anf. 68 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Alla i den här kammaren vet att det säkerhetspolitiska läget är allvarligt. Vi har expertmyndigheter som väldigt tydligt och öppet redogör för det säkerhetspolitiska läget.

Det regeringen har gjort nu är att skada förtroendet för att regeringen respekterar den akademiska friheten. Det jag vill veta är: Varför är just den här åtgärden viktig när det är bråttom? Varför inte tydligare instruktioner till expertmyndigheterna? Varför inte den vanliga myndighetsdialogen med lärosätena?

Anf. 69 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vet inte om vi har samma målbild. Sverige *har* varit naivt. Jag jobbade på Örebro universitet under många år, och jag tror att jag aldrig ... Men jag ska inte gå in på detaljer.

Jag tror att det är jätteviktigt att vi nu finner kriterier utifrån olika säkerhetsrisker, som vi kanske inte hade när jag arbetade där. Det fanns problem då också, men det är otroligt viktigt att vi nu gör detta. Det handlar inte om akademisk frihet, och det handlar inte om politisering. Det handlar om att inte vara naiv – punkt.

Arbetslinjen

Anf. 70 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Arbetslinjen har tjänat Sverige väl, och den måste värnas. För att upprätthålla vårt välfärdssamhälle måste alla som kan arbeta stå till arbetsmarknadens förfogande och anstränga sig för att få ett jobb och bli självförsörjande. Alla som kan jobba ska jobba; det är en viktig princip.

Därför måste det finnas incitament för att ta steget från bidrag till arbete men också för att utbilda sig och ta större ansvar på arbetsplatsen.

Jag vill fråga finansminister Elisabeth Svantesson: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta i höstens budget för att stärka arbetslinjen?

Anf. 71 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Boriana Åberg för frågan, som är otroligt viktig. Vi vet att för att bygga ett samhälle och ett land starkt måste alla som har arbetsförmåga vara med och bidra utifrån sin förmåga.

Vi ser just nu en utmaning i att väldigt många människor inte är självförsörjda. Även om vi har en hög sysselsättningsgrad är det jättemånga människor som inte är det.

Vad behövs då? Vad kommer regeringen att göra under mandatperioden? Vi kommer att införa en bidragsreform i flera delar. Det handlar om aktivitet från den som har försörjningsstöd – att vara heltidsaktiv, vara med och få bidra. Det handlar om ett bidragstak, som är ett sätt att se till man aldrig ska kunna stapla bidrag i den grad att det inte lönar sig att ta ett jobb.

Men det handlar självklart också om kvalificering till välfärden och skatter. Det måste löna sig att arbeta. Vi vet att det för många familjer i Sverige just nu inte gör det. Så kan man inte bygga ett samhälle starkt. Så kan man inte få mer pengar till välfärden.

Fokus på arbetslinje och tillväxt är alltså viktiga prioriteringar för regeringen, men också för Sverigedemokraterna. Vi är överens om att sänka skatten och införa en bidragsreform.

Anf. 72 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! En rapport från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering visar att den avtrappning av jobbskatteavdraget som infördes 2016 har lett till att de som fått höjd skatt har valt att arbeta mindre. Därmed har det blivit mindre skatteintäkter och mindre pengar att satsa på dem som verkligen behöver det.

Tänker regeringen avskaffa avtrappningen av jobbskatteavdraget?

Anf. 73 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Borian Åberg, för uppföljningsfrågan!

Vi remitterar nu en mängd olika skatteförslag som vi kommer att ha med i diskussionerna inför höstens budget. Exakt vilka skattesänkningar som kommer att finnas med i budgeten för nästa år återkommer vi till. Det ska vara rätt tid och rätt läge, och det ska kunna vara finansierat på ett sätt som är hållbart om vi har en hög inflation.

För oss är det viktigt att det ska löna sig att arbeta men också att utbilda sig. Sverige ska vara ett land där flit och strävsamhet lönar sig, för det är det som bygger inte bara människor starka utan också ett land starkt.

Undantag från arbetstidsdirektivet

Anf. 74 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går till EU-minister Jessika Roswall.

Under senare tid har vi kristdemokrater uppvaktats väldigt mycket från både LSS-personal och räddningstjänstpersonal som reagerar på arbetstidsdirektivet. Som jag har uppfattat detta direktiv finns det undantag för strategiska grupper. Därför blir min fråga om ministern delar uppfattningen att det i detta direktiv existerar en möjlighet till undantag.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Efter konsultation mellan ministrarna är det Paulina Brandberg, Liberalerna, som kommer att besvara denna fråga.)

Anf. 75 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Detta är en oerhört viktig fråga, men det är också en fråga som inte ligger på politikens bord. Detta handlar om ett nytt kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Utifrån den svenska modellen anser jag att det är viktigt att vi har förtroende för att arbetsmarknadens parter kan lösa en sådan här fråga.

EU:s arbetstidsdirektiv är inget nytt direktiv. Det har funnits sedan 2003, och det har gått att hitta lösningar tidigare. Jag har goda förhoppningar om att det kommer att gå att hitta lösningar även denna gång.

Just nu pågår förhandlingar och kompletterande förhandlingar för vissa yrkesgrupper, bland annat brandmän och personliga assistenter. Av respekt för parternas oberoende lägger jag mig inte i de förhandlingarna. Jag har förtroende för att detta kommer att lösas av arbetsmarknadens parter.

Anf. 76 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Efter den redogörelsen från Paulina Brandberg uppfattar jag det som att hon och jag uppfattar läget exakt likadant: Här är ett direk-

tiv, här finns ett undantag och i dag är det en fråga för arbetsmarknadens parter. Det innebär att den S-ledda SKR-ledningen nu har ett ansvar att lösa de här frågorna.

Då tackar jag för svaret, fru talman.

Anf. 77 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tackar för frågan och följer såklart processen noggrant.

Riksbankens räntesättning och inflationens följder

Anf. 78 CARL B HAMILTON (L):

Fru talman! Min fråga går till finansministern.

Vi fick en glädjande nyhet till morgonkaffet i dag, nämligen att matpriserna enligt ett index har gått ned med 0,4 procentenheter. Det är väldigt lite, men det är ändå åt rätt håll. Det är naturligtvis långt kvar till det inflationsmål Sverige har om 2 procent. Det är en lång sträcka kvar att klara av.

Problemet här – eller det kanske inte är ett problem – är att det är Riksbanken som sköter räntesättningen och har ett avgörande inflytande över inflationen. Då är frågan, eftersom räntesättningen och räntepolitiken har en del fördelningspolitiska nackdelar, hur finansministern tänker sig att man ska kunna parera den effektiva riksbankspolitik som måste till.

Anf. 79 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Carl B Hamilton, för frågan!

Vi befinner oss i ett läge som vi inte haft på väldigt många decennier, med mycket hög inflation samtidigt som vi står i början av en lågkonjunktur. I vanliga lågkonjunkturer brukar vi stimulera efterfrågan för att få fart på ekonomin och kunna lyfta den. I dag skulle det driva upp inflationen.

Min och regeringens plan är att bekämpa inflationen och samtidigt stötta hushållen. Det är också det ledamoten är inne på: Hur kan vi stötta hushållen mitt i den här tiden? Det handlar till exempel om bostadsbidraget, som vi både höjer och förlänger. Det handlar om att vi ser till att ett elstöd kommer tillbaka till hushållen. Det handlar också om flera andra delar för att vi ska kunna parera den här situationen.

Ju snabbare vi får ned inflationen, desto enklare kommer det att bli framöver. Det kommer inte att vara enkelt, men det kommer att underlätta för oss. Det är en väldigt viktig poäng. Om inflationen och inflationstakten inte sänks – att bekämpa inflation handlar ju egentligen inte om att priserna ska gå ned utan om att de ska sluta öka – kommer vi nämligen att ha mycket stora problem i ekonomin, och hushållen kommer att ha enormt stora problem framöver.

Anf. 80 CARL B HAMILTON (L):

Fru talman! Finansministern brukar i dessa diskussioner använda ordet ”träffsäkert”. Det ska vara träffsäkra åtgärder. Jag tror att många som tittar på den här debatten, kanske på tv, undrar varför man inte kan ha breda, generösare bidrag till dem som har det svårt. Varför ska det vara så träffsäkert? Förklara det, fru finansminister!

Anf. 81 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Det gör jag gärna. När det gäller exempelvis barnbidrag har jag full respekt för att man kan tycka att det är ett bra sätt att kompensera familjer just nu. Saken är dock den att de allra flesta familjer klarar situationen. Det är tufft, men man klarar sig.

Att vi här inne skulle få höjt barnbidrag – nu har jag inga små barn – är inte träffsäkert. Det träffsäkra är att rikta insatser mot dem som har det tuffast.

Detsamma gäller moms. Jag har full respekt för synsättet att sänkt moms kan vara ett sätt att underlätta, men sänkt moms kommer inte att påverka den underliggande inflationen. Det är också ett väldigt trubbigt verktyg för att träffa dem som har det allra tuffast.

Det är därför vi satsar på träffsäkra insatser för att underlätta för hushållen.

Helsingforsavtalet

Anf. 82 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Jessika Roswall, tillika Nordenminister.

År 1962 reglerades samarbetet i Norden genom det så kallade Helsingforsavtalet mellan de nordiska länderna. Det innebär att det fyllde 60 år i fjol. Mycket har hänt under dessa 60 år, framför allt när det gäller vårt säkerhetsläge och försvarsläge.

I dag finns det samarbete inom en rad områden – dock icke i försvarsfrågor och säkerhetsfrågor, vilket i skenet av det som nu händer i Ukraina verkligen har aktualiserats. Snart är också förhoppningsvis de nordiska länderna med i Nato – så även Sverige, när processen är färdig.

Min fråga till statsrådet är: Hur ser regeringen på att vidga Helsingforsavtalet? Det pågår också diskussioner i de övriga nordiska länderna om detta.

Anf. 83 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack för frågan, Johan Andersson!

För mig är Nordenfrågorna oerhört viktiga. Statsministern var även tydlig i regeringsförklaringen med att vi behöver öka samarbetet inom Norden och det nordisk-baltiska samarbetet.

Helsingforsavtalet har tjänat vårt samarbete väl. Det har funnits under lång tid. Men det betyder inte att det behöver utvärderas. Min uppfattning är att vi ska fokusera på att lösa de utmaningar vi har inom Norden och Baltikum för att kunna öka samarbetet.

Jag tror att vi har mycket viktiga saker att lägga fokus på. Vi ska inte fastna i olika förändringar av befintliga avtal. De har som sagt fungerat väl. Samhället har utvecklats under de här 60 åren, och vi har hela tiden utvecklat det nordiska samarbetet för att ligga i fas med utmaningarna vi har.

Anf. 84 DAVID PEREZ (SD):

Fru talman! Det svenska pensionssystemet är uppbyggt på premissen att löntagaren ska göra sin plikt under ett långt arbetsliv för att kunna kräva sin rätt i form av en hygglig pension.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen förändrade tyvärr grundavdraget, vilket medförde att de som är födda 1957 betalar högre skatt på sin pension än vad som utlovats. Och om ingenting görs kommer det även att drabba dem som är födda 1959.

Min fråga till finansminister Svantesson är därför om regeringen kommer att rätta till den orättvisa skatt som 57:orna får betala på sin pension och kompensera dem för Socialdemokraternas svek.

Anf. 85 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack för frågan, David Perez!

Det är ett minst sagt besvärligt läge som väldigt många 57:or har hamnat i, särskilt de som vill gå i pension, efter att Socialdemokraterna inte informerat alla dem som påverkas.

Vi kom till makten i oktober och kan inte påverka och ha retroaktiv beskattning under innevarande år. Det är ett bekymmersamt läge. Jag förstår att många både upprörs och är starkt påverkade av detta.

Vi för en diskussion om hur vi ska se på skattesituationen för pensionärer generellt framöver och hur vi ska stärka ställning och ekonomi för pensionärer, precis som för dem som arbetar. Men just nu finns inget färdigt förslag vad gäller 57:orna.

Det är en fråga som inget parti i den här kammaren lyfte upp förra våren, då förslaget var uppe på bordet. Det är två partier som har gjort det i år, i och med vårändringsbudgeten, trots att de säkert vet att det inte går att ändra skatterna retroaktivt.

Arbetsmiljörelaterade dödsfall

Anf. 86 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag vänder mig till Paulina Brandberg.

Ingen ska behöva dö på sitt arbete. Ingen ska heller behöva dö av sitt arbete. Trots att förra regeringen faktiskt utvidgade sin nollvision mot dödsolyckor fortsätter dessvärre människor att dö både på och av sina arbeten. Enligt en rapport från Arbetsmiljöverket dör ungefär 3 000 personer i förtid på grund av sjukdomar eller skador som orsakats av ohälsosamma arbetsmiljöer. Utöver det dör omkring 50 personer varje år på grund av arbetsplatsolyckor.

Jag skulle kunna rada upp jättemånga åtgärder för att stoppa den utvecklingen. Men jag är mer nyfiken på vilka olika lösningar statsrådet tänker att det finns för att uppnå nollvisionen, att ingen ska behöva dö vare sig på eller av sitt arbete.

Anf. 87 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tackar för en fråga som är viktig av flera skäl. Det är också en viktig jämställdhetsfråga. När vi tittar på det ser vi att det är främst män som dör på jobbet och främst kvinnor som dör av jobbet. Vi måste givetvis hitta åtgärder för båda grupperna.

Regeringen fortsätter att jobba efter den nollvision som den tidigare regeringen jobbade efter och med att – det ser jag som en självklarhet – hitta nya vägar framåt för att få ned siffrorna.

En viktig åtgärd jag ser är att bekämpa det skuggsamhälle som i dag finns på den svenska arbetsmarknaden. Där kan oseriösa företag göra bättre business, eftersom de inte har ett lika seriöst arbetsmiljöarbete. De kan på så sätt konkurrera ut de seriösa företagen. En viktig åtgärd är alltså att komma åt arbetslivskriminaliteten och skuggsamhället på vår svenska arbetsmarknad.

Kostnaden för Gotlands färjetrafik

Anf. 88 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Få är så beroende av transporter och att de fungerar som de dryga 60 000 personer som bor på Gotland. Att priserna på färjetrafiken har gått upp med 50 procent bara det senaste året är inget annat än ett dråpslag mot de boende och hela samhällets existens på ön.

Näringsen drabbas, inte minst alla matproducenter som ska transportera mat till fastlandet. Den viktiga turistnäringsen drabbas. Och människorna drabbas. Alla förlorar på det.

Regeringen hade chansen att åtminstone delvis kompensera för det i vårändringsbudgeten – men icke! Nu är min fråga: Vad gör finansministern och regeringen åt detta? Jag menar nu, i det här akuta läget och inte vad som sker inför den upphandling som ska vara klar om ett antal år.

Anf. 89 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack för frågan, Anna Lasses!

Jag vet att det är en viktig och stor fråga för många, såklart speciellt för alla som är beroende av att ta sig både till och från Gotland. Det senaste året och det senaste halvåret har det blivit tydligt att det fördyrats och är problematiskt för många.

Jag följer frågan noga. I vårändringsbudgeten kom det, precis som Anna Lasses sa, inte med resurser och pengar till det. Jag lovar att följa det noga och ha det i åtanke till den budget vi lägger fram i höst, inför nästa år. Jag vet att många påverkas. Den trafiken måste fungera. Det måste vara möjligt att åka, och man måste ha råd att åka.

Frågan finns alltså hos mig på Finansdepartementet. Jag får återkomma närmare längre fram. Den finns inte med i vårändringsbudgeten, men den är inte bortglömd.

Anf. 90 MALTE ROOS (MP):

Fru talman! Runt om i landet hör vi om nedskärningar på barns och elevers utbildning när regeringen vägrar att dela bördan med kommunerna när det gäller ökade kostnader och inflation på grund av krig och pandemi.

I min hemkommun Malmö lade alla partier, Moderaterna inkluderat, fram förslag om antingen effektiviseringar inom all verksamhet, inklusive skolan, eller väldigt stora skattehöjningar för att få sina respektive budgetförslag att gå ihop. Situationen ser liknande ut i kommuner över hela Sverige.

Företrädare för regeringspartierna har tidigare tvätt sina händer och sagt att skolan är kommunernas ansvar och att de måste visa att de kan prioritera skolan om de tycker att den är viktig. Regeringens ståndpunkt är alltså att de ökade kostnaderna, som kommunerna på intet sätt har orsakat eller kunnat påverka, ska hanteras av kommunerna själva. De får helt enkelt prioritera.

Min fråga till finansminister Svantesson är: Vad tycker finansministern att kommunerna ska prioritera bort?

Anf. 91 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack för frågan, Malte Roos!

Det är viktigt att understryka att vi i budgeten som gäller för i år, 2023, ser till att 12 miljarder kommer till välfärden. Stora delar går till skolan. 12 miljarder var ungefär en tredjedel av det reformutrymme som fanns då.

För oss och för mig är det otroligt viktigt att vi stöttar kommunerna under en tuff tid. Men låt mig påminna om – det här är det svåra – att allt har blivit dyrt för alla, för hushållen, för företagen, för kommunerna, för regionerna och för staten.

Vi är i en situation där det inte finns några gratis pengar. Jag vet att Miljöpartiet har lagt fram ganska mycket ofinansierat i sina budgetförslag för både höstens budget och nu. Det skulle driva på inflationen och göra det dyrare för kommunerna. Jag bekämpar inflation och stöttar kommunerna.

Jag vet att behoven är stora, och jag vet att det är tufft. Jag följer frågan väldigt noga. Vi återkommer också inför nästa år med exakt hur stöden och bidragen ska se ut då. Men vi måste ta oss igenom det här. Och vi kommer att ta oss igenom det tillsammans.

Förebyggande åtgärder mot organiserad brottslighet

Anf. 92 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Justitiedepartementet, polisen och den övriga rättskedjan gör just nu allt de kan för att mota den organiserade brottslighet som har bitit sig fast i Sverige. Det är en välkommen tempohöjning.

Men vad kan socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall göra för att se till att inte en ny generation unga dras in i kriminalitet och sedan tar över när dagens gängledare snart sitter bakom lås och bom?

Anf. 93 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack, Jesper Skalberg, för en oerhört viktig fråga! Ja, Sverige befinner sig i en oerhört allvarlig situation med eskalerande gängkriminalitet. Det är en av regeringens och Tidöpartiernas starkast prioriterade frågor att trycka tillbaka den.

Det som kanske inte lika ofta lyfts fram är det faktum att det finns inte mindre än 22 punkter i Tidöavtalet som pratar om förebyggande åtgärder, och där är socialtjänsten en oerhört viktig del. Därför skriver regeringen nu fram den utredning som kom 2020, men som inte skrevs fram av den tidigare regeringen. Den innebär att socialtjänsten får helt andra förutsättningar att jobba förebyggande.

Vi tillför skolsociala team för att kunna jobba tidigt och förebyggande, och vi säkerställer att det arbetas på ett annat sätt med sekretess för att olika aktörer ska kunna utbyta relevant information i tid. Allt för att förebygga och hindra att fler barn och unga dras in i kriminalitet.

(Applåder)

Norden som en hållbar och integrerad region

Anf. 94 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Fru talman! De nordiska statsministrarna antog 2019 en vision om att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region fram till 2030. Vi har inte många år kvar, men tyvärr en lång väg vad gäller integrationen mellan de nordiska länderna. För mig som är från Skåne visade det sig inte minst under hanteringen av pandemin, då länderna stängde gränser och hade olika regler som gjorde livet svårt för oss som kommer från gränsområdena. Det finns också många olika gränshinder mellan länderna i form av regler och lagar som inte har lösts ännu.

Min fråga går till vår Nordenminister Jessika Roswall. På vilket sätt kommer regeringen att öka tempot för att komma närmare visionen om Norden som världens mest hållbara, integrerade region 2030?

Anf. 95 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack, Cecilia Engström, för frågan! Visionen att bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030 ligger fast. Regeringen och jag jobbar hårt för att nå dit, och precis som ledamoten lyfter fram är en viktig del i det att riva gränshinder, till exempel genom att öka möjligheterna till pendling i Öresundsregionen.

Det regeringen gör är att jobba på ministernivå med mina nordiska ministerrådskollegor, och där handlar det om att prioritera arbetet med hur vi ska nå visionen. Det handlar även om budget. Det har vi också haft hårda diskussioner om när det gäller hur vi ska prioritera för att hamna rätt.

Här hemma har jag gett i uppdrag till alla departement att se över hur vi kan vässa våra redskap när det gäller vad vi kan göra i Sverige. Det finns många saker vi kan göra. Det uppdraget finns. Det handlar också om vad man kan göra på lokal nivå och bilateralt, mellan länder.

Anf. 96 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Det nya, tuffa ekonomiska läget ställer till det för många svenska hushåll. Barn berättar om hur de väljer att stanna hemma från skolan när det är kallt för att de inte har haft råd att köpa vinterjacka, hur de avstår från gympan därför att gympaskorna blivit för små och hur de avstår från att delta i utflykter och fritidsaktiviteter för att pengarna helt enkelt inte räcker till. Det är ett oerhört tufft ekonomiskt läge, och det ställer krav på politiken. Barnen ska inte betala kostnaden för krisen.

I Socialdemokraternas förslag till vårbudget sätts barnen i första rummet. Vi vill tillfälligt höja barnbidraget, tillföra två ytterligare studiebidrag under sommaren och höja underhållsstödet till ensamstående föräldrar. Vi gör en kraftfull satsning på fler fritidsaktiviteter med lunch under sommarlovet.

Varför gör inte barnministern och regeringen mer för att säkerställa att barn inte far illa i den ekonomiska krisens spår?

Anf. 97 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack så mycket, Yasmine Bladelius, för ännu en viktig fråga! Den gör mig mycket bekymrad. Familjer ute i Sverige har det i dag väldigt tufft, men det som gör detta ännu allvarligare är att situationen inte är ny. Det är ett faktum att Sverige år 2022 utsågs till det land i Norden som hade högst barnfattigdom – det är ingen särskilt smickrande position – efter många år av högkonjunktur. Det gör att ansvaret faller tungt också på tidigare regering.

Nästan 200 000 barn pekas ut att finnas i barnfattigdom. Men för att stötta och hjälpa de mest utsatta familjerna satsar regeringen på den åtgärd som vi vet har absolut störst effekt, nämligen ett förhöjt bostadsbidrag. Vi har också andra åtgärder där en utökad socialtjänst kommer att kunna jobba tidigare och mer förebyggande med dessa familjer.
(Applåder)

Satsning på ny kärnkraft

Anf. 98 JESSICA STEGRUD (SD):

Fru talman! Min fråga går till finansminister Svantesson. Det är numera känt att vi befinner oss i ett läge – på grund av politiska beslut – där effektbrist varvas med elöverskott. Regeringen i samarbete med Sverigedemokraterna har identifierat att mer planerbar, fossilfri elproduktion behöver byggas.

Vattenfall har fått ett väldigt tydligt uppdrag att satsa på bland annat kärnkraft. Jag ser att Vattenfall fokuserar på så kallade små modulära reaktorer, SMR, och min farhåga är – med tanke på min bakgrund som investeringscontroller i kärnkraftsbranschen – att man i det här tidiga skedet fokuserar på en teknik och inte samtidigt ser över möjligheten till storskalig, traditionell kärnkraft. Jag undrar om ministern delar min farhåga och vad hon eventuellt kan göra åt saken.

Anf. 99 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Jessica Stegrud, för en mycket viktig fråga! Vattenfall är som ni vet ett helägt statligt bolag, som vi nu också ger väldigt tydliga instruktioner och tydlig inriktning. Det finns en majoritet här i Sveriges riksdag för mer kärnkraft. Som Jessica Stegrud vet kan man tro ibland när man hör talas om de små modulära reaktorerna att de är jättesmå, men man ska komma ihåg att de är rätt stora. Två tre sådana ger väldigt mycket effekt. Men det är självklart så att vi inte utesluter något – tvärtom. Man behöver se på hela bredden av olika tekniker, både stora och små.

Vi kommer att återkomma till detta på olika sätt i vårt samarbete, naturligtvis, men också i dialog med Vattenfall. Just nu har Vattenfall tagit tydliga steg. Politisk styrning spelar roll. Vem som styr spelar roll, och att det finns en majoritet här inne för kärnkraft spelar roll. För övrigt är det första gången på 40 år som vi har det. Det är en bra grundplatta för att kunna gå vidare på olika sätt. Vattenfall, men också andra aktörer, kan nu få bygga kärnkraft.

Muslimers rättigheter i Sverige

Anf. 100 NADJA AWAD (V):

Fru talman! Hur beskrivs muslimer i dag? Enligt vad som sägs här i kammaren är de extremister, potentiella terrorister, kriminella bidragstjuvar och kvinnoförtryckare. Det är en hårfin linje mellan när muslimer får några av dessa epitet och inte. Alla samhällsproblem hänförs till muslimerna utan att man bryr sig om rasismen bakom dessa argument.

Det beslutas om politiska förslag som ska disciplinera muslimer till att antingen överge sin religion eller återvända till sina så kallade hemländer – annars blir livet outhärdligt för dem. Det finns förslag om att förbjuda hijab, strypa medel till muslimska organisationer och trossamfund och förbjuda vissa religiösa praktiker såsom hur muslimer vigs. I den svenska planen mot rasism erkänns inte islamofobi.

Till statsrådet Paulina Brandberg: Om regeringen anser att muslimer är människor och har rättigheter, vilka rättigheter har de då? Varför måste muslimer alltid bevisa att de är människor innan de kan åtnjuta samma grundläggande mänskliga rättigheter som resten har?

Anf. 101 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Muslimer har självklart exakt samma mänskliga rättigheter som alla andra i vårt samhälle. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att bekämpa rasismen. Vi kommer också att fortsätta att kraftigt växla upp arbetet med att få bort hedersförtryck.

Vi ser att muslimer, bland andra, inte får samma rättigheter och friheter som andra i samhället. Små barn tvingas till exempel ha hijab i förskolan, och det finns förskolepersonal som hjälper till att säkerställa att hijaben sitter på hela dagen. Det är en typ av hedersförtryck som den här regeringen aldrig kommer att acceptera, just därför att de här barnen ska ha exakt samma fri- och rättigheter som alla andra barn i vårt samhälle. Det är viktigt att vidta åtgärder för att försvara alla människors rättigheter i vårt samhälle.

(Applåder)

Anf. 102 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Vid förra veckans frågestund var utbildningsminister Mats Persson i kammaren. Utbildningsministern ansåg inte att Sveriges skolor behövde regeringens stöd; kommunerna borde själva ta ansvar för finansieringen. Detta är rätt arrogant, kan man tycka.

Verkligheten är den att kommunerna ska bära kostnaderna för den höga inflationen, en kostnad de inte har orsakat själva. De ska ta kostnaderna för att få in de många nyanlända i skolan, en kostnad de inte har orsakat själva. De ska också ta kostnaderna när alla ukrainare ska få sfi, en kostnad de inte har orsakat själva. Medan regeringen jättegärna tar de fina rubrikerna om satsningar ska kommunerna i praktiken och i verkligheten ta den stora delen av fakturan. Regeringen skär dessutom själv i statens utbildningsbudget samtidigt som man klagar på att kommunerna inte satsar extra. Det är inte rimligt.

Sveriges elever och skolorna de går i kan inte leva på regeringens arrogans. De behöver pengar. Jag vill därför fråga finansministern om regeringen kommer att ta sitt ansvar för att förhindra den massuppsägning som nu riskerar att ske inom svensk skola.

Anf. 103 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Eftersom jag känner Mats Persson väl och eftersom vi förhandlade om budgeten inför detta år kan jag säga att Mats Persson också tycker att kommuner och regioner behöver pengar. Det var för att många barn inte får den kunskap som de verkligen behöver som vi tillsammans förhandlade fram 12 miljarder men också specialriktade bidrag till kommuner och skola. Och i vårändringsbudgeten satsar vi på fler mindre undervisningsgrupper. Vi fortsätter alltså arbetet.

Jag tror att Mats Persson var ute efter att det är ett tufft läge, vilket också jag har sagt. Det kommer att vara tufft på många sätt. Jag önskar att det inte var så, men inflationen är fortfarande hög. När vi får ned den kan vi göra ytterligare förstärkningar. Men glöm inte bort att en tredjedel av reformutrymmet i höstas, inför årets budget, gick till välfärdens sektorer inklusive skolan.

(Applåder)

Energy Charter Treaty

Anf. 104 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Jag vänder mig med min fråga till EU-minister Jessika Roswall.

Energy Charter Treaty hindrar i dag klimatomställning och därmed våra förutsättningar att klara Parisavtalet. Polen, Spanien, Nederländerna, Frankrike, Slovenien, Tyskland och Luxemburg har alla på olika sätt aviserat att man har intentionen att dra sig ur ECT. EU-parlamentet vill se en koordinerad exit för hela EU från Energy Charter Treaty.

Vill regeringen att Sverige ska lämna ECT, och avser regeringen att under ordförandeskapet verka för att EU gemensamt drar sig ur ECT?

Anf. 105 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag tackar Elin Söderberg för frågan.

Till att börja med har regeringen prioriterat fyra saker under det svenska ordförandeskapet, och en av dem är grön omställning. Det har vi gjort i akt och mening att förhandla fram viktiga delar i det så kallade Fit for 55-paketet för att vi gemensamt ska kunna nå den gröna omställningen och våra klimatmål. Det är en av de viktigaste frågorna för oss allihop, och vi gör det bäst tillsammans på EU-nivå.

Regeringen kommer att fortsätta att prioritera detta i olika delar. Men hur olika saker förhandlas fram i frågan just nu kan jag tyvärr inte svara på. Jag kan dock säga så mycket att regeringen kommer att sätta den gröna omställning – allt det som ligger i EU:s Green Deal och Fit for 55 – högt upp på agendan.

Familjehem

Anf. 106 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall.

I går debatterade kammaren socialtjänstens arbete, och jag valde att lyfta upp familjehemmens betydelse. Familjehem ger barn och unga som av olika anledningar inte kan bo hos sina biologiska föräldrar en chans till en trygg och kärleksfull uppväxt. Genom att ge barn och ungdomar ett stabilt hem och en familj att tillhöra kan vi hjälpa till att skapa en positiv framtid.

Jag är stolt över att bo i en kommun – Mora – som har satsat mycket på familjehem, men så ser det inte ut i alla kommuner i Sverige. Hur kan socialtjänstministern och regeringen vara behjälpliga i arbetet för att kommunerna ska kunna få fler familjehem?

Anf. 107 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag tackar Malin Höglund för en fråga som ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Trots att Sverige är ett av världens främsta välfärdsländer far alldeles för många barn illa. Då är familjehemmens stora och starka insats oerhört värdefull. Det finns egentligen bara ett stort problem med familjehemmen. Det är att de är alldeles för få.

Regeringen satsar därför 100 miljoner i budgeten för att stärka och utöka familjehemmen. Vi lägger också resurser på att informera allmänheten om vilka viktiga insatser man kan göra som familjehemsförälder. Det finns därför en informationssatsning. Regeringen gör också en satsning på kunskapsstöd till kommunerna och tillsätter därtill en nationell samordnare. Jag välkomnar detta och hoppas att vi med detta kan få fler viktiga familjehem.

(Applåder)

Jämställdhet och skattesänkningar

Anf. 108 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag vänder mig till jämställdhetsminister och biträdande arbetsmarknadsminister Paulina Brandberg med min fråga.

Jämställdhetsministern och regeringen säger sig vilja öka jämställdheten, men regeringens beslut i höstbudgeten om en stor skattesänkning för höginkomsttagare har visat sig gynna dubbelt så många män som kvinnor, enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst. Jag undrar därför vilka faktorer som påverkade ministerns beslut att driva igenom skattesänkningen, trots att den går emot regeringens uttalade mål om att främja jämställdhet.

Anf. 109 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Anledningen till att vissa skattereformer träffar just män eller kvinnor är att vi har en ojämställdhet i ekonomin i dag. Den viktigaste åtgärden för att komma till rätta med det är självklart att jämna ut den ekonomiska ojämställdheten mellan män och kvinnor, det vill säga ge kvinnor bättre ekonomiska förutsättningar så att livsinkomsterna mellan män och kvinnor jämnas ut. På så sätt kommer olika reformer att träffa män och kvinnor lika.

Det är genom att öka den ekonomiska jämställdheten man skapar jämlikhet, och inte genom att anpassa skattesänkningar utifrån olika grupper.

EU och den nationella skattesuveräniteten

Anf. 110 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Jag riktar min fråga till EU-minister Jessika Roswall.

Vi har under lång tid sett hur EU försöker gå runt kravet på enhällighet vid beslut om beskattning för att övergå till kvalificerad majoritet. Det skulle kunna beröva medlemsländerna, inklusive Sverige, skattesuveräniteten.

Motiveringen från EU kan ibland vara att man vill förbättra konkurrensen inom EU eller att man vill förhindra skatteflykt och penningtvätt. Man hänvisar till Europas återhämtning efter pandemin och till kriget i Ukraina. Det här är en massa argument som är helt irrelevanta för huruvida vi ska få behålla vår rätt att beskatta oss själva.

Min fråga lyder: Vad är regeringens strategi för att motverka EU:s tätt återkommande, aldrig upphörande och ständigt eskalerande försök att kringgå den nationella skattesuveräniteten?

Anf. 111 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag tackar David Lång för frågan.

Denna fråga poppar upp då och då. Jag är en hel del i både Bryssel och Strasbourg, särskilt under detta halvår. Jag skulle nog påstå att den inte poppar upp särskilt ofta. Däremot tycker jag att EU under lång tid men framför allt efter krigsutbrottet den 24 februari snarare har visat kompetensen och möjligheten att bibehålla enigheten i för EU viktiga frågor.

Dock pekar David Lång på något som vi i Sverige har en bred enighet om, det vill säga att vi inte ska frångå enhälligheten när det gäller skatten. Jag ser inte något skarpt förslag om det på bordet just nu. Regeringen fortsätter att ha samma principiella och viktiga uppfattning i frågan framgent.

Anf. 112 FRIDA TÅNGHAG (V):

Fru talman! Min fråga är till statsrådet Paulina Brandberg.

Mäns våld mot kvinnor är ett utpräglat samhällsproblem. Det finns i hela samhället, oavsett klasstillhörighet. Våldet är strukturellt och systematiskt. Samtidigt är våldet godtyckligt och oberäkneligt. Det kan drabba vem som helst, och det kan leda till döden.

Polisen varnar att arbetet med mäns mot kvinnor får stå tillbaka till förmån för arbetet med den organiserade brottsligheten, som kan summeras som mäns våld mot män. Här är pengarna som regeringen är beredd att tillföra oändliga i förhållande till den senaste satsningen för att förebygga våld mot kvinnor, som var på ynka 5 miljoner kronor.

Hur tänker statsrådet att satsningarna kommer att se ut framöver?

Anf. 113 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tackar för en viktig fråga.

Det är så att vi har en utbredd gängkriminalitet som slukar väldigt mycket resurser i vårt samhälle. Det är ett stort problem. Vi måste klara av att hantera den situationen och samtidigt hantera det enorma samhällsproblem som våld i nära relationer innebär.

Regeringen har gjort stora satsningar på rättsväsendet för att vi behöver kunna bekämpa den här brottsligheten. Då behöver polis, åklagare, domstolar och även kriminalvården få rejäla resurstillskott, vilket vi också har gett.

Ska vi arbeta med detta och få långsiktiga resultat måste vi också börja betydligt tidigare. Vi måste börja med de ungas relationer och etablera sunda värderingar där. Vi måste också se till att vi har fungerande skyddade boenden och ta bort hinder som i dag gör att människor inte kan lämna relationer där de utsätts för våld.

Här har vi ett intensivt arbete som pågår, och vi kommer att ta fram både ett nytt åtgärdsprogram och en ny nationell strategi där vi tittar på de här frågorna.

Samverkan mellan skola och socialtjänst

Anf. 114 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Vi vet i dag alldeles för lite om hur vi effektivt kan förebygga sociala problem, men något vi vet med säkerhet är att en lyckad skolgång är viktig för att ge en person en bra start i livet och för att han eller hon ska få ett självständigt liv med egen försörjning och god hälsa.

För att förebygga utanförskap, arbetslöshet och inte minst kriminalitet är det viktigt att vi får ordning på skolan. Jag är glad att den nya moderatledda regeringen redan har hunnit med att göra viktiga satsningar på fler speciallärare och utökad lovskola och påbörjat arbetet med att utöka undervisningstiden i skolan. Men vad som också är viktigt för att inget barn ska lämnas efter är att vi har en fungerande samverkan mellan skolan och andra aktörer, inte minst socialtjänsten.

I vårbudgeten gör regeringen en viktig satsning på skolsociala team. Jag vill fråga socialtjänstministern hur regeringen vill stärka samverkan

mellan skola och socialtjänst och hur satsningen på skolsociala team kan bidra i det arbetet.

Anf. 115 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):
Fru talman! Tack så mycket, Johan Hultberg, för en viktig fråga!

Ja, inte minst för mig som gammal högstadielärare är detta något som det är väldigt välkommet att regeringen nu genomför. Att hitta olika nya vägar för inte minst skolan och socialtjänsten att samarbeta kommer att få avgörande betydelse för att vi ska kunna möta barn i olika slag av utsatthet väldigt tidigt.

Därför satsar nu regeringen på skolsociala team, som ger möjlighet för lärare, socialsekreterare och socialpedagoger att arbeta sida vid sida i skolan. Det handlar om att få en tryggare skolmiljö och motverka gängkriminalitet. Det handlar också om att säkerställa att färre barn hamnar i utanförskapet i att vara hemmasittare. Vi vill tidigt motverka det.

Det läggs 75 miljoner i år, och det utökas under de kommande åren till 250 miljoner för att säkerställa att det här implementeras i hela Sverige.
(Applåder)

Arbetsmarknaden och situationen för utrikes födda kvinnor

Anf. 116 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Alla som kan jobba ska jobba. Det är en viktig paroll som vi inte ska ge avkall på.

Utrikes födda kvinnor är en grupp som står utanför arbetsmarknaden i hög grad. Det krävs tydlig styrning med riktade insatser för att dessa kvinnor ska ha samma möjlighet till självständiga liv som andra.

Under förra mandatperioden lyckades S-regeringen bryta trenden, och utrikes födda kvinnor gick från arbetslöshet till arbete.

Min fråga till statsrådet Brandberg är: Varför har inte den här regeringen tagit detta viktiga arbete vidare? Och varför har man släppt den tydliga styrningen genom att inte ha utrikes födda kvinnor med i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen?

Anf. 117 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Regeringen har inte sänkt ambitionsnivån när det gäller att öppna upp arbetsmarknaden för utrikes födda kvinnor.

Det här är en otroligt viktig jämställdhetsfråga, för vi ser att det är just gruppen utrikes födda kvinnor som är den grupp som står allra längst från arbetsmarknaden.

Det är också som viktigast nu när vi har ett svårt ekonomiskt läge och en efterpandemitid att vi verkligen ser till att de som står längst från arbetsmarknaden inte hamnar ännu längre bort från arbetsmarknaden.

Jag är stolt över att den här regeringen har satsat 20 miljoner kronor som en särskild satsning på flickors och kvinnors organisering i utsatta områden. Jag tror att det är väldigt viktiga pengar för att de här kvinnorna ska bli mer integrerade i det svenska samhället och i högre grad bli en del av samhället.

Vi får inte heller glömma språknyckeln, som är otroligt viktig för att öppna upp arbetsmarknaden för den här gruppen. Det är också något som den här regeringen prioriterar åtgärder kring.

Prot. 2022/23:103

4 maj

Frågestund

Partiernas lotteriverksamhet

Anf. 118 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Fru talman! Socialdemokraterna har satt upp system som gynnat dem själva under alla sina år som regeringsparti. Vi ser det fortfarande inom en rad institutioner, inte minst inom kulturen, studieförbunden och fackförbunden.

Socialdemokraterna startade sin lotteriverksamhet 1956 och har anpassat lagstiftningen till sin egen fördel. Det är förkastligt, och det är omoraliskt. Vi har vid ett flertal tillfällen kunnat läsa om att man genom åren drivit pensionärer till kronofogden. Och vi kunde i dagarna läsa i Expressen om hur säljare av S-lotter systematiskt använt ett säljmanus för att medvetet lura äldre människor att prenumerera på S-lotteriet.

SD är tydliga: Partier ska inte ägna sig åt sådan verksamhet. Hur kommer regeringen att agera för att sätta stopp för denna omoraliska och oärliga verksamhet?

Anf. 119 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Angelika Bengtsson, för frågan!

Jag blev arg och illa berörd när jag läste och såg vad säljare av det här lotteriet har sagt till de äldre och hur man faktiskt lurar. Man har färdigskrivna manus om en fattig pensionär i sin släkt och försöker övertyga den äldre personen, som kanske inte ens har råd att köpa mat, att den borde köpa en lott. Det är omoraliskt, och det är skamlöst.

Det här är en fråga som vi i regeringen ser över just nu därför det var länge sedan vi såg över reglerna för de allmännyttiga lotterierna.

Det är också så – jag delar den bilden – att när Socialdemokraterna har använt regeringsmakten när det gäller lotterier har man sett till att helt enkelt undanta den ideella sektorn och lotterierna från beskattning. Dessutom ska man kunna sälja lotter på kredit. Jag tycker att det är dåligt.

Vi ser över reglerna och kommer att återkomma i formatet med våra fyra partier. Men det är dags att se över lotterierna. Och, en gång till, man betar sig inte så mot äldre människor som är pressade i en svår situation. (Applåder)

Skattereglerna för hästnäringen

Anf. 120 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! I ett ställningstagande från april 2021 angav Skatteverket att hästar, inklusive både trav- och galopphästar, utgör tillgångar som också kan användas för privata ändamål.

Detta föranledde att Skatteverket slog fast i ett ställningstagande att den som endast har tävlingsverksamhet med sina hästar inte kan bedriva ekonomisk verksamhet enligt momsreglerna och därför ska avregistreras från moms.

Det här leder till bristande neutralitet mot andra hästföretagare och är dessutom tveksamt gentemot EU-rätten.

Hästnäringen i Sverige består av oerhört många och duktiga företagare, som nu drabbas av ett tyckande från en myndighet. Min fråga till finansministern är därför om regeringen har för avsikt att stödja hästnäringen i frågan, exempelvis genom att ge Skatteverket i uppdrag att se över sitt ställningstagande med anledning av utvecklingen inom tävlingsverksamheten inom hästnäringen.

Anf. 121 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Alexandra Anstrell, för frågan! Man måste älska frågestunder, för det är så härligt många olika typer av frågor.

Jag vet att denna fråga berör väldigt många. Hästnäringen är enormt stor i Sverige, på olika sätt. Jag vet också att detta beslut påverkar.

Jag är ansvarigt statsråd för Skatteverket, men jag kan inte på något sätt lägga mig i dess beslut eller tolkningar av regelverk – det är Skatteverket som själva tolkar och gör dessa regelbedömningar. Hela grunden här är ett EU-direktiv, och Skatteverket menar, precis som ledamoten sa, att detta inte går att göra på samma sätt framöver.

Det jag kan säga, även om det är ett tråkigt svar, är att jag inte kan överpröva Skatteverkets beslut. Kommer vi att behöva se över frågan på annat sätt? Jag utesluter inte det, men här och nu kommer jag inte att överpröva Skatteverkets beslut – och inte sedan heller. Det är inte en uppgift för vare sig mig eller någon annan i regeringen.

Havsbaserad vindkraft

Anf. 122 ISAK FROM (S):

Fru talman! Det är uppenbart att flera företrädare för regeringen har landat i att man säger en sak före valet och sedan en annan efter valet.

Vi har i veckan kunnat höra flera företrädare för regeringen, både miljöministern, statsministern och nu här i kammaren även finansministern, säga att vindkraft är viktigt, särskilt havsbaserad vindkraft. Ändå skär regeringen och finansministern, både i höstens budget och nu i vårändringsbudgeten, ned på anslagen till länsstyrelsen och SGU. Man omprioriterar; man säger en sak före och gör något annat efter.

SGU hade uppdraget att kartlägga havsbotten inför möjliga etableringar av havsbaserad vindkraft. Nu drar regeringen ned på anslagen och omprioriterar anslaget till SGU. Man säger en sak före valet, nämligen att detta är viktigt, och samtidigt drar man bort förutsättningarna för myndigheterna att klara tillståndprocesserna.

Var finansministern och Finansdepartementet medvetna om detta?

Anf. 123 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Isak From, för frågan! Vi sa före valet att vi behöver mer el. Nu börjar vi leverera på det – det gäller både vindkraft, kärnkraft och annan elproduktion. Dessutom levererar vi när det gäller energieffektiviseringar.

Det största problemet är inte en kö till en myndighet. Det största problemet är att miljöprövningen generellt och lagstiftningen måste förändras.

Det arbetet pågår. Vi kommer att se till att de myndigheter som handhar tillståndsprövningar också har resurser så att vi kan få på plats mer el.

Det är många delar i denna kedja. Jag håller helt med Isak From om att det är viktigt att man har de resurser man behöver. Men lagstiftningen ska också vara sådan att vi kan få på plats både kärnkraft och vindkraft.

Om du hörde mig före valet, vilket jag tror att du gjorde, hörde du att jag pratade väldigt mycket om kärnkraft, för det behöver Sverige. Men jag pratade också om vindkraft, för vi behöver all ny elproduktion vi kan få om vi ska klara alla de utmaningar vi står inför.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.13 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 6 Beslut om ärende som slutdebatterats den 3 maj

TU9 Cykelfrågor

Punkt 1 (Mål för cykling)

1. utskottet
2. res. 1 (C)
3. res. 2 (MP)

Förberedande votering:

22 för res. 1

15 för res. 2

264 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

265 för utskottet

21 för res. 1

15 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 20 V, 16 KD,
13 L, 1 -

För res. 1: 21 C

Avstod: 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Prot. 2022/23:103

4 maj

Frågestund

Prot. 2022/23:103
4 maj

Punkt 2 (Cyklning, hållbarhet och folkhälsa)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

Votering:

208 för utskottet

93 för res. 3

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 20 V, 21 C, 16 KD,
15 MP, 13 L, 1 -

För res. 3: 93 S

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Punkt 3 (Infrastruktur för cykling)

1. utskottet

2. res. 6 (MP)

Votering:

202 för utskottet

15 för res. 6

84 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 20 V, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 6: 15 MP

Avstod: 63 SD, 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Punkt 4 (Trafikregler för cyklister)

1. utskottet

2. res. 7 (SD)

3. res. 9 (MP)

Förberedande votering:

64 för res. 7

15 för res. 9

222 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

201 för utskottet

64 för res. 7

36 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 20 V, 16 KD, 13 L

För res. 7: 63 SD, 1 -

Avstod: 21 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Prot. 2022/23:103

4 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU16 Ekonomisk familjepolitik

Punkt 2 (Föräldraförsäkring)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

196 för utskottet

64 för res. 4

40 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 16 KD, 15 MP, 13 L

För res. 4: 63 SD, 1 -

Avstod: 20 V, 20 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 4 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Punkt 3 (Reserverade dagar)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP)

Votering:

173 för utskottet

108 för res. 7

20 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 7: 93 S, 15 MP

Avstod: 20 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Prot. 2022/23:103
4 maj

Punkt 11 (Bostadsbidrag)

1. utskottet

2. res. 21 (S)

3. res. 23 (V)

4. res. 24 (C)

Förberedande votering 1:

20 för res. 23

21 för res. 24

260 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 24.

Förberedande votering 2:

93 för res. 21

21 för res. 24

187 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 21.

Huvudvotering:

102 för utskottet

93 för res. 21

106 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 59 M, 16 KD, 14 MP, 13 L

För res. 21: 93 S

Avstod: 63 SD, 20 V, 21 C, 1 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD,
3 MP, 3 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Arbetskraftsinvandring

§ 8 Arbetskraftsinvandring

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU17

Arbetskraftsinvandring

föredrogs.

Anf. 124 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har tillsammans med regeringspartierna genom Tidöavtalet upprättat en agenda för hur villkoren för arbetskraftsinvandring ska skärpas. Det handlar om att de som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare ska ha drägliga villkor. Utgångspunkten är att arbetstillstånd ska beviljas om arbetskraftsinvandringen får en lön som motsvarar medianlönen. Arbetstillstånd får inte beviljas om utlänningen saknar en heltäckande sjukvårdsförsäkring för den första tillståndstiden.

Vissa yrkesgrupper kommer inte att beviljas arbetstillstånd över huvud taget. Det kan handla om personliga assistenter eller om enkla jobb till vilka rekrytering lätt kan ske bland personer i Sverige. Vill man att någon ska arbeta i ett falafelstånd eller i en korvkiosk finns det ingen mening med att ta hit någon från ett annat land.

Det finns alltför många här i Sverige som går runt och saknar ett jobb. I vissa fall handlar det om speciella omständigheter som gör att personen inte kan jobba. Oftast handlar det dock om människor som är friska nog att jobba men som avstår. Antingen råder det ett missförstånd när det gäller det svenska välfärdssystemet som gör att människor ser bidragen som medborgarlön, eller så saknar dessa människor arbetsmoral.

Jag såg nyligen en analys från Svenskt Näringsliv som visade att 183 000 personer i arbetsför ålder i Skåne inte var självförsörjande år 2021. Det motsvarar 26 procent av befolkningen i arbetsför ålder i Skåne. I riket är motsvarande andel 23 procent.

Lösningen är inte att dessa människor fortsätter att gå på bidrag och att människor från andra länder kommer hit och tar dessa enkla jobb, som rätt många kan utföra. Lösningen är i stället att vi har en arbetskraftsinvandring som förser Sverige med den högkvalificerade arbetskraft som vi ibland kan sakna medan de arbeten som våra egna medborgare kan ta går till dem som faktiskt lever i Sverige.

Denna fråga gränsar också till integrationspolitiken. Många av dem som inte är självförsörjande i Sverige är faktiskt utrikes födda. Att så många utrikes födda inte är självförsörjande är ett större problem bland kvinnor än bland män.

Det är rätt ironiskt att vi har haft ett regelverk som har gjort att migranter har kommit hit för att ta arbeten som hade kunnat gå till migranter som redan levit i arbetslöshet i Sverige, men så har arbetskraftsinvandringen sett ut i Socialdemokraternas Sverige. Det är det som ska ändras nu.

Till skillnad från Socialdemokraterna har vi inte bara ambitioner när det gäller en restriktiv arbetskraftsinvandring, utan det handlar om ambitioner som ska förverkligas under denna mandatperiod. Det ska ske en förändring som går att se.

Redan i dag ägde det rum en pressträff där regeringen informerade om sin nya förordning, som ska ut på remiss. Enligt denna förordning ska lönen uppgå till minst 80 procent av medianlönen för att arbetstillstånd ska kunna beviljas. Det blir ett lönekrav på ungefär 26 500 kronor. När Socialdemokraterna hade makten var lönekravet för arbetskraftsinvandrare 13 000 kronor. Med andra ord har Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen redan nu, innan det ens gått ett år sedan regeringstillträdet, fördubblat lönekravet för arbetskraftsinvandring. Detta var något som Socialdemokraterna inte kunde göra under sina åtta år vid makten.

Det här kommer också att innebära att färre arbetstillstånd kommer att beviljas. Oseriösa näringsidkare som missbrukat arbetskraftsinvandringen kommer inte längre att kunna utnyttja människor.

Det är så här det ser ut när man står upp för sin politik. Man får saker gjorda. Detta är endast det första steget mot en arbetskraftsinvandring där det råder ordning och reda, där det är Sverige som prioriteras och där svenska behov bestämmer vilka som får komma hit och arbeta.

Det som planeras framöver är att ta fram förslag för att höja lönekravet ännu mer, så att det faktiskt motsvarar medianlönen. Dessutom ska människor i vissa yrkesgrupper inte få arbetstillstånd över huvud taget. Människor i andra yrkesgrupper, som Sverige skulle ha behov av, kommer att ha ett lägre lönekrav. De som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare ska också skaffa en heltäckande sjukvårdsförsäkring för den första tillståndstiden innan de kommer till Sverige.

Allt detta kommer göras under denna mandatperiod. Med andra ord kommer arbetskraftsinvandringen att bli ett sätt att bidra till Sverige – inte ett sätt att belasta Sverige.

Jag läste för några dagar sedan ett pressmeddelande från Socialdemokraterna där Socialdemokraternas migrationspolitiska talesperson sa att SD och regeringen har tillåtit den okvalificerade arbetskraftsinvandringen att öka. Det är tjaatter. Sverigedemokraterna och regeringen kommer att höja lönekravet för arbetskraftsinvandringen avsevärt. Det är vad som kommer att hända i verkligheten. Sedan kan Socialdemokraterna tjattra som de vill, precis som de gjorde under åtta år medan en liberal arbetskraftsinvandring utnyttjades av kriminella som ett verktyg.

Man har inte ens på ett ordentligt sätt följt upp i hur stor grad kriminella har utnyttjat arbetskraftsinvandringen. Det låga lönekravet på 13 000 kronor, som accepterats av Socialdemokraterna, och bristen på kontroller under åtta år har resulterat i osäkra anställningar som stärkt den svarta ekonomin, då de som till synes har arbetat inom den legala ekonomin egentligen har arbetat inom den illegala ekonomin.

Trots allt tjaatter finns det några fakta som inte kan förnekas. Socialdemokraterna hade åtta år på sig, men man gjorde ingenting för att höja lönekravet.

Fem dagar före valet 2022 lämnade den socialdemokratiska regeringen in propositionen *Ett höjt försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare*, där man lovade någon form av höjt lönekrav. Varför väntade Socialdemokraterna i åtta år innan man agerade? Såg man inte problembilden?

Det finns politiker som tjattrar och politiker som agerar. Svenska folket är trött på tjaatter. Nu är det dags att få saker och ting gjorda och se till att vi har en arbetskraftsinvandring som inte blir ett verktyg för kriminella, som det har varit under det socialdemokratiska styret.

Fru talman! Arbetskraftsinvandringen ska handla om kvalitet – inte kvantitet. Det ska vara Sveriges behov som står i centrum. Arbetskraftsinvandring ska inte bli en ursäkt för ekonomiska migranter att ta sig till Sverige.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 125 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för anförandet.

Det finns rätt mycket med detta som man skulle kunna korrigera. För det första vill jag inte ge Socialdemokraterna äran för arbetskraftsinvandringen, utan det var faktiskt en mycket bra borgerlig och liberal alliansreform som ledamotens partis samarbetspartier genomförde tillsammans med Centerpartiet. Det var det första.

Det andra handlar om ekonomiska migranter. Man trycker ned en grupp som kommer till Sverige och arbetar, som går upp på morgonen, går till jobbet, betalar skatt och bidrar till vår svenska välfärd och till vår bnp.

Det finns många grupper och branscher som kommer att beröras av ett höjt lönegolv. Det som kom i dag var, om man ska lyssna på regeringen, ett första steg i en tvåstegsraket. Tvåstegsraket kommer att innebära att lönegolvet framöver kommer att ligga någonstans runt 33 000 kronor, och det kommer ju att drabba de så kallade kvalificerade yrken som ledamoten säger sig vilja värna. Det kommer att drabba de gröna näringarna. Det kommer att drabba it-tekniker och it-ingenjörer.

Jag undrar också över att ledamoten säger sig vilja stävja brott och fusk. Jag tror att vi alla är överens om att det inte hör hemma i någon del av samhället, så inte heller inom arbetskraftsinvandringen. Men den utredning som presenterade det förslag som regeringen i dag baserar sitt nya lönegolv på landade själv i att ett höjt lönegolv inte motverkar fusk och brottslighet. Jag undrar varför regeringen och Sverigedemokraterna gör en annan bedömning än den utredning man baserar sitt eget förslag på.

Anf. 126 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten Cato!

Vad jag sa i mitt anförande var att S var passiva i åtta år. Man gjorde ingenting alls för att stävja fusk eller höja lönekravet för arbetskraftsinvandrare på något sätt, utan man väntade till fem dagar före valet innan man lämnade in ett förslag.

Det är inget fel med själva arbetskraftsinvandringen, men däremot måste det vara ordning och reda. Vad man har infört nu är ett lönekrav på 26 500 kronor, och jag kan tycka att det är rimligt. Det lönekrav som finns i dag är på 13 000 kronor. Vill vi ta hit någon från ett annat land för att jobba för en lön på 13 000 kronor? Det är helt och hållet omänskligt att ha så låga lönekrav.

Fru talman! Ledamoten Cato måste ju känna till att de nuvarande reglerna för arbetskraftsinvandring har resulterat i att kriminella nätverk har kunnat använda sig av arbetskraftsinvandringen som ett verktyg. Detta står till och med i Socialdemokraternas reservation, så majoriteten i denna församling ser problembilden att arbetskraftsinvandring enligt de nuvarande reglerna – som ledamoten Cato stöder – har använts som ett verktyg av kriminella nätverk. Även ledamoten Cato måste förstå att det finns de som faller offer för dessa kriminella nätverk, fru talman. Vi ska absolut inte ha en arbetskraftsinvandring som stärker kriminaliteten i Sverige.

Anf. 127 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Vi är helt överens om att fusk, oegentligheter och kriminalitet inte hör hemma i någon del av samhället – så inte heller inom arbetskraftsinvandringen. Men det är ju så att den utredare som presenterat förslaget själv säger att ett höjt lönegolv *inte* motverkar kriminalitet eller fusk. I praktiken ser det nämligen ut så att man kan skriva en lön på papperet och betala en annan i verkligheten.

Därför behövs det andra förslag om man säger sig vilja motverka fusk, oegentligheter och kriminalitet. Därför undrar jag om det finns andra bevekelsegrunder för regeringen, för man vill uppenbarligen inte motverka fusk och oegentligheter. Eller är det så att man tycker att utredaren har

gjort en dålig utredning? I så fall tycker jag att det är konstigt att man baserar sitt lönegolv på just den utredningen.

Nej, det är inte ett lönegolv på 26 500 som införs. Den som vill komma hit och arbeta för 26 500 skulle få avslag, för det är 26 660 kronor som är lönegolvet. Ni som lyssnar kanske tycker att det är lite onödigt att lyfta upp dessa 160 kronor, men det handlar just om att detta är en godtyckligt satt lön som man har kommit överens mellan Tidöpartierna. Jag kan undra varför man landade på just 26 500 och inte på 28 000 eller 24 000. Det hade varit intressant att veta.

När det gäller en lön på 13 000 kronor är det väldigt få som ligger på den nivån. Det framgår av utredningen. Det är kollektivavtalsmässiga och branschmässiga löner som ska gälla för arbetskraftsinvandringen, och jag tycker att det är viktigt att vi värnar den svenska modellen – att det är parterna själva som sätter lönerna på svensk arbetsmarknad, inte de fyra Tidöpartierna.

Anf. 128 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Först ska jag besvara frågan varför lönekravet är 26 500 kronor. Det beror på att 26 500 kronor är 80 procent av medianlönen för år 2021. För varje år som går kommer nivån alltså att höjas.

Jag undrar om Jonny Cato och jag verkligen är överens om att arbetskraftsinvandringen inte ska gynna kriminella nätverk, fru talman. Har man ett lönekrav på 13 000 kronor bjuder man nämligen in kriminella organisationer att använda arbetskraftsinvandringen som ett verktyg. Jag tror att det flesta medborgare som ser detta förstår att det inte är rimligt att ha ett lönekrav på 13 000 kronor. En diskare i Sverige tjänar 16 000 kronor – vilka människor är det som ska tjäna dessa 13 000 kronor? Det är en mycket låg lön, och den är till för att utnyttjas inte bara av kriminella nätverk utan också av oseriösa näringsidkare.

Sedan frågade ledamoten Cato om det fanns andra bevekelsegrunder, fru talman. Jo, vi har många som går på bidrag här i Sverige, och när det gäller de enkla jobben är det de personer som går på bidrag och lever i arbetslöshet som ska ta dem. Det är de som ta de enkla jobben i falafelståndet eller korvkiosken; man ska inte ta hit någon från ett helt annat land utanför EU för att utföra dessa enkla jobb. De ska gå till människor som under lång tid har levt på bidrag. Bidragstagandet är orsaken till barnfattigdom och all annan fattigdom vi har i Sverige. Det bästa sättet att komma ur fattigdomen är att få ett jobb.

Anf. 129 ZARA LEGHISSA (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi står bakom alla våra motioner men att jag för enkelhetens skull yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet.

Det råder ingen tvekan om att vi som land behöver få hit den kompetens vi saknar. Sverige behöver ett regelverk som möter företagets behov av arbetskraft från andra länder, och arbetskraftsinvandring kan hjälpa företaget att växa och utvecklas när det inte går att hitta rätt kompetens här i Sverige.

Avskaffandet av arbetsmarknadsprövningen har lett till en omfattande arbetskraftsinvandring, ofta inom lågkvalificerade yrken där det inte råder någon brist på arbetskraft, samtidigt som allt fler människor blir arbetslösa

i Sverige. Det är också inom dessa yrken som de flesta problem med missbruk av systemet och utnyttjande av arbetskraftsinvandrare förekommer. Fackföreningsrörelsen, arbetsgivarorganisationer och myndigheter har slagit larm om att lagstiftningen är utformad på ett sådant sätt att den enkelt kan utnyttjas av organiserad brottslighet.

Fru talman! Vi måste komma till rätta med problemen med utländska arbetstagare som utnyttjas på svensk arbetsmarknad och ett system som bidrar till otrygga villkor och lönedumpning. En viktig utmaning de kommande åren är att fortsätta pressa ned arbetslösheten, särskilt bland nyanlända och långtidsarbetslösa, och vi socialdemokrater föreslår att arbetskraftsinvandring bara ska tillåtas när det inte går att hitta rätt personer i Sverige.

Fru talman! Jobben ska i första hand gå till arbetslösa personer i Sverige, och vi ska aldrig konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Att människor söker sig till Sverige för att jobba här är i grunden ett styrkebesked för vårt land och för vår ekonomi. Med rätt reglering bidrar arbetskraftsinvandring till en bättre fungerande arbetsmarknad, tillväxt och fler nya jobb.

Dagens system, som infördes år 2008, bröt dock med den balanserade modell som hade tjänat Sverige väl under många år. Systemet är utformat för att ge mesta möjliga flexibilitet för arbetsgivaren, till priset av att all osäkerhet bärs av den enskilda arbetaren. Det har blivit en inkomstkälla för kriminella nätverk medan seriösa företag riskerar att konkurreras ut.

Erfarenheten från snart 15 år med OECD:s mest liberala arbetskraftsinvandring visar tydligt att ett fungerande regelverk inte kan ersättas av bevakning och kontroll i efterhand, även om sådan naturligtvis också måste finnas och vara effektiv.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde ett antal förbättringar under föregående mandatperiod som förbättrar skyddet för arbetstagarna, bland annat krav på bindande anställningsavtal, krav på att arbetsgivaren anmäler försämrade arbetsvillkor och försörjningskrav vid anhöriginvandring.

Men mer behöver göras. Vi måste sluta att lappa och laga. Det är hög tid att sätta stopp för det missbruk, bidragsfusk och utnyttjande som både drabbar enskilda och göder den grova brottsligheten. Det är hög tid för ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Personer som har fått skydd i Sverige har ännu inte kommit i arbete, samtidigt som personer från andra länder utnyttjas här. Det påbörjade reformarbetet behöver fortsätta, och ytterligare sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot regelverken införs.

Fru talman! Regeringen bör skyndsamt återkomma i detta, för det behövs också ett nytt system för arbetskraftsinvandring som fokuserar på de behov av arbetskraft som finns på den svenska arbetsmarknaden. Det är en rimlig ordning att de jobb som finns i första hand ska gå till människor som redan finns i Sverige och saknar arbete.

Arbetskraftsinvandring bör därför bara vara möjlig i de fall där det inte går att hitta någon i Sverige som kan ta jobbet. Samtidigt ska det också vara lätt att rekrytera från andra länder när kompetensen saknas.

En arbetsmarknadsprövning för arbetstillstånd behöver därför införas. Men nu slopar Sverigedemokraterna och regeringen utredningen gällande arbetsmarknadsprövningen. De vill i stället utreda åtgärder som skärper villkoren för arbetskraftsinvandringen, bland annat genom att föreslå

regleringar, krav på en heltäckande sjukförsäkring och en viss lönenivå för att beviljas arbetstillstånd men med möjlighet att föreskriva om ett lägre lönekrav för enskilda yrkesgrupper.

Dagens besked från regeringen om ett försörjningskrav på 26 560 kronor i månaden, som ska räcka till uppehälle, mat och heltäckande sjukförsäkring, borgar för att den lågkvalificerade arbetskraftsinvandringen inte kommer att minska. Här ingår även att vissa yrkesgrupper ska kunna exkluderas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd.

Utredningstiden förlängs, och uppdraget ska i stället redovisas i sin helhet senast den 31 januari 2024. Denna strategi skapar ett system där regeringen själv kan besluta om vilka yrken som ska utsättas för lönedumping. Den förlängda tiden innebär att det dröjer ytterligare ett och ett halvt år innan de eventuella förbättringar som detta innebär kan komma till. Till dess råder helt öppen arbetskraftsinvandring.

Regeringen missar målet. Det finns en enklare lösning, och det är behovsprövning. Att den slopades har lett till att tusentals och åter tusentals arbetskraftsinvandrare i yrken med inga eller låga krav på tidigare yrkeskunskaper har lurats, utnyttjats och exploaterats den senaste 15 åren.

De nya direktiv som utredningen har fått gör inte systemet enklare – tvärtom. Att en utredare ska lämna förslag på lönegolv med en mängd olika undantag leder till ett ännu snårigare och ännu mer komplicerat regelverk för både arbetskraftsinvandrarna och företagen.

Så här kan vi inte ha det. Det måste bli ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Vi behöver få fart på Sveriges tillväxt. En okontrollerad arbetsmarknad i Sverige leder aldrig till något positivt.

Det pågår en nyindustrialisering och en grön omställning. Utveckling av ny teknik sker ständigt. Vi har en välfärd där det aldrig blir lågkonjunktur. Vårt samhälle går inte runt när tryggheten på arbetsplatserna brister och där konkurrensen mellan företagen sker till priset av sämre arbetsmiljö och villkor.

Vi vet att andelen personer i Sverige i arbetsför ålder kommer att minska närmaste åren. Samtidigt som det råder arbetslöshet lyser investeringarna i utbildning och omställningsstöd med sin frånvaro.

Det är inte rätt väg att gå. Sverige behöver en regering som klarar av att upprätthålla en arbetsmarknad som gynnar Sverige och som inte abdikerar från sitt ansvar.

(Applåder)

Anf. 130 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Jag blev rätt konfunderad när jag läste Socialdemokraternas reservation. I den kan man läsa att de marknadsbaserade bestämmelser om arbetskraftsinvandring som infördes 2018 har gynnat oseriösa företag och blivit en inkomstkälla för kriminella nätverk medan skötsamma företag riskerar att utkonkurreras.

Det är rätt intressant att Socialdemokraterna gör den bedömningen, eftersom det var först några månader innan valet 2022 som Socialdemokraterna lade fram förslag om krav på anställningsavtal vid arbetskraftsinvandring, som dock endast skulle följas upp i ett fåtal fall. Samtidigt gjorde Socialdemokraterna arbetskraftsinvandringen ännu mer liberal genom att öppna för att vissa utlännningar, trots att de inte hittat ett arbete, skulle få tillstånd så att de kunde komma och leta efter arbete i Sverige.

Förslaget om skärpt lönekrav lämnade Socialdemokraterna in fem dagar innan valet 2022.

Om Socialdemokraterna gör bedömningen att den nuvarande arbetskraftsinvandringen gynnar kriminella nätverk undrar man ju varför ni inte gjorde något åt detta under de åtta år som ni hade makten. Varför väntade ni ända till 2022 innan ni agerade? Varför lät ni kriminella nätverk och oseriösa företag gynnas av en liberal arbetskraftsinvandring i hela åtta år?

Anf. 131 ZARA LEGHISSA (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för reflektionerna och frågan!

Visst kan jag stå här och beskriva socialdemokratisk politik, men i dag är det ni som är stödparti till regeringen, och svenska folket har rätt att veta vad ni vill.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har bland annat fattat beslut om åtgärder mot arbetskriminalitet. Vi har ställt krav på anställningsavtal och bättre kontroller och samverkan mellan myndigheter. Vi har lämnat ett kommittédirektiv om behovsprövad arbetskraftsinvandring. Vi har också bjudit in till krissamtal för breda överenskommelser med regeringen, men det har regeringen tackat nej till. Det är så ni vill ha det.

För att återgå till ledamotens reflektioner: I debatten i kammaren i april i fjol angående skärpta och förbättra regler för arbetskraftsinvandring går det att ta del av detta: "För det sjätte behövs en riktig, myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning så att det offentliga faktiskt kan utöva viss kontroll över vilka yrken som kan tillsättas genom arbetskraftsinvandring och vilka vakanser som bör gå att fylla med personer som redan finns här. Det är helt enkelt inte rimligt att vi hämtar hit snabbmatspersonal, kallskänkor eller bärplockare samtidigt som nästan 700 000 personer med utländsk bakgrund redan finns här och inte klarar sin egen försörjning. Det finns gott om personal till de här jobben i Sverige."

Det sa ledamoten Aspling. Den där sista pusselbiten fattades, alltså en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning för arbetskraftsinvandring. Jag undrar, fru talman, hur ledamoten ställer sig till det här i dag.

Anf. 132 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Jag är mycket positiv till myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning. Däremot har Sverigedemokraterna varit tvungna att samla olika partier för att faktiskt göra något eftersom Socialdemokraterna inte gjorde någonting över huvud taget under åtta år utan väntade ända till 2022 innan ni lade fram några förslag över huvud taget.

När man samlar olika partier för att faktiskt få ordning och reda i arbetskraftsinvandringen måste man kompromissa, och vad vi har gjort i dag är att fördubbla lönekravet för arbetskraftsinvandringen. Det är något som Socialdemokraterna inte ens kom i närheten av under sina åtta år vid makten. I Tidöavtalet finns flera andra förslag, vilket jag redogjorde för i mitt anförande, som kommer att genomföras under mandatperioden.

Socialdemokraterna hade åtta år på sig. Det enda de gjorde var att lämna in en proposition slash pamflett fem dagar innan valet och säga att man hade en ambition att höja lönekravet. Sedan har man inte gjort något över huvud taget.

Prot. 2022/23:103

4 maj

Arbetskraftsinvandring

Samtidigt säger Socialdemokraterna att arbetskraftsinvandringen har gynnat kriminella nätverk.

Jag ställde en fråga till ledamoten. Varför har man inte gjort något under åtta år? Varför har man väntat? Kriminella nätverk har sina offer. Mäniskor har blivit skjutna, och barn har köpt narkotika från olika kriminella organisationer. Varför har ni väntat? Har inte svenska folket rätt att få svar efter alla våldsdåd vi har sett genom åren? Eftersom ni säger att arbetskraftsinvandring gynnar de kriminella nätverken, varför var ni så passiva?

Anf. 133 ZARA LEGHISSA (S) replik:

Fru talman! Det underliga är ju att ledamoten och ledamotens parti inte har velat göra breda överenskommelser om detta. Vi lade ändå fram ett kommittédirektiv.

Vi vill ha en behovsprövad arbetskraftsinvandring eftersom det främjar seriösa företag och löntagare i Sverige. Det förebygger fusk, utnyttjande av människor och arbetslivskriminalitet. Det hjälper människor i arbete och gör det lättare att göra rätt. Det är bra för hela Sverige.

Anf. 134 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Låt mig åter ställa frågan till ledamoten eftersom vi inte fick något svar på den i förra replikskiftet. Varför gjorde ni inte detta under de åtta år Socialdemokraterna styrde? Ni lägger fram denna politik nu när vår sida har tagit över. Denna fråga måste ni faktiskt svara på.

Med tanke på vilka ni vill regera landet med, tror ledamoten att ni kommer att få igenom någon av den migrationspolitik ni nu presenterar?

Anf. 135 ZARA LEGHISSA (S) replik:

Fru talman! Vi ska väl ändå ha ett val först innan vi börjar prata om vilka partier vi ska regera med.

När det gäller frågan om vad Socialdemokraterna har gjort vet både ledamoten och regeringen hur det kan vara när man ska komma överens. I Tidöavtalet har ni ju fått ge tappt på försörjningskravet, så ledamoten borde vara fullständigt medveten om detta.

I stället för att ifrågasätta vad den socialdemokratiskt ledda regeringen gjorde tycker jag att ledamoten och ledamotens parti och regering borde ha fokus på Sverige här och nu. Vi är i en lågkonjunktur där barnfamiljer drabbas av fattigdom och kommuner och regioner får alldeles för små resurser för att kunna bedriva adekvat vård och omsorg. Detta borde ledamoten ha fokus på i stället.

Anf. 136 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Min uppfattning är att om jag replikerar på ledamotens anförande är det ledamoten som ska svara på mina frågor, inte tvärtom. Jag kommer strax att hålla mitt anförande, och därefter finns möjlighet att ställa frågor till mig.

Eftersom jag till synes inte fick några svar på mina frågor, kan jag ställa en annan fråga. Jag tyckte mig uppfatta att ledamoten hade synpunkter på att vi inför vissa undantag från försörjningskravet. Vad har ledamoten för svar till alla de företagare som riskerar sina verksamheter med tanke på att det är en väldigt snabb omställning som nu sker?

Anf. 137 ZARA LEGHISSA (S) replik:

Fru talman! Vårt förslag i kommittédirektivet är att arbetskraftsinvandringen ska vara behovsprövad för att få stopp på fusket. Det vill även företagare, arbetsgivarorganisationer, fackliga organisationer och myndigheter. Något måste göras. Jag håller alltså inte med ledamoten.

Anf. 138 MAGNUS RESARE (M):

Fru talman! Det är glädjande att följa regeringens arbete med att förbättra reglerna för arbetstillstånd. Vi moderater tycker alltid att det är bra och viktigt med människor som arbetar. Att människor arbetar lägger grunden för vårt samhälle och för vår välfärd. Varje arbetad timme i vårt land är en timme som bidrar till allt som är bra med Sverige.

Jag vill också redan inledningsvis poängtera att många utrikes födda bidrar på ett jättebra sätt till vårt samhälle genom att arbeta. Det ska vi vara noga med att komma ihåg. Jag hoppas såklart att det ska fortsätta vara så även i framtiden.

Debatten ska inte handla om att det är ett problem med människor som vill jobba.

Fru talman! Däremot har vi ett problem i Sverige i dag med människor som inte arbetar. Detta är värt att prata om, för det är ett problem.

År efter år har inte minst socialdemokratiska företrädare stått i just denna talarstol och förklarat vikten av en extrem migration, ett extremt mottagande, och försvarat det med att vi behöver arbetskraft som kan arbeta inom välfärden. Alla vi som växte upp under 90-talet och det tidiga 2000-talet skolades att tro att utan invandring skulle välfärdsstaten kollapsa. Vem ska då arbeta på våra äldreboenden, sa man. Allt med invandring var bra, och att tycka något annat var rasism. Ju fler människor Sverige tog in, desto rikare skulle vårt land bli. Så påstods det verkligen.

Fru talman! Blev det så? Blev invandringen verkligen den kassako som utlovades när jag växte upp? Sverige har i dag över 700 000 utrikes födda som inte är självförsörjande. Totalt är över 1,3 miljoner människor i landet inte självförsörjande. Ändå står vi här och debatterar arbetskraftsinvandring. Jag tycker att det är lite konstigt.

Att i detta läge upprätthålla ett system som gör att människor som redan är här fortsätter att stå utanför arbetsmarknaden för att jobben går till människor från andra sidan jordklotet är orimligt.

Vi vet att människor i Sverige tackar nej till arbeten för att bidra mer än lön eller i varje fall lika mycket som lön. Vi kan nog vara ganska säkra på att många utan lojalitet till den svenska välfärdsstaten därför missbrukar våra system.

Det är därför skönt att veta att begränsningen av möjlighet att ta hit arbetskraft till lågbetalda jobb sker samtidigt som vi kommer att införa ett bidragstak. Det kan vara bra att veta för dem som i dag utnyttjar och missbrukar välfärdssystemen att vi tänker sätta stopp för det. Kan du arbeta ska du arbeta. Då och bara då kan vi upprätthålla den svenska välfärden.

Fru talman! Svensk arbetsmarknad ska i första hand besättas av människor som redan bor i landet. Vi vet också att en massa människor inget hellre vill än att få ett arbete. Dem ska vi hjälpa.

När det kommer till arbeten som inte ställer krav på språk eller utbildning ska vi politiker reformera de system som behövs för att få ut människor som redan är här i landet till dessa arbeten. Det handlar bland annat om att minska möjligheten att missbruka bidrag.

När det kommer till arbeten som ställer högre krav ska vi möjliggöra en kompetensförsörjning genom det svenska utbildningssystemet. Det är viktigt. Men att kompetensförsörjning kan ta tid förstår vi, och därför höjer vi försörjningskravet rejält, men inte oändligt, för att nödvändig kompetens fortfarande ska kunna hämtas till Sverige. Det är oerhört viktigt att svenska företag kan konkurrera på en internationell marknad.

Det vore naivt att tro att de 700 000 utomeuropeiskt födda som i dag inte är självförsörjande skulle kunna hoppa in som ingenjörer på Scania eller som it-utvecklare.

Vi ser det också som positivt att regeringen öppnar upp och möjliggör för vissa undantag från lönegolvet, eller försörjningskravet. I första hand gäller det vissa säsongsarbeten där vi i dag ser att företagen annars inte kan försörjas med relevant personal. Men låt detta vara undantag och ingenting annat.

Fru talman! Låt oss vara överens om att det ska råda ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Genom reformerna tror vi oss få bukt med mycket av det missbruk vi vet har förekommit med ibland direkt kriminella upplägg där människor köpt ett arbetstillstånd, inte för att de i första hand vill komma hit och arbeta utan för att få tillgång till Sverige. Egentligen är det en dold asylinvandring för människor utan asylskäl.

Genom att höja försörjningskravet och i övrigt skärpa regelverken försvårar vi för att sådant här fortsätter. Men givetvis går det aldrig att bli helt fri från missbruk av systemet.

Fru talman! Jag vill särskilt framhålla det goda samarbetet med de regeringsbärande partierna i denna fråga. Våra kompisar i Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna samarbetar konstruktivt med oss för att lägga om Sveriges kurs och riktning i denna fråga liksom i många andra. Det är givetvis mycket enklare att få till en bra politik när alla identifierar samma problem och gemensamt resonerar fram lösningar på dem. Det är också glädjande att se att Socialdemokraterna i så stor utsträckning hänger på regeringen i migrationsfrågorna. I och för sig är det kanske ett lite sent och yrvaket uppvaknande hos Socialdemokraterna i dessa frågor, men ändå. Det är bra med bred enighet i de stora samhällsfrågorna.

Socialdemokraterna lämnar efter sig ett kaos på migrationsområdet. Det kommer man inte ifrån. Fast det kanske inte bara är de som ska beskylldas för detta, även om de såklart är ytterst ansvariga för de senaste åtta årens utveckling. Socialdemokraterna verkar förresten verkligen vilja göra avbön efter sitt migrationshaveri. Titta bara på Anders Ygemans utspel häromdagen när han fick feeling och drog igång som en propeller och presenterade ett eget ygemanskt lönegolv, eller vad man ska kalla det. Det var helt uppenbart baserat på Tidöpartiernas förslag och politik, men det kanske inte riktigt kom fram på presskonferensen.

Den moderatledda regeringen presenterade i dag ett eget förslag på ett höjt försörjningskrav. Det är ett förslag som är förankrat i riksdagen, till skillnad från den ygemanska kopian. Vi säger i det här läget att lönegolvet, eller försörjningskravet, ska vara strax över 26 500 kronor. Det är 80 pro-

cent av medianlönen, och det kommer sedan öka till över 32 000 kronor i nästa steg. Vi är överens bland Tidöpartierna om att det steget ska tas.

Fru talman! Ibland kan jag ändå känna en viss sympati för Socialdemokraterna, kanske inte för deras parti men i alla fall för deras tidigare situation. Man måste ändå ha med sig att de har varit tvungna att bedriva sin politik med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och det tidigare borgerliga partiet men numera röda stödhjulspartiet Centerpartiet. Med den konstellationen kan det nog inte gå så mycket annat än rätt dåligt i de här frågorna. Väljarna måste ha med sig att detta faktiskt är alternativet som kommer pressa Socialdemokraterna framför sig om det skulle bli ett regeringsskifte. Centerpartiet verkar förresten använda arbetskraftsinvandringen som ytterligare ett loophole för att fortsätta sin kamp för öppna gränser. Det kan enkelt konstateras om man ser till deras motioner som vi nu föreslår avslås. Så hur ska sossarna få igenom sin politik? Jag tror att det blir som vanligt: Migrationsfrågorna är det första man förhandlar bort när man vill komma åt makten. Så tror jag att det blir.

I övrigt motionerar oppositionen ganska mycket i linje med regeringens politik och föreslår framför allt sådant som regeringen redan arbetar med. Som moderat tycker jag därför att det är glädjande att Socialdemokraterna och flera av de andra oppositionspartierna nu ändå verkar medge att vi är svaren på de stora samhällsfrågorna.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 139 FRIDA TÅNGHAG (V) replik:

Fru talman! Ledamoten pratade mycket om människor i Sverige som inte jobbar och att man ska jobba om man kan jobba. Min fundering är att vi fortfarande har bristyrken i Sverige och att vi historiskt sett har haft en arbetskraftsinvandring som har tjänat Sverige väl, både när det gäller samhällsnytta och ekonomiskt.

Hur man än vrider och vänder på det finns det bristyrken i Sverige där det skulle behövas en arbetskraftsinvandring. Där har jag en kort fråga. Jag undrar hur det kommer sig att Moderaterna inte kan se att en regelrätt myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning skulle kunna vara lösningen, i kombination med kollektivavtal och arbetsmarknadens parter, där det också kan finnas ett säkerhetssystem för att stabilisera arbetsmiljön och trygga arbetstagare på marknaden – för att ha en motpart mot arbetslivskriminalitet och kunna möta upp det. Hur ser Moderaterna på en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning med tanke på att vi har bristyrken i Sverige och även fortsättningsvis kommer att ha det?

Anf. 140 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Vi tycker också att det är viktigt att framhålla att det ska finnas undantag från de försörjningskrav som vi nu inför.

Vi har en akut problematik att lösa, nämligen att vi har haft ett försörjningskrav på 13 000 kronor. Så kan vi inte ha det. Det verkar rätt många partier här vara rörande överens om. Vi måste höja det. Därför tar vi nu steg ett och höjer det till 26 500 för att utvärdera och i lugn och ro titta på var vi behöver göra undantag, var vi har ett behov som vi inte kan täcka genom den svenska arbetslöshetspoolen med människor.

Vi är rörande överens om att vi kommer att ha behov av arbetskraftsinvandring även i framtiden. Vi har nog bara lite olika syn på hur vi ska lösa den. Vi medger att det ska finnas möjlighet för undantag, för i vissa branscher och yrken kommer vi att behöva det. Vi vill inte slå undan benen på en enda företagare genom att genomföra detta. Vi vill slå undan benen på dem som missbrukar och utnyttjar systemet, och vi vill hjälpa människor som i dag står utanför arbetsmarknaden och som redan är i vårt land att komma ut på arbetsmarknaden om de har möjlighet att jobba. Jag tror att det är viktigt för alla människor i det här landet som inte har ett jobb och som vill ha ett jobb att de har möjlighet att få ett jobb och att de inte blir utkonkurrerade av någon som är på andra sidan planeten.

Anf. 141 FRIDA TÅNGHAG (V) replik:

Fru talman! Det jag uppfattar av ledamotens svar är att det fortfarande inte är brist inom bristyrkena som kommer att styra, utan det är ett ekonomiskt golv. Om det är 13 000 eller 100 procent eller 80 procent av medianlönen har jag inte så mycket att säga om.

Men jag känner inte att jag får svar. Det kommer att finnas bristyrken. Hur ska man matcha det? Hur ska man möta upp det? Hur ska man kunna identifiera dem? Vi kommer att fortsätta att ha en arbetsbrist i Sverige. En regelrätt arbetsmarknadsprövning följer ju den svenska modellen, och den svenska modellen är något som har tjänat Sverige väl – det tycker både arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer – i stället för att politiken går in och dikterar löner på arbetsmarknaden.

Anf. 142 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Jag upplever inte att vi på något sätt dikterar några löner eller villkor på arbetsmarknaden.

Vi är inte klara med den här frågan. Regeringen hade en presskonferens i dag där vi presenterade vad vårt försörjningskrav ska vara: 26 500 kronor. Nu sätter vi detta i ett första steg, och sedan arbetar vi med det. Vi vill se över vilka yrken det finns behov av i framtiden, var vi ska göra undantag och var vi ska lägga medianlönen. 32 000 har vi sagt är vårt mål i framtiden. Vi kommer att komma dit, det är vi överens om, men vissa undantag kommer att behöva göras. Där vi är nu på 80 procent slår det rätt hårt ungefär på den nivå där alla kockar ligger, och vi vet att det finns ett oerhört behov av att få hit kockar från andra delar av världen. Det vet kanske ledamoten själv, som jag vet har en bakgrund i yrket. Vi ser detta, och då kanske vi inte bör sätta golvet på 32 000 just nu, utan vi avvaktar och utreder saken.

Men det var ett akut behov av att sätta någon form av försörjningskrav så att vi inte fortsätter att ha 13 000 kronors-anställningar som någon form av lägstanivå i Sverige. Det var inte ett hållbart system, och det verkar vi vara rörande överens om i kammaren. Vi är på väg åt rätt håll, det är min absoluta uppfattning.

Anf. 143 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag reagerade på att Magnus Resare i sitt anförande upprepade en siffra på vilka människor i Sverige som inte är självförsörjande. Det är en siffra som jag tycker att vi måste ifrågasätta användningen av. Siffran 700 000 kommer som jag förstår det från en rapport som Modera-

terna har beställt och som svarar på frågan hur många personer som tjänar mindre än 15 500 kronor i månaden. Rapporten tar inte hänsyn till om de faktiskt försörjer sig på dessa 15 500 kronor i månaden. Siffran 700 000 inkluderar till exempel studenter.

När man använder sig av en sådan siffra och påstår att så många utrikesfödda inte kan försörja sig själva, när detta i själva verket inte är vad siffran visar, menar jag att man bidrar till ett svartmålande och en mer negativ bild av utrikes födda människor i Sverige som grupp än vad som är motiverat.

Jag tycker att det är viktigt att riksdagsledamöter är sakliga i kammaren. Speciellt när vi pratar om människor som redan i dag utsätts för en hel del rasism är det viktigt att vara tydlig med vad man pratar om.

Jag har en fråga till Magnus Resare om de studenter, föräldralediga och sjukpensionärer som finns bland de 700 000: Menar han att man helt enkelt inte vill ha dessa personer i Sverige? Tycker man inte att det är okej att studenter har den inkomst som studenter i Sverige har i dag?

Anf. 144 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Jag inledde mitt anförande med att påpeka att det är viktigt att komma ihåg att många utomeuropeiskt födda och utrikes födda arbetar och bidrar till samhället. Jag glömmer inte bort dessa människor och deras insatser.

Som jag också nämnde har vi 1,3 miljoner människor i landet som inte är självförsörjande, och av dessa är 700 000 utomeuropeiskt födda. Jag upplever att detta är ett problem som vi ska ta på allvar, och jag upplever att mitt anförande handlar om att det är dessa människor som vi ska hjälpa ut i försörjning.

Jag förstår att inte alla dessa 700 000 kan arbeta. Jag förstår att dessa 1,3 miljoner människor inte kan eller bör arbeta därför att de är i studier, har en funktionsnedsättning eller vad det kan vara som gör att de inte står till arbetsmarknadens förfogande. Men man måste ändå konstatera att av de 1,3 miljoner människor i Sverige som inte är självförsörjande är det en hel del människor som säkert drömmer om att få ett arbete. Jag menar att vi har ett system i dag som gör att vi konkurrerar ut dessa personer från den svenska arbetsmarknaden genom att låta människor från andra sidan planeten åka hit och arbeta.

Jag upplever att vi på allvar bör fundera på om den arbetskraftsinvandring som vi har haft och tillämpat i detta land har varit av godo för de människor som redan är här eller om den faktiskt har hjälpt till att sätta dem i utanförskap. Detta är ett stort problem, och vi vill skapa förutsättningar för dessa människor att få ett jobb. Jag tror att en stor del av dessa människor vill komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 145 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Detta hörde och förstod jag. Jag tycker att det är jättebra att Magnus Resare lyfter fram de många invandrare som lever i Sverige och som arbetar och bidrar i olika sektorer på ett sätt som vi inte skulle klara oss utan.

Jag tycker ändå att vi behöver prata om siffran. Man påstår att en person som är student och som lever på samma ersättning som studenter gör, vilket inte är mycket pengar, inte är självförsörjande, och på det sättet drar

man in en en ganska stor grupp människor i en diskussion om arbetslöshet – en grupp som både är sysselsatt genom studier, vilket vi i Miljöpartiet tycker är bra, och lever på sin inkomst.

På det sättet blåser man upp siffrorna för hur många utrikesfödda som inte är självförsörjande, och detta tycker jag är problematiskt, speciellt i en tid när invandrare både svartmålas av andra politiker som sitter i riksdagen, inte minst från Sverigedemokraterna, och utsätts för mycket rasism i samhället.

Jag har också en fråga. I den rapport som Moderaterna själva har använt sig av har man satt gränsen för självförsörjning till 15 500 kronor. I dag har man bestämt att gränsen för vad som ska anses vara självförsörjning för arbetskraftsinvandrare ska vara 10 000 kronor mer än det. Jag undrar hur detta går ihop.

Anf. 146 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Till att börja med är det önskvärt att ledamoten själv presenterar någon form av siffror som ledamoten tycker är mer rimliga och relevanta. Vi kanske kan återkomma till det i en senare debatt. Siffran 700 000 utomeuropeiskt födda som inte är självförsörjande står jag fast vid tills ledamoten överbevisar mig.

Vad gäller dagens försörjningskrav har vi sagt att 80 procent av medianlönen är ett bra första steg. Då slår vi inte undan benen för företagare som fortfarande har ett behov av att ta hit personal. Till exempel ligger utomeuropeiska kockar som hämtats hit för att arbeta ungefär där i snittlön. Vi tror att detta är en rimlig siffra i ett första steg, och sedan vill vi se över det.

Vi tycker att det är viktigt att svenska jobb i första hand går till människor som finns i detta land, oavsett ursprung.

Anf. 147 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Regeringen har i dag haft pressträff om arbetskraftsinvandringen. Ledamoten från Moderaterna hade kunnat prata mycket om man vad man vill som parti och som regering. Det är sorgligt att ett parti som säger sig vara statsbärande, ta ansvar för Sverige och vara samlande lägger tid i sitt anförande på att sätta etiketter på oppositionen i stället för att presentera vad man själv vill.

”Företagens behov kan aldrig avgöras genom ett politiskt beslutat regelverk. Politiken ska ju underlätta för företagen.” ”Det är en lönegräns som är långt över kollektivavtalet i många bristyrken.” Detta är citat från Svenskt Näringslivs vice vd om det lönegolv på 33 200 kronor som Maria Malmer Stenergard i dag sa att man ska införa nästa år.

Jag som inte är röd, som inte delar Socialdemokraternas syn på arbetskraftsinvandring och som står på företagets sida blir orolig när jag tar del av vad Svenskt Näringsliv, Almega, Gröna Näringar och många andra där ute känner just nu. Jag undrar: Delar ledamoten och Moderaterna den oro som Svenskt Näringsliv och många andra företagare och branschorganisationer just nu känner inför de tuffa tider som många företag står inför?

Anf. 148 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Vi identifierar samma problem som ledamoten, och det var också därför jag tyckte att det var viktigt att nämna i mitt anförande att vi

vill möjliggöra undantag från regelverket. Vi tycker att det är en oerhört viktig skillnad jämfört med den lagstiftning som tidigare har rått. Även om försörjningskravet då var lägre fanns inte undantagsregler. Detta vill vi införa därför att vi identifierar samma problem och därför att vi inte vill sätta företagen i en dålig situation.

Anf. 149 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag tycker fortfarande att frågetecknen är många utifrån beskeden både på dagens pressträff och nu här i kammaren. När det gäller gapet mellan dagens lönegolv och det lönegolv som ni ska införa, Magnus Resare, troligtvis nästa år, vilka yrken avser ni inte att göra undantag för? Vilka yrken är det som ligger på 31 500 kronor och där det inte är okej att man kommer till Sverige, arbetar, bidrar och betalar skatt?

Ni har förstått att jag gillar citat, och nu tänkte jag citera ledamoten. Han har sagt att man inte vill slå undan benen för företagare, men det är ju precis det man gör med dessa förslag.

Jag har ytterligare ett citat från Svenskt Näringsliv: "Lönegolvet kommer ytterligare förvärra kompetensbristen i näringslivet." Med andra ord säger den största arbetsgivarorganisationen i Sverige – Svenskt Näringsliv – att det är ett direkt företagarfientligt förslag.

Jag vet att Moderaterna vill framstå som företagervänliga. Man säger en sak, men det man presenterar i dag är något helt annat. Och jag tycker att man blir svaret skyldig. Vilka branscher ska inte undantas? I vilka branscher är det inte okej att man kommer hit och tjänar 31 500 kronor?

Det här är en tvåstegsraket. Någonstans är man rädd för vart den ska ta vägen. I min värld är dagens besked ett större besked, nämligen ett besked om att Moderaterna inte längre står på företagarens sida.

Anf. 150 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Där har vi väsentligt olika uppfattning.

Vi står alltid på företagarens sida, och vi tycker att det är viktigt att företagande fungerar i det här landet. Företagare skapar jobb. Arbetande människor är de som ser till att det finns fungerande välfärd och ett fungerande samhälle.

Därför säger vi att i första steget är det fråga om ungefär 26 500 kronor, för att i nästa steg gå vidare med det som kommer att vara vår förda politik för lång tid framåt. Vi måste sätta stopp för det som har varit med 13 000 kronor som försörjningskrav. Det har ju inte fungerat, utan det har bara skapat en kriminell svart arbetsmarknad – och en sådan vill vi inte ha.

Nu har vi tagit det första klivet, och sedan kommer vi säkerligen att återkomma till exakt vilka branscher som kommer att få undantag. Ledamoten och intresseorganisationer kan vara säkra på att Moderaterna kommer att se till att det blir bra.

Anf. 151 FRIDA TÅNGHAG (V):

Fru talman! Frågan om arbetskraftsinvandring till Sverige från tredjeland har behandlats oerhört illa i svensk politik. År 2008 införde Alliansen och Miljöpartiet en extrem lagstiftning som gav arbetsgivaren fritt utrymme att styra över arbetskraftsinvandringen med utnyttjande och utsatthet som följd. Därefter har vissa förbättringar genomförts, men grundproblemet kvarstår, nämligen att det fortfarande är arbetsgivaren som styr.

Vänsterpartiet anser att det bör vara arbetsmarknadens behov som ska styra arbetskraftsinvandringen, inte enskilda arbetsgivares behov av lågbetald arbetskraft eller önskan att pressa ned villkor och löner på den svenska arbetsmarknaden. Vi har därför länge drivit kravet på att återinföra arbetsmarknadsprövningen ända sedan den avskaffades av den forna Alliansen 2008.

Frågan om brist och påföljande arbetskraftsbehov ska prövas av Arbetsförmedlingen i samråd med arbetsmarknadens parter, och arbetstillstånd ska endast ges till de branscher där det råder arbetskraftsbrist.

Under våren 2022 fanns det en majoritet i riksdagen för att lägga fram ett sådant förslag då det också fanns ett remissbehandlat utredningsförslag från Jämlikhetskommissionen. Den S-ledda regeringen valde dock att inte lägga fram något förslag utan tillsatte i stället ytterligare en utredning. Därefter hann Sverigedemokraterna byta fot, och nu står vi återigen utan en majoritet för att återinföra den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen. Vänsterpartiet beklagar detta.

Sverige är ett land som aldrig har kunnat bära vårt samhälle utan arbetskraft som har sökt sig hit. Vi kommer inte heller att kunna göra det i framtiden. Hela vårt välfärdssystem är bemannat av människor med utländsk bakgrund. Det är de som tar hand om våra äldre och om våra barn på förskolan, transporterar oss till jobb, skola och fritidsaktiviteter med kollektivtrafik samt jobbar på golvet inom industrin. Arbetskraftsinvandring har varit positivt för Sverige och bidragit till vårt lands utveckling. Denna typ av invandring kan även fortsättningsvis tillföra mycket både på arbetsmarknaden och för Sveriges ekonomi, men det kräver ett rättvist system för arbetskraftsinvandring.

Fru talman! Det nya direktivet från högerregeringen gör att utredningen inte längre ska föreslå ett nytt och effektivt system för arbetsmarknadsprövningen vid arbetskraftsinvandring. I stället ska det tas fram ett förslag på en viss lönenivå för att bevilja arbetstillstånd. Det är en tydlig markering om att regeringen vill strama åt invandringen även om det ska finnas undantag och avsteg från lönenivåerna.

Med regeringens nya direktiv kommer inte behovet av arbetskraft att vara det som ska styra. I stället ska förbestämda lönenivåer avgöra möjligheterna till uppehållstillstånd. Det blir ett krångligt och stelbent system som inte löser de viktiga problemen, till exempel den destruktiva balansen som finns på arbetsmarknaden mellan arbetstagare och arbetsgivare.

Att återinföra arbetsmarknadsprövningen ligger i linje med den svenska modellen. Politiken ska inte sätta löner, utan lönerna ska sättas av arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal. Att införa ett lönegolv är ett tydligt avsteg från den svenska modellen. Ingående anställningsavtal med lön och villkor borde ligga i linje med kollektivavtal.

Vänsterpartiet vill se ett rättvist system för arbetskraftsinvandring, och här ligger våra huvudkrav fast. Vi ska återinföra myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning i samråd med arbetsmarknadens parter, heltidsanställning som krav för arbetstillstånd och vandelsprövning av arbetsgivare som söker arbetstillstånd för utländska arbetstagare innan arbetstillståndet beviljas. Arbetskraftsinvandrare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivare ska få stanna tillståndstiden ut och ges möjlighet att söka ny anställning. Straff ska utdömas för arbetsgivare som utnytt-

jar arbetskraftsinvandrare och skadestånd ges till de arbetstagare som drabbats.

Branscher där det är vanligt med arbetskraftsinvandring är också de branscher där det frekvent förekommer arbetslivskriminalitet, och arbetslivskriminalitet har inte uppstått i ett vakuum. Det kommer alltid att finnas arbetsgivare som väljer att utnyttja människor i utsatthet och beroendeställning.

Fru talman! Vänsterpartiet tror inte heller att förbudet mot spårbyte är rätt väg att gå för att motverka fusk. Det behövs andra skärpningar av lagen för att skapa ett rättvist system. Fokus ska ligga på att motverka utnyttjandet och exploateringen, inte begränsa invandringen till Sverige.

Systemet som regeringen föreslår är dessutom krångligt, det vill säga att lägga sig på en hög lönenivå samtidigt som det ska finnas undantag. Inom vilka branscher ska ett lägre lönegolv accepteras? För Vänsterpartiet är det tydligt att en bättre väg att gå är att kräva kollektivavtalsenlig lön för aktuella branscher i kombination med en arbetsmarknadsprövning. Sverige kan dra nytta av den arbetskraftsinvandring som historiskt har varit positiv för Sverige, som har varit nödvändig för uppbyggnaden av samhället och kommer att vara så även i framtiden.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservation 3 från Vänsterpartiet.

Lite för skojs skull vill jag här i kammaren berätta att jag har jobbat som kock i 17 år, och jag konstaterar att det nya försörjningsgolvet som regeringen presenterade i dag ligger exakt 118 kronor över ingångslönen för en kock. Det kan vara så att det är ett beställningsjobb.

(Applåder)

Anf. 152 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Sverige behöver fler företag som växer, startar och anställer. Det ställer krav på ett konkurrenskraftigt näringslivsklimat men också på tillgång till kvalificerad arbetskraft.

Vi kristdemokrater vill främja invandring av kvalificerad arbetskraft. Vi vill också stoppa kompetensutvisningarna och samtidigt skärpa reglerna för arbetskraftsinvandring för att motverka fusk, utnyttjande och undanträngning av invånare i utanförskap. En metod för att göra detta är att införa ett lönegolv för arbetskraftsinvandring. Men vi anser att det behöver kombineras med undantag för bristyrken.

Fru talman! Det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring har pekats ut som unikt. Till skillnad från i princip alla andra länder i Europa, som specifikt riktar sig till högutbildade, har Sverige accepterat alla oavsett utbildning och yrke. Arbetskraftsinvandringen har bidragit till tillväxt och gett människor möjlighet att via eget arbete etablera sig i Sverige.

Vi vill att Sverige fortsatt ska vara ett attraktivt land för kvalificerad arbetskraftsinvandring. I en global värld är just denna invandring nödvändig för svenska företags konkurrenskraft. Kristdemokraterna ser att arbetskraftsinvandringen är viktig för en dynamisk svensk ekonomi. Systemet har gett många människor chansen att pröva lyckan i Sverige och gett viktiga bidrag till vårt land.

Samtidigt har vi också sett att antalet arbetskraftsinvandrare som kommer till Sverige ökat kraftigt. Detta skifte har ägt rum samtidigt som vi i Sverige tagit emot ett stort antal tredjelandsmedborgare, vilket har gjort att

många fortfarande har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Arbetskraftsinvandringen utgör i dag en stor del av invandringen till Sverige.

Fru talman! Kristdemokraterna menar att det nuvarande systemet behöver reformeras, stramas åt och anpassas efter samhällsutvecklingen. Det är orimligt att ha vidöppna dörrar för lågkvalificerad och lågavlönad arbetskraft när vi har en egen hög strukturell arbetslöshet. Det gäller grupper som bör komma i fråga för denna typ av arbeten. Arbetslösa i Sverige behöver prioriteras.

Det nuvarande regelverket för arbetskraftsinvandring har kommit att underlätta för oseriösa arbetsgivare att anlita billig arbetskraft och utnyttja systemet. Det missbruk som förekommer är betydande och allvarligt och drabbar inte bara den enskilde; det är även ett hot mot en sund konkurrens.

Ett av de krav som finns i dag är att lönen ska uppgå till minst 13 000 kronor per månad. Detta behöver höjas. Även om ett högre försörjningskrav inte ensamt kan stoppa missbruket kommer det ändå att stärka arbetskraftsinvandrades ställning på arbetsmarknaden och gynna systemet som helhet. Till exempel kan ett höjt försörjningskrav verka avskräckande på mindre seriösa arbetsgivare och även få effekt i de fall då arbetskraftsinvandrare anställs till betydligt lägre lön än vad en svensk arbetstagare skulle få. Vi tror också att förändringarna öppnar nya möjligheter för arbete för dem som är arbetslösa i vårt land i dag.

Fru talman! Tidöavtalet angav en kurs för förändring där beslut om arbetskraftsinvandring skulle innebära skärpning av reglerna. Den lagändring som beslutades med stöd av en stor del av denna riksdag i november i fjol öppnade upp för att förändra kraven för arbetskraftsinvandring. Dock angav inte denna proposition någon specifik lönenivå, utan det skulle i stället definieras i en regeringsförordning.

I dag på förmiddagen har regeringspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna presenterat det första steget för att skärpa kraven för arbetskraftsinvandring. Vi har presenterat ett förslag som innebär ett lönegolv på 80 procent av medianlönen just nu, det vill säga ett lönegolv på 26 560 kronor. Detta gör att utnyttjandet av arbetskraft motverkas och att möjligheterna att få de invånare i arbete som i dag saknar arbete ökas genom att fler arbeten som har lägre krav på kompetens och utbildning finns att tillgå.

Naturligtvis gör ett lönegolv i sig självt inte hela resan för dem som står utanför arbetsmarknaden. Det behöver kompletteras med utbildningsinsatser och naturligtvis bidragstak för att fler i Sverige ska komma i arbete. Detta första steg, som vi nu har remitterat och som det ska fattas beslut om under våren, kommer att kompletteras med ett andra steg som just nu är under utredning. Utredningen inriktas på att lägga ett lönegolv i nivå med medianlönen i Sverige men också analysera vilka yrkeskategorier som behöver undantag för att säkerställa verksamheter och företagssamhet som är viktiga för Sverige. Denna utredning ska redovisas i januari 2024.

Fru talman! Kristdemokraterna yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet och de avslag på motionsyrkanden som detta innebär. Som jag redovisat sker det nu förändringar förankrade i regeringsunderlaget vilka i flera steg skärper kraven på arbetskraftsinvandrare. Förslagen syftar till att stärka arbetskraftsinvandrades ställning på arbetsmarknaden och motverka konkurrens med låga löner.

(Applåder)

Anf. 153 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna har inte gjort det till någon hemlighet att man vill vara landsbygdens röst. Man har till och med förärats med den viktiga landsbygdsministerposten.

Lantbruket och de gröna näringarna är otroligt viktiga för hela Sverige, inte minst för vår landsbygd. Men landsbygden förtjänar så mycket mer än ett parti som tar lite bilder när man är ute och jagar. Landsbygden behöver en politik som alltid står på lantbrukarnas och de gröna näringarnas sida. Många lantbrukare och företagare i de gröna näringarna har ofta otroligt små marginaler, inte minst i dessa tider. Varje krona gör verkligen skillnad.

Lönerna för dem som arbetar som djurskötare, drängar eller traktorförare är ofta låga. Dessa arbeten kräver sällan någon specifik utbildning. Många gånger räcker det med erfarenhet och inte minst drivkraft. Varför tycker Kristdemokraterna att det är ett problem att en person som arbetar exempelvis som dräng, tjänar 25 000 kronor, bidrar och betalar skatt ska få fortsätta arbeta i Sverige? Varför vill Kristdemokraterna att den som nu arbetar som traktorförare och tjänar 25 000 kronor ska få beslut om utvisning i stället för bifall vid ansökan om förlängning?

Anf. 154 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Jonny Cato så mycket för inlevelsen.

Vi kristdemokrater såg att det fanns ett behov av att ha ett riktigt landsbygdsparti i riksdagen. Vi kan väl konstatera att den regering som Centern stödde inte direkt tog steg för att möta de behov vi ser på landsbygden. De behoven är stora. Vi ser i dagens situation att vi både säkerhetsmässigt och naturligtvis försörjningsmässigt behöver ha en svensk matproduktion. Vi behöver också se till att uppfödare har möjlighet att bedriva sin verksamhet utan att det är alltför många vargar som äter upp lammen och fåren på våra åkrar.

Vi ska se på vilka behov som finns på landsbygden, och vi lovar att vi kommer att kämpa för att tillgodose dem. Men jag kan inte se att vi möter landsbygdens problematik eller de behov som finns på landsbygden genom att tillåta en låg lönenivå för tredjelandsinvånare som kommer hit och utför arbeten som – precis som Jonny Cato säger – kanske har lite lägre krav på utbildning. Det är naturligtvis så att vi ska se till vilka behov som finns.

Med det beslut som vi har fattat i dag om en lönenivå på 26 560 kronor lägger vi en första nivå för att se till att arbetstagare inte utnyttjas. Jag anar någonstans i repliken frågan: Vad är en lämplig lön för en traktorförare? Ska det vara 25 000, eller kanske 22 000? Vi fattar beslut fortlöpande, och det är naturligtvis så att vi analyserar och utreder vilka behov det finns hos näringar och företag. Vi har landat i ett högre tak, men det kan komma att göras undantag. Jag fick en direkt fråga om detta i samband med presskonferensen, och de gröna näringarna kan för mig personligen vara ett sådant område. Men vi får se vad utredningen visar.

Anf. 155 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det är just det som är poängen. Det är varken jag eller ledamoten som ska sätta lönerna, inte heller migrationsministern. Det gör de svenska parterna enligt den svenska modellen.

Jag tycker att det är bra att regeringen ska göra undantag, även om jag hade önskat att de inte behövs. Men nu pratar vi om dem som berörs av dagens besked, det vill säga de som har en snittlön på under 26 560 kronor, vilket många gånger är fallet, inte minst för dem som arbetar som drängar och traktorförare. Man borde i stället från regeringens sida presentera lösningar för att göra villkoren bättre, så att lönerna kan höjas för dem som arbetar i våra gröna näringar. Det man i stället gör med dagens besked är att slå undan benen för lantbrukare och gröna näringar med arbetskraft från tredjeländ som nu kör traktor eller arbetar som drängar på gårdarna.

Återigen hör vi Kristdemokraternas landsbygdspolitik. Man säger att det är Centerpartiets fel, och så pratar man om vad man vill. Men sedan gör man något helt annat i praktiken.

Det är faktiskt det man gör i dag. Man försvårar för många av de företagare på landsbygden som kämpar för att vi härinne ska få god svenskproducerad mat när vi äter lunch eller middag.

Jag har mycket inlevelse. Det här är för mig på riktigt en viktig fråga. Jag är stolt över att tillhöra ett riktigt landsbygdsparti som står på lantbrukarnas och de gröna näringarnas sida.

Det är okej att säga att 25 000 kronor kanske inte är en hög lön. Men det är många som väljer att göra det arbetet för att vi ska få bra svenskproducerad mat på våra tallrikar i kväll och på lunchen i morgon.

Anf. 156 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att vi är många som brinner för landsbygdens behov. Centerpartiet är väldigt välkommet att ansluta till den nya regeringen. Jag tror att det finns en större chans att få igenom en landsbygdsvänlig politik i den konstellation som nu har regeringsmakten.

Jag tycker också att de gröna näringarna är viktiga. Vi ser att det finns behov av personal inom jordbruk, trädgård och skogsarbete. Jag kan bara konstatera att i den statistik vi har som underlag till beslutet ser vi till exempel att medellönen för de 923 skogsarbetare som fick arbetstillstånd under förra året var 28 000 kronor.

De 621 arbetstillstånd som gick till dem som var växtodlare och hjälpte till inom jordbruk och trädgård visar att medellönen var 25 700–27 600 kronor, naturligtvis beroende på var de jobbar.

Det visar att vi ligger rätt. Vi lägger en lönenivå som förhindrar att tredjeländsmedborgare utnyttjas, inte av jordbrukare men på andra områden, för att fylla de arbetskraftsbehov som finns i Sverige.

Vi kommer att se över detta. Utredningen kommer att ge oss ett antal inriktningar som jag är helt säker på kommer att säkerställa jordbrukets behov och tillfredsställa Jonny Cato. Det är skönt att vi är fler som brinner för jordbruket.

Anf. 157 JONNY CATO (C):

Fru talman! Fler svenskar ska ha ett arbete att gå till. Fler unga pojkar och flickor ska se sina föräldrar gå till arbetet varje morgon. Alla som kan jobba ska jobba. För det behövs en företagervänlig politik, en företagspolitik i världsklass. Där är en politik där företagens behov går före politikens behov om stora rubriker i medier och många nyhetsflashar i telefonen.

En av de absolut största utmaningarna med att driva företag i Sverige i dag är att hitta den personal som man söker. Ett av många viktiga verktyg för det är arbetskraft från andra länder. Arbetskraftsinvandringen behövs i många branscher, i företags olika skeden och framför allt i hela landet.

Det handlar om det lilla startup-företaget här mitt inne i Stockholms innerstad och om det stora it-företaget nere i mina hemtrakter i Helsingborg. Det handlar om potatisodlaren i Kalmar eller jordbruksföretagaren på Gotland som specialiserat sig på ramslök. Det handlar om restaurangerna som ska servera ramslöken eller potatisen.

Det finns problem med arbetskraftsinvandring, men arbetskraftsinvandringen i sig är inget problem. Den är tvärtom något väldigt, väldigt bra. Som ett litet land i en global värld behöver vi ha en öppen ekonomi mot omvärlden.

Moderaternas, Kristdemokraternas och Liberalernas förflyttning i synen på arbetskraftsinvandringen och i förlängningen på näringslivet och företagande är djupt olycklig. Låt mig citera migrationsministern: I många fall handlar det om arbeten som bör kunna utföras av personer som redan bor i Sverige.

För arbetsgivaren är det givetvis både enklare, mindre administrationskrävande och i många fall även billigare att anställa personer som redan bor i Sverige. Företag och arbetsgivare använder sig just av arbetskraftsinvandring för att hitta kompetens som det finns brist på i Sverige.

Majoriteten av arbetskraftsinvandringen sker inom bristyrken. Det är därför ett väldigt förenklat resonemang som vi tidigare har hört av migrationsministern och av många ledamöter här i dag i kammaren.

Fru talman! Regeringen har i dag presenterat nya förslag för arbetskraftsinvandring. Det är en direkt företagarfientlig politik. Dagens lönegolv som regeringen presenterade ska ligga på 26 560 kronor. Det kommer att slå undan benen för många branscher och företag att använda arbetskraftsinvandringen som ett viktigt verktyg för att hitta de medarbetare som man många gånger är i så stort behov av.

Ett par tusen personer som i dag går till arbetet, som är en viktig resurs för sina arbetsgivare och som bidrar och betalar skatt, kommer vid ansökan om förlängning av uppehållstillstånd att utvisas. Vi talar om hederliga personer som i dag arbetar i vårt land som med Moderaternas nya arbetslinje inte längre ska få arbeta i Sverige.

Givetvis är 26 560 kronor bättre än 33 200 kronor. Men tyvärr är detta bara ett första steg, eller som migrationsministern själv sa i dag: Detta är en tvåstegsraket. Lönegolvet ska upp ytterligare. Lönegolvet ska enligt regeringen slå mot fler företag, fler branscher och fler som är här i dag och arbetar och bidrar.

För många är 33 200 kronor en hög lön. Det finns många yrken som har en medianlön under 33 200 kronor som kräver särskild kompetens. Det finns en genuint stor oro i många branscher och bland enskilda företag för vad ett lönegolv på 33 200 kronor kommer att innebära.

Jag ska ärligt säga att jag var lite orolig inför dagens pressträff. Jag trodde att Sverigedemokraterna hade fått igenom sitt efterlängtade förslag om arbetsmarknadsprövning. Det tror jag kommer att komma förr eller senare.

Det är bra att regeringen just nu inte verkar vilja införa en arbetsmarknadsprövning. Det innebär att statliga myndigheter såsom exempelvis Arbetsförmedlingen ska bedöma vilka personer som företag ska få anställa.

Tyvärr verkar vi få en arbetsmarknadsprövning, men den blir politisk i stället, om jag inte misstolkar dagens pressträff. Regeringen ska bestämma vilka yrken som ska undantas från ett lönegolv. I stället för statliga tjänstemän på Arbetsförmedlingen blir det en förhandling mellan Liberalerna, Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna som avgör vilka branscher som ska få ta in kompetens från andra länder.

Jag är genuint övertygad om att arbetsgivare och företagare själva vet vilken kompetens de behöver utan inblandning från Statsrådsberedningen och Tidöpartiernas samordningskansli.

Centerpartiet delar inte Moderaternas, Kristdemokraternas och Liberalernas syn på att den som kommer hit, arbetar och betalar skatt är en belastning. Men en sak är vi överens om. Det finns problem med systemet, problem med fusk, fiffel och organiserad brottslighet kopplat till arbetskraftsinvandring.

Låt oss hitta specifika lösningar på specifika problem och inte slå sönder hela systemet. Centerpartiet har kritiserats inte minst av ledande moderater – bland annat utskottets ordförande, som tyvärr inte är här – för att vi inte ser att fusk och brottslighet finns i samband med arbetskraftsinvandring. Det gör vi givetvis, och vi tar det på största allvar. Men vi väljer en annan väg. Vi väljer förslag som på riktigt gör ont för den som fuskar, utnyttjar och begår brott i stället för att förstöra för de företag som vill gott och gör rätt för sig.

Låt mig lyfta tre konkreta förslag på hur man kan komma åt fusk och utnyttjande.

För det första: Inför en ny lag som gör det lättare att avslå en ansökan om arbetstillstånd när syftet anses vara ett annat än arbete, till exempel att utnyttja välfärdssystemet!

För det andra: Gör det lättare att återkalla uppehållstillstånd genom skärpningar i utlänningslagen när man i efterhand kan konstatera att syftet med ansökan inte var arbete!

För det tredje: Ta bort möjligheten att ge uppehållstillstånd för någon som medvetet har uppgett flera identiteter eller gett vilseledande information!

Detta, fru talman, är några av de många specifika lösningar som Centerpartiet presenterade för två år sedan som på riktigt skulle göra att man kommer åt fusk och organiserad brottslighet.

Regeringen envisas i stället med att införa ett lönegolv för att lösa problemen. Frågan om lönegolv har utretts, så sent som för ett år sedan inom ramen för utredningen *Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring*. Utredningen slog fast att ett lönegolv inte på något sätt motverkar vare sig fusk eller utnyttjande av såväl människor som system. Tvärtom skulle ett lönegolv riskera att leda till ännu mer fusk genom att man skriver en lön på papperet medan den anställde i verkligheten får en helt annan lön.

Vi behöver träffsäkra lagförslag, inte politiskt slagkraftiga kommunikativa förslag som tar bort möjligheten för företag att hitta den kompetens man behöver. När man bryter ned det hela på det sätt som jag nu har gjort, följer debatten och tar del av regeringens förslag kan jag bara komma till en slutsats: Detta handlar i grunden inte om att komma åt fusk. Detta hand-

lar om att sätta bilden av att Moderaterna har gjort en omvälvning av migrationspolitiken. Men tyvärr blir det näringslivet och företagen som hamnar i kläm.

Fru talman! Låt oss prata klarspråk. Utan arbetskraftsinvandring kommer vissa företag att ha svårt att finnas kvar. På lång sikt riskerar detta att slå ut hela branscher i det svenska näringslivet. Det handlar om de gröna näringarna, många gånger på landsbygden, runt om i hela vårt land.

Fru talman! Jag vill be om ursäkt för att jag drog över min talartid, men när jag började planera dagens debatt och skrev mitt anförande kunde jag ju inte veta att Tidöpartierna skulle ha en pressträff på morgonen.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservation 2.

Anf. 158 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Centerpartiet skriver i sin reservation att dagens regelverk för arbetskraftsinvandring ska värnas. En majoritet av partierna i denna församling gör däremot bedömningen att dagens regelverk för arbetskraftsinvandring gynnar kriminella organisationer.

Med dagens regelverk kan oseriösa näringsidkare och kriminella organisationer utnyttja både människor och system för att stärka sig själva. Om man nu inte vill bry sig om vad majoriteten i denna församling tycker kan man läsa en rapport från Svenskt Näringsliv från maj 2021 som säger att det förekommer brottslighet inom ramen för den reglerade arbetskraftsinvandringen och att det är ett problem som måste åtgärdas.

Det är märkligt att Centerpartiet verkar förneka att detta problem över huvud taget existerar. Man sticker huvudet i sanden och menar att en arbetskraftsinvandring som utnyttjas av kriminella ska värnas.

Min fråga till ledamoten är varför han vill värna en arbetskraftsinvandring som enligt de flesta bedömare stärker kriminella aktörer. Borde vi inte röra oss mot en arbetskraftsinvandring som stärker Sverige i stället för att stärka de kriminella organisationernas ekonomi?

Anf. 159 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag vet inte om ledamoten hörde mitt anförande, men jag var väldigt tydlig med att det finns fusk, oegentligheter och brottslighet kopplat till arbetskraftsinvandring. Jag gav till och med tre konkreta förslag på hur man kan stävja just fusk, kriminalitet och oegentligheter inom arbetskraftsinvandringen. Det är tre konkreta förslag som gör skillnad på riktigt.

Ledamoten säger att många bedömare framför kritik och att det finns oegentligheter, fusk och kriminalitet kopplat till arbetskraftsinvandringen. Det håller jag med om. Men jag undrar om ledamoten kan ge mig besked om vilka bedömare, experter och tyckare som menar att ett lönegolv motverkar kriminalitet. För det enda svar jag har fått av bland annat den utredning som ni i dag grundar ert förslag på är att ett höjt lönegolv inte motverkar fusk, kriminalitet och oegentligheter.

Man kan värna dagens system där människor kommer hit, arbetar och betalar skatt samtidigt som man får bort problemen inom ramen för arbetskraftsinvandring. Men man gör det inte med lönegolv – inte enligt en enda bedömare gör man det med lönegolv. Man gör det med andra förslag, exempelvis genom att införa en ny lag som gör det lättare att avslå en ansö-

kan om arbetstillstånd när syftet anses vara ett annat än arbete, till exempel att utnyttja välfärdssystemet. Det hade varit bättre.

Vi vill se specifika lösningar på specifika problem i stället för att slå undan benen för människor som är här och arbetar, bidrar och betalar skatt.

Anf. 160 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Centerpartiet samarbetade med Socialdemokraterna under förra mandatperioden, och det här var inga frågor som vare sig ni eller Socialdemokraterna lyfte upp då. Däremot har vi prioriterat dessa frågor tillsammans med de andra Tidöpartierna.

När det gäller kriminalitet: Om man har ett lönekrav på 13 000 kronor kommer de som arbetar för dessa låga löner ganska lätt att hamna inom den illegala ekonomin. Har man en lön på 13 000 kronor kan man inte försörja sig i Sverige.

Därför är det märkligt att man från Centerpartiets sida försvarar ett sådant lönekrav, som är så lågt att människor ofta hamnar inom den illegala ekonomin. Det är så det hänger ihop. Om man höjer lönekravet får man ett lönekrav där människor kan leva på sin lön och inte behöver vända sig till den illegala ekonomin.

Arbetskraftsinvandrare utgör 0,8 procent av det totala antalet sysselsatta i Sverige, och arbetskraftsinvandringen är högre i Stockholmsområdet än på landsbygden. Jag kände mig verkligen road när ledamoten Cato pratade om drängarna från Syrien som jobbar på landsbygden och att de gröna näringarna kommer att falla ihop utan drängarna som kommer från Mellanöstern och Asien. Det är ju hittepå!

Åker man till landsbygden träffar man folk som kan svenska, som kan kulturen i området och som känner till området. Det är sådana personer som ofta anställs. Det är inte drängar från Syrien. Hitta inte på nu, ledamoten Cato!

Anf. 161 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag inte riktigt vet var jag ska börja. Men jag kan väl börja med det där om att vi, Socialdemokraterna och Centerpartiet, inte gjorde någonting. Den utredning som ni i dag presenterade tilläggsdirektiv till är den utredning som vi tillsatte och som ska titta på fusk, brottslighet och oegentligheter. Jag börjar med detta, för det var den första lögnen.

Den andra lögnen var att det inte är några arbetskraftsinvandrare från tredjeland som jobbar på landsbygden. Det stämmer inte. Det finns statistik över detta. Ledamoten från Kristdemokraterna var till och med uppe och pratade om medellönen för dessa grupper.

Jag bor själv på landsbygden, och jag vet att det finns många företagare på landsbygden som är beroende av arbetskraft från tredjeland. Det är sanningen.

Vi behöver inte ha samma bild av eller samma syn på landsbygden, men det är klart att man kan värna de människor som gör rätt för sig och de företag som gör rätt för sig, på landsbygden och inne i Malmö, Helsingborg och Stockholm, samtidigt som man kommer åt fusk, oegentligheter och kriminalitet. Men det gör man som sagt med specifika lösningar på specifika problem.

Utredningen som Tidöpartierna grundar sitt lönegolv på slår fast att ett lönegolv inte motverkar fusk, oegentligheter och brottslighet. Då blir det för mig helt obegripligt hur man kan säga att man gör detta för att motverka fusk, oegentligheter och brottslighet.

Det här handlar om något annat. Det handlar om att ni inte vill att människor från andra länder ska komma hit och arbeta, betala skatt och bidra. Jag har inga problem med det. Det är bra för Sverige och för svenska företag. Det är bra för hela Sverige, även för landsbygden.

Anf. 162 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Välkommen till debatten!

Apropå ett tidigare replikskifte och Jonny Catos känslor inför att bli kallad röd ska vi väl inte ha någon större debatt om det, men ett medskick är att om man väljer att rösta på socialdemokratiska statsministerkandidater, rösta mot borgerliga statsministerkandidater och bilda röda konstellationer i exempelvis SKR får man nog ta att man identifieras som ett rött parti av andra partier. Om Jonny Cato och hans partivänner känner att de vill bli borgerliga igen är de varmt välkomna tillbaka.

Jag har därefter två frågor till Jonny Cato som jag gärna skulle vilja ha svar på.

Ska jag tolka Jonny Cato som att ni inte vill ha något lönegolv eller försörjningskrav över huvud taget, eller identifierar ni 13 000 kronor i månaden som något slags ultimata nivå som för alltid ska gälla?

Sedan undrar jag hur ledamoten ser på detta med att besätta arbeten. När man ska besätta ett arbete, ska det arbetet i första hand gå till en person som redan är i landet, ska det gå till någon som tas hit från andra sidan planeten eller spelar det inte någon roll?

Min bedömning är att man i första hand ska besätta svenska jobb med personer som redan är här. Delar Cato den uppfattningen, eller har han någon annan?

Anf. 163 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det var mycket att svara på. Vi kan börja med de 13 000 kronorna.

Centerpartiet tycker att vi ska värna den svenska modellen. Det är parterna på arbetsmarknaden som ska sätta lönerna. Det ska vara branschmässiga och kollektivavtalsmässiga löner som gäller.

Nej, vi har varit tydliga med, och var tidigare också ute med, att 13 000 är en låg lön och att vi kan tänka oss att höja den. Men det är ett väldigt stort steg att gå från 13 000 till 33 000.

Vem ska få stanna? Vem ska ta arbetet? Man kan vända på det: Är det Arbetsförmedlingen, är det Moderaterna eller är det företagen själva som vet vem som är bäst lämpad att utföra det arbete som man vill anställa någon för att utföra? Jag tror att det är företagen själva.

Fru talman! Detta är min tredje debatt på tre veckor. Detta är tredje gången på tre veckor som jag får en replik av någon från regeringsunderlaget där man vill prata om oppositionen, hur vi ska få ihop vårt underlag och ifall vi är röda eller inte.

Ofta vill man ju flytta fokus när man själv har det väldigt tufft, och det förstår jag att man har på Tidöpartiernas sida. Det har varit abortfrågan, och i helgen blev regeringsunderlaget här i kammaren svagare. Låt oss ha fokus på politiken, inte på vem som är röd, vem som är rasist eller vem som ska samarbeta med vem efter nästa val.

Jag förstår att ni är oroliga för hur ni ska lyckas hålla ihop den här mandatperioden och därför vill flytta fokus till vad som ska hända sedan. Men låt oss fokusera på det som händer här och nu, och det som händer här och nu är att ni gör det svårare för företag att hitta den kompetens man behöver.

Anf. 164 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Det är fantastiskt bra om ledamoten är av samma uppfattning som jag, nämligen att vi ska diskutera det vi diskuterar här och nu. Den här dagen har vi stått och diskuterat ett försörjningskrav om 26 500 säger vi, ungefär 30 000 säger Socialdemokraterna. Ledamoten Cato har haft en hel del synpunkter på de här nivåerna och sagt att ingen av dem är särskilt bra. Vad jag kan förstå av ledamotens svar tycker dock Centerpartiet att någon form av försörjningskrav bör finnas, men man vet inte riktigt vad.

Det blir lite märkligt att ha uppfattningen att alla andra har fel och att man själv har rätt när man egentligen inte har någonting eget.

Anf. 165 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag börjar undra om de nya ledamöterna i SfU har läst hela utredningen. Det är väldigt få som har en lön på 33 000 kronor, näst intill ingen. Men jag förstår att det passar retoriken.

Centerpartiet tycker att det är arbetsmarknadens parter som ska bestämma den svenska lönebildningen. Vi kan tänka oss att införa ett löne-golv som är högre än 33 000 men som inte slår undan benen för de företagare som gör rätt för sig. Den exakta nivån tycker jag att det är viktigt att en utredare i så fall tittar på. Det är bättre än att göra som regeringen gjorde i dag, det vill säga killgissa lite – ursäkta min engelska, fru talman – och säga att i dag landar vi på 26 560 kronor men nästa år vill vi höja till 33 200 kronor, tror vi, för vissa i alla fall, men vi kan inte säga vilka vi vill undanta.

Det är rätt magstarkt att stå här och säga att vi inte vet vad vi vill när ni efter den sexmånadersperiod som regeringen haft som provanställning och som nu löpt ut inte kan ge ett enda svar på om ni vill undanta de gröna näringarna eller inte. Den enda gången jag faktiskt hört en sådan viljeinriktning var när den kristdemokratiske ledamoten talade i dag. Det blev jag glad för. Men vi vet alla att det är Sverigedemokraterna som bestämmer, så jag hoppas att de delar Kristdemokraternas bild att även de gröna näringarna ska undantas.

Anf. 166 MAURICIO ROJAS (L):

Fru talman! Låt mig börja med en kort historisk betraktelse i syfte att förklara varför det infördes ett nytt system för arbetskraftsinvandring 2008.

Som vi vet hade vi en omfattande arbetsmarknadsrelaterad invandring under efterkrigstiden. På den tiden fanns det väldigt få restriktioner för dem som ville komma till oss och arbeta. Arbetskraftsbehovet var så stort att många företag, särskilt inom metall- och verkstadsindustrin, startade rekryteringskampanjer runt om i Europa. I vissa storföretag kunde uppe- mot en tredjedel av arbetsstyrkan bestå av invandrade medarbetare.

Denna öppenhet kom under attack i slutet av 1960-talet. Fackföre- ningsrörelsen krävde då ett stopp för konkurrerande arbetskraft från utlan- det och fick det. Från och med början av 1970-talet och fram till 2007 var vår arbetsmarknad i praktiken helt stängd för utländsk arbetskraft. Det var en extrem form av arbetsmarknadsprotektionism som skadade vår tillväxt- förmåga i en tid av växande globalisering där tillgången till rätt arbetskraft var en nyckelfaktor för att upprätthålla vår internationella konkurrenskraft.

Fru talman! Låt mig ge ett exempel på vad denna den stängda dörrens politik innebar i praktiken. Jag tar det från det delbetänkande som Kom- mittén för arbetskraftsinvandring, den kommitté som skulle föreslå den nya arbetskraftsinvandringsspolitiken, presenterade 2005. Enligt de siffror som redovisas i det betänkandet kan det konstateras att det mellan 2000 och 2004 beviljades sammanlagt 231 411 permanenta uppehållstillstånd. Av dessa var det mindre än 1 procent, eller bara 1 806 stycken, som bevil- jades till tredjelandsmedborgare av arbetsmarknadsskäl under dessa fem år. I genomsnitt 361 personer per år, fru talman – så pass stängd var alltså vår arbetsmarknad.

Denna nästan helt hermetiska slutenhet var en produkt av precis den typ av myndighetsbaserad och i grunden fackföreningsstyrd arbetsmark- nadsprövning som både socialdemokrater och vänsterpartister nu vill åter- införa.

På den tiden skulle tillståndet sökas i förväg från utlandet från Invand- rarverket, som i sin tur konsulterade Arbetsmarknadsverket, som i sin tur remitterade ärendet till berörd facklig organisation. Kontentan, fru talman, blev en arbetskraftsinvandring som kom så nära noll som det över huvud taget var möjligt. En sådan ordning eller någon liknande vore i dag än mer förödande för Sveriges utvecklingsförmåga än den var innan de nya reg- lerna trädde i kraft år 2008.

Fru talman! Det nya systemet för arbetskraftsinvandring från tredje- land som infördes 2008 bröt med den isolationistiska och invandringsfi- entliga politiken och har gjort det möjligt för Sverige att få ett mycket väl- behövligt tillskott av arbetskraft. Mellan 2009 och 2022 har kring 230 000 personer från tredjeland fått arbetsrelaterade tillstånd i Sverige.

Om vi utgår från Migrationsverkets siffror för 2022 kan vi konstatera att nästan hälften av dessa personer jobbar i chefsyrken eller yrken med krav på högskolekompetens eller också, som i merparten av fallen, fördju- pad högskolekompetens. Det betyder inte att det bara var dessa personer som gjorde en viktig insats för vårt lands välbefinnande.

Behovet av arbetskraft är mångfasetterat, och det system som trädde i kraft 2008 möjliggjorde att många arbeten som med all sannolikhet inte skulle ha utförts blev utförda. Med andra ord hade Sverige varit fattigare utan det bidrag av arbete och kreativitet som tiotusentals arbetskraftsin- vandrare har gett oss under dessa 15 år.

Detta får vi inte glömma, fru talman, så att vi inte målar en onyanserad och i grunden osann bild av den arbetskraftsinvandring vi har haft sedan 2008 eller ännu värre frestas att återfalla i den typ av extremt protektionistiska och tillväxtfientliga system som vi hade tidigare. Därför kan vi sammanfattningsvis säga att det reformerade systemet för arbetskraftsinvandring, som infördes 2008, på det stora hela har varit en absolut nödvändig och dessutom mycket lyckad åtgärd.

Samtidigt måste vi uppmärksamma två besvärande omständigheter. Den första är att vi har en betydande outnyttjad reserv av arbetskraft i landet, inte minst bland många invandrade personer med relativt låg formell utbildningsnivå som ofta hamnar i ett för alla mycket skadligt och kostsamt bidragsberoende.

Den svenska arbetsmarknaden har under långa perioder präglats av en märklig paradox: vi har haft rekordhög långtidsarbetslöshet kombinerat med rekordhög brist på arbetskraft.

Att importera arbetskraft till jobb som borde kunna utföras av personer som i dag lever i ett arbetsmarknadsmässigt utanförskap är i princip ett tveksamt sätt att lösa behovet av arbetskraft. Sverige skulle i alla avseenden må mycket bättre om utanförskapet vad gäller arbetsmarknaden men också socialt och kulturellt skulle minska.

Fru talman! Den andra besvärande omständigheten i detta sammanhang är att det i en hel del fall har konstaterats att de gällande reglerna för arbetskraftsinvandring missbrukas på olika sätt. Slutbetänkandet från Utredningen om arbetskraftsinvandring är tämligen utförligt i detta avseende.

Konsekvenserna av det missbruk av arbetskraftsinvandringens regler och den exploatering av utsatta personer som i dag förekommer är allvarliga för de personer som blir utsatta för det, men också för andra arbetare och för arbetsgivare som blir utsatta för illojal konkurrens och lönedumping. Den som vill ta del av en mer ingående och omskakande berättelse om hur detta utsatthetens och exploaterings skuggsamhälle fungerar borde läsa Liza Alexandrova-Zorinas nyligen publicerade bok *Imperiets barn*.

Fru talman! Om missbruket inte åtgärdas kan tilltron till hela arbetskraftsinvandringssystemet undergrävas. Det borde företrädarna för de partier som i grunden föreslår oförändrade regler, nämligen Centerpartiet och Miljöpartiet, fundera över. I dessa partiers motioner talas det om behovet av att skydda de så kallade gröna näringarna. Det är beaktansvärt. Men då borde man föreslå speciella regler och undantag för dessa näringar och inte ett slags status quo som de facto skyddar dem som missbrukar systemet och exploaterar utländska arbetare.

Fru talman! Regeringen förbereder nu en hel del viktiga förändringar inom detta område. Det gäller implementeringen av riksdagens redan fattade beslut om att höja inkomstgränsen för att bevilja arbetsrelaterade tillstånd till tredjelandsmedborgare men också att utreda ett helt nytt system för arbetskraftsinvandring.

Viktigt i detta sammanhang är både den generella inkomstnivån, som ska motsvara medianlönen i landet, och de undantag som fordras så att vi inte drabbar vissa sektorer av vår ekonomi med orimliga lönekrav.

Samtidigt ska det underlättas för högkvalificerad arbetskraft att komma till och arbeta i Sverige. Det är oerhört viktigt för att Sveriges konkurrens-

kraft inom högteknologisk industri och Sverige som forskningsnation ska stärkas.

Sammanfattningsvis, fru talman, är vi liberaler helt inställda på att åstadkomma en modernisering av reglerna för arbetskraftsinvandringen där öppenheten och flexibiliteten förstärks på de områden där Sverige behöver ett tillskott av utländska arbetare. Huvudinriktningen ska vara att ta till vara och stärka de många positiva aspekterna av den reform som infördes 2008 och samtidigt rätta till de aspekter som kan betraktas som problematiska.

Fru talman! Låt mig avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 167 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Sverige och svensk välfärd är helt beroende av att människor från andra länder jobbar i vårt land. Det gäller alla utrikes födda som i dag arbetar i äldreomsorgen, i sjukvården, i barnomsorgen och i näringslivet.

Vi har enorm brist på arbetskraft. När jag under förra mandatperioden satt i utbildningsutskottet fick jag inbjudningar till att prata med bransch efter bransch om deras utmaningar med att hitta kompetent personal. Deras budskap då var: Ni politiker måste säkerställa att fler får den utbildning som de behöver för att klara av att ta de lediga jobb som finns.

Det är jätteviktigt att vi rustar dem som i dag är arbetslösa med kompetens för att de ska kunna ta de lediga jobben. Men, fru talman, även om varenda person som är arbetslös i Sverige i dag fick ett jobb skulle vi inte klara av att möta det behov av kompetensförsörjning vi står inför.

Nyligen besöktes Miljöpartiets riksdagsgrupp av chefsekonomen hos Sveriges Kommuner och Regioner. Hon hade ett mycket pedagogiskt diagram där hon visade hur många lärare vi kommer att behöva i framtiden, hur mycket polisen ska växa enligt riksdagens önskemål och hur mycket försvaret och andra delar av den offentliga sektorn ska växa. Redan där talar vi om så många människor att det inte skulle finnas människor kvar att anställa för alla de företag som också säger att de behöver mer kompetens för att växa så mycket som de skulle vilja och kunna.

Fru talman! Även om vi lyckades med den viktiga uppgiften att rusta varenda arbetslös med den utbildning som krävs för att ta lediga jobb skulle vi fortfarande ha stort behov av arbetskraftsinvandring till vårt land. Sverige ligger i det här avseendet trots allt inte lika illa till som övriga Europa. Vi har en stor utmaning i hela vårt närområde.

En allt äldre befolkning – något som i grunden är väldigt positivt eftersom det handlar om att vi alla lever längre, eller förväntas göra det och kan hoppas på det – leder till ökat behov av människor i arbetsför ålder, alltså människor som kan fylla behoven i äldreomsorgen som kommer att växa runt om i hela Europa men förstås också i resten av samhället.

Det här betyder att vi i Sverige inte heller kan lösa vårt behov av arbetskraftsinvandring bara inom EU. Vi behöver tillsammans med våra grannländer och övriga EU också vara attraktiva för människor från andra delar av världen som söker arbete. Det är den delen av kompetensförsörjningen som debatteras i dag: arbetskraftsinvandringen.

Ur Miljöpartiets perspektiv är det väldigt positivt att företagen, eller för den delen myndigheterna eller välfärden, kan hitta kompetens som de

behöver även utanför EU. Det är positivt att människor som har kompetens och vill bidra och arbeta i Sverige kan komma hit och göra det. Den kombinationen är positiv.

Vi tycker att det är olyckligt att man från regeringens och Sverigedemokraternas sida nu basunerar ut att man vill minska all invandring – även den som handlar om att människor vill komma hit och arbeta enligt de villkor som gäller i Sverige, svenska kollektivavtalsnivåer och alla villkor som följer av kollektivavtalen. Även det vill man begränsa, bland annat med det lönegolv som man har aviserat i dag. 26 500 kronor är högre än de kollektivavtalade nivåerna i många av de yrken där det är brist i dag.

Bara häromdagen kunde vi höra om hur en hel äldreomsorgsavdelningspersonal i Boden blivit utvisad. Konsekvenserna av en politik som går ut på att utvisa människor som arbetar i Sverige, har jobb, betalar skatt, försörjer sig och bidrar till välfärden kommer att märkas. De kommer att märkas i Boden i äldreomsorgen när fler dementa ska skötas av färre undersköterskor.

Konsekvenserna kommer också att märkas i företag där man i dag har personer som exempelvis tjänar 24 000 kronor i månaden – helt i enlighet med kollektivavtal – för med regeringens nya lönegolv är det deras personal som blir utslängd ur Sverige. Vi i Miljöpartiet motsätter oss starkt den här sortens politik. Det är dåligt för Sverige att genomföra den sortens förslag, och man säger att det bara är första steget. Man vill försämrå för ännu fler.

Fru talman! Det finns brister. Det finns kriminella som utnyttjar människor. Det finns luckor att täppa till. Vi behöver skärpa sanktionerna. Det måste kosta mer för dem som utnyttjar. Det måste bli svårare att komma undan och lättare att upptäcka missbruk.

Vi behöver säkerställa att de som kommer hit och arbetar får en sjyst lön – inte bara på papperet utan faktiskt också utbetalad i lönekuvertet. Den typen av åtgärder motverkar det som många har talat om i dag. De generella lösningarna kommer att göra Sverige fattigare när vi utvisar människor som får sjysta löner, betalar skatt och arbetar i vårt land. Konsekvenserna av den här politiken kommer också att drabba många fler. Barn som går i skolan rycks upp för att föräldern tjänar 24 000 kronor i lön.

Fru talman! Med de orden vill jag yrka bifall till Miljöpartiets och Centerpartiets gemensamma reservation 2.

Anf. 168 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Under denna mandatperiod kommer lönekravet för arbetskraftsinvandrare att höjas från dagens 13 000 kronor och minst fördubblas. Men Miljöpartiet vill enligt sin reservation behålla det regelverk som finns i dag, där det räcker med att en utlänning tjänar 13 000 kronor för att den ska få komma till Sverige som arbetskraftsinvandrare.

Jag måste fråga: Tror ledamoten på fullaste allvar att en arbetsför person i dagens Sverige kommer att nöja sig med en lön på 13 000 kronor eller ens klara sig på den? Då ska ledamoten också ha i åtanke effekterna av inflationen.

Medianlönen för en diskare i Sverige är ungefär 16 000 kronor efter skatt. Varför ska man behålla ett lönekrav som leder till att människor kan komma till Sverige och arbeta för omänskligt låga löner? Problemet är att

det inte slutar där. Får man dessa låga löner – eller ibland inga löner alls, som vissa arbetskraftsinvandrare – vänder man sig till den illegala ekonomin. Det leder i sin tur till inkomstkällor för kriminella organisationer. Varför vill Miljöpartiet behålla ett lönekrav som på ett mycket uppenbart sätt leder till lidande, inte endast för enskilda människor utan för hela samhället?

Anf. 169 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Dagens regelverk säger att man ska ha en lön som man kan försörja sig på. Det är de regler som vi tillsammans med de tidigare allianspartierna har ställt oss bakom och vill upprätthålla.

Man ska ha en lön som man kan försörja sig på. Den nivån har av domstolarna tolkats på ett sätt. Jag håller med om att man absolut kan ifrågasätta – inte minst i ljuset av en skenande inflation – om det verkligen är den rätta lönenivån. Men det är ännu lättare att ifrågasätta den mycket godtyckligt satta nivån 26 500 kronor, för med den säger man ju att väldigt många människor som i dag har lägre lön per definition inte kan försörja sig. Det förstår jag inte vad man har för grund för.

Regelverket bör vara att om man har ett arbete med sjysta villkor i nivå med svenska kollektivavtal, en lön som man kan försörja sig på och ett arbete som är utlyst i enlighet med de regelverk som finns ska man också få arbetstillstånd och få arbeta i Sverige.

Jag tycker inte att vi ska kasta ut människor – och deras familjer – som arbetar här i dag och som kan försörja sig på sin lön. Det gör Sverige fattigare, och det är fel mot dessa människor.

Anf. 170 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Det här låter lite märkligt, för ledamoten Hirvonen vill ju inte höja lönekravet på 13 000 kronor som nu ska höjas. Ledamoten talar om rimliga löner fastän hon inte vill se sådana. 26 500 kronor låter som en rimlig lön, medan 13 000 kronor, som Miljöpartiet ställer sig bakom, är ingen rimlig lön. Ingen kan överleva på det i dagens Sverige.

Det är därför märkligt att man å ena sidan är emot fattigdom och barnfattigdom, men å andra sidan vill ha ett lönekrav för arbetskraftsinvandrare på 13 000 kronor. Det går inte ihop. Varför ska man över huvud taget ta hit någon från andra sidan jorden för att denne ska arbeta för 13 000 kronor? Det är inte rimligt över huvud taget.

Jag tror att ledamoten Hirvonen måste förklara varför hon stöder ett sådant lågt lönekrav. Som jag sa innan leder det till att människor inte kan leva på sin lön, utan de vänder sig till den illegala ekonomin, vilket blir en inkomstkälla för kriminella organisationer.

Om ledamoten Hirvonen inte ställer sig bakom en höjning av lönekraven måste hon förklara hur människor ska kunna leva på 13 000 kronor, för det är detta lönekrav som Miljöpartiet står bakom. Om man nu är emot fattigdom och inte vill att arbetskraftsinvandringen ska gynna kriminella undrar jag hur man kan ställa sig bakom ett lönekrav på 13 000 kronor.

Anf. 171 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att man här måste skilja på regelverket å ena sidan och den tolkning som domstolarna har gjort av kraven å andra sidan. Kravet är att man ska ha en lön som man kan försörja sig på. Det ställer vi oss

bakom. Vi tycker inte att politiker i regering ska ställa godtyckliga lönekrav som är mycket högre än vad vi normalt anser är vad man kan försörja sig på i Sverige.

Anf. 172 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Ledamoten tog själv upp Boden och uppsägningen av en hel vårdavdelning där. Det känns inte särskilt bra i magen att höra en sådan beskrivning; det kan vi nog alla instämma i.

Vi i Tidöavtalets gäng går nu fram med en politik där man ska kunna göra undantag från försörjningskravsreglerna. Det har inte funnits undantag i regelverket tidigare.

Den nya regeringens politik har dock inte trätt i kraft än, vilket innebär att konsekvenserna uppe i Boden är en följd av den gamla regeringens politik. Det var den regering som ledamotens parti var en del av. Jag måste därför få fråga: Är uppsägningarna i Boden en konsekvens av er politik eller den politik som den nya regeringen för?

Anf. 173 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag har faktiskt tänkt höra av mig till dem och fråga, eftersom en grupp som ofta riskerar att hamna i denna situation är ensamkommande som har fått uppehållstillstånd enligt gymnasielagen och som uppfyller kravet på att ha ett fast jobb i dag. Väldigt många av dem jobbar inom just äldreomsorgen.

En ny praxis från Migrationsöverdomstolen har ändrat vid vilken tidpunkt kraven ska vara uppfyllda: från dagen när man prövar ärendet till både den dagen och en dag för länge sedan, när ens tidsbegränsade uppehållstillstånd för att söka jobb löpte ut. Eftersom jag inte har hunnit undersöka exemplet kan jag inte svara på om orsaken är oviljan hos Moderaterna med flera att rätta till det här eller om det beror på helt andra saker.

Anledningen till att jag tog upp exemplet var att det vi nu ser i Boden kommer med er politik att hända på arbetsplats efter arbetsplats i Sverige. Människor som kanske har jobbat i Sverige under många år och som kan försörja sig på sin lön kommer med ert förslag om lönegolv på 26 500 att bli av med sin rätt att jobba i Sverige. De kommer att bli av med sitt jobb. Företagen blir av med sin arbetskraft. Jag tycker att det är ett jätteproblem.

Anf. 174 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Det låter som om ledamoten blandar ihop korten rejält. Vi har här en diskussion om arbetskraftsinvandring, och vi har lagt fram ett förslag om ett försörjningskrav på 26 500 kronor. Sedan kommer ledamoten med argument om att en hel avdelning blivit uppsagd i Boden, vilket man i och för sig kan tycka låter förödande för denna verksamhet. Men då kan man inte blanda in att det handlar om helt andra än arbetskraftsinvandrade personer som skulle ha blivit uppsagda på grund av den nya regeringens regelverk som presenterades i dag klockan elva.

Frågan kvarstår. Är det vårt fel om de blivit uppsagda som arbetskraftsinvandrare eller är det den tidigare regeringens, som Miljöpartiet var en del av?

Anf. 175 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Vad jag vill är att Sverige inte ska utvisa människor som jobbar här. Människor som försörjer sig på sin lön ska få rätt att stanna här. Vi kommer att tala mer om det om några veckor när vi ska diskutera spårbyte, som handlar om personer som kanske först kom till Sverige för att söka asyl och sedan har skaffat sig arbete här och försörjer sig genom det.

I dag har de under vissa omständigheter möjlighet att söka arbetstillstånd och uppehållstillstånd på grund av arbete. Det är något positivt. Vi i Miljöpartiet vill förhindra att människor som arbetar här i dag utvisas, vilket kommer att ske både genom att man försämrar möjligheterna till spårbyte och genom att man inför godtyckliga politiskt satta lönegolv. Det kommer inte bara att göra det svårare att rekrytera folk i framtiden, utan det kommer också att slå mot en massa människor som arbetar och försörjer sig i Sverige i dag.

Anf. 176 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Det finns många bostadsområden i Sverige där inte ens hälften av de vuxna i arbetsför ålder som bor där arbetar och är sysselsatta. Bland kvinnorna, inte minst invandrade kvinnor, är läget mycket, mycket värre. Denna situation, tycker i alla fall jag, kan inte tolereras.

Det vi gör i dag och det vi kommer att göra i framtiden genom lönegolvet är att sända en mycket mäktig signal till arbetsgivarna i det offentliga och i den privata sektorn att de nu måste ta till vara den reserv vi har i Sverige. De ska inte kunna ta den enkla vägen att importera människor som ska göra de jobb som dessa personer med rätt utbildning skulle kunna göra om vi satsar på dem.

Vad tycker ledamoten om att sända den mäktiga signalen att det är dags att på riktigt integrera dessa tiotusentals människor som finns i utanförskap i dagens Sverige?

Anf. 177 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag drömmer om och jag skulle verkligen välkomna om regeringen gjorde en massiv satsning på att motverka bostadssegregationen och lyfta utrikesfödda kvinnor genom utbildning så att fler kommer i jobb. Det tycker jag vore otroligt bra.

Utvisning av folk som i dag arbetar i Sverige och försörjer sig själva leder ju inte till det, utan det leder till att företag och andra arbetsgivare förlorar personal som ibland faktiskt är nödvändig för att man ska kunna anställa personer med lägre utbildning. På Svenskt Näringslivs företagardagar träffade jag ett sådant företag, som sa följande: För varje arbetskraftsinvandrad expert som sköter de maskiner företaget har i sina fabriker kan de anställa tio personer i Sverige som inte har särskilt lång utbildning. Men de måste kunna importera dessa operatörer genom arbetskraftsinvandring, för vi har inte tillräckligt många i Sverige.

Det finns ingen motsättning mellan arbetskraftsinvandring och att skapa jobb för dem som redan är här; ibland är det precis tvärtom. Ibland är det precis så att det är genom att vi får hit vissa nyckelkompetenser som det blir möjligt att anställa fler med lägre utbildning.

Jag tror att vi måste storsatsa på utbildning för framför allt utrikes födda kvinnor. Även om utrikes födda kvinnor jobbar lika mycket som kvinnor i Europa generellt vill vi i Miljöpartiet att utrikes födda kvinnor ska jobba lika mycket som svenskfödda.

Anf. 178 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Jag tycker precis som ledamoten att viss arbetskraft – det gäller till exempel specialiserade arbetare och tekniker, alltså nyckelpersonerna, som de nyss definierades som – är mycket viktig för att vi ska kunna anställa många till. Men dessa många till behöver i dag inte komma från Afrika, Asien eller Latinamerika, för de finns redan här.

Vi har haft en politik av likgiltighet. Vi har utvisat människor här i landet till utanförskap. Redan 2004 gjorde vi en utanförskapskarta. Då var det ungefär 480 000 personer som bodde i det vi då kallade – och som alla i dag kallar – utanförskapsområden. Det har blivit värre och värre. Det måste ta slut, och för att det ska ta slut måste vi satsa på utbildning, på arbetslinjen och på att göra det lönsamt att arbeta.

Vi måste också skapa incitament för arbetsgivarna att se de här människorna. Vi behöver förstå att vi inte kommer att ha den arbetskraft vi nu kan importera. Det skulle göra väldigt mycket nytta – inte bara för företagarna, som säkerligen skulle få mycket bra arbetskraft, utan framför allt för Sverige. Sverige orkar nämligen inte med det utanförskap vi har. Vi har låtit det växa. Det är dags att förändra det och stoppa utanförskapet.

Anf. 179 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag och Mauricio Rojas håller verkligen med varandra om mycket här, till exempel att vi behöver få stopp på den stora segregation vi har vad gäller boende.

Vi är också överens om att vi behöver se till att alla får tillgång till svenskundervisning. Vi behöver se till att förbättra sfi, till exempel genom möjligheten att kombinera 15 timmar sfi med praktik eller yrkesutbildning, så att människor kan antingen studera på heltid eller arbeta och använda det svenska språket samtidigt som de läser på sfi. Jag tror att det är några reformer som skulle rusta fler så att de snabbare kom i arbete. Det finns en hel del hinder inte minst för kvinnor, till exempel svårigheterna att få tillgång till sfi samtidigt som man är föräldraledig. Det finns mycket som behöver göras.

Jag tycker att det är väldigt problematiskt att en hel del av det systematiska arbetet mot segregation som gjordes av den myndighet som var specialiserad på detta, Delmos, lades ned. Där hade man nämligen en helt ny, systematisk approach. Tidigare har det varit mycket mer projektbaserat, och det har inte varit uthålligt. Vi måste i stället jobba systematiskt inom skolan, vuxenutbildningen och svenskundervisningen – och förstås genom matchning mot arbetsmarknaden.

Men inget av dessa problem löses av att vi kastar ut människor som i dag arbetar på den svenska arbetsmarknaden och försörjer sig själva. Det är inte så vi löser utanförskapet. Det gör bara Sverige fattigare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)

Utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU11

Interparlamentariska unionen (redog. 2022/23:RS3)
föredrogs.

Anf. 180 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! I dag behandlar vi verksamheten inom Interparlamentariska unionen, IPU, och den svenska delegationens arbete under det gångna året.

Först och främst vill jag yrka bifall till utrikesutskottets förslag att redogörelsen läggs till handlingarna.

Fru talman! IPU är en organisation av stor betydelse för att främja fred och demokrati runt om i världen. Sedan dess grundande år 1889, då den bestod av en liten grupp parlamentariker, har organisationen vuxit till att bli en global rörelse med 179 medlemmar och 14 associerade medlemmar. Den är därmed en av de största internationella organisationerna. IPU har spelat en central roll i bildandet av Nationernas förbund och Förenta nationerna samt i skapandet av flera av de internationella rättsliga institutioner vi har i dag.

Sverige har varit en aktiv och inflytelserik medlem i IPU sedan 1902 och har alltid haft en stark tro på organisationens viktiga roll för att främja fred och demokrati runt om i världen. Som en av de äldsta demokratierna i världen har Sverige en viktig roll att spela i att sprida demokratiska värderingar och stödja likasinnade länder.

Fru talman! Under det gångna året har en fråga stått högst upp på IPU:s agenda – det pågående ryska illegala anfallskriget i Ukraina. IPU har agerat för att kräva ett omedelbart slut på den ryska militära ockupationen av suveränt ukrainskt territorium och ett återställande av dess territoriella integritet till dess internationellt erkända gränser. IPU har också inrättat en arbetsgrupp för att underlätta den politiska dialogen mellan parlamenten i Ryska federationen och Ukraina.

Fru talman! Under det gångna året har IPU arbetat för att säkerställa att beslutsfattandet är inkluderande och representativt för allmänheten. Detta är avgörande för att stärka demokratin och öka förtroendet för parlamentariska institutioner. Men det finns en utmaning som hotar parlamentarismen och demokratin i flera delar av världen, nämligen det faktum att det varje år är många parlamentsledamöter runt om i världen som utsätts för övergrepp och misshandel eller till och med dödas. Detta är helt oacceptabelt och kränker de mest grundläggande mänskliga rättigheterna.

Fru talman! Fängslandet av folkvalda politiker strider mot folkets vilja, demokratiska principer och internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Det är nödvändigt att vi arbetar för att säkerställa att parlamentsledamöter, oavsett politisk övertygelse, kan arbeta fritt och utan rädsla för övergrepp. Detta är avgörande för att stärka demokratin och garantera att folkets röst hörs och respekteras.

Fru talman! Vi måste också ta itu med den ökande trenden av politiskt motiverade attacker och hot mot demokratiska institutioner och processer runt om i världen. Vi kan inte tillåta att våra demokratiska värderingar hotas av auktoritära krafter och antidemokratiska strömningar.

Fru talman! Sveriges engagemang i IPU är en viktig del av vårt lands övergripande åtagande att främja fred och demokrati runt om i världen. Som en ledande demokrati har Sverige en avgörande roll att spela i att dela med sig av sin kunskap och erfarenhet till andra länder och samtidigt lära sig av andra. Vi är också stolta över att vara en stor bidragsgivare till IPU:s arbete genom Sidas biståndsstöd.

Fru talman! Den svenska IPU-delegationen har sedan 1940-talet bestått av en ordförande från den regeringsbärande sidan och en vice ordförande från oppositionen. Jag är glad och stolt över att sedan november 2022 vara vice ordförande för den svenska IPU-delegationen och vill betona att delegationen är partipolitiskt obunden. Delegationens fem ledamöter utses av talmannen och företräder i första hand Sveriges riksdag. Partipolitiken lämnas hemma i Sverige, för i den internationella kontexten är det betydligt mer som förenar oss än som skiljer oss åt.

Fru talman! Jag vill passa på att tacka den svenska IPU-delegationen för delegationens insatser under det gångna året. Delegationen har arbetat hårt för att främja demokrati och mänskliga rättigheter och för att stärka parlamentets roll runt om i världen. Det interparlamentariska arbetet är avgörande för att säkerställa att demokratiska värderingar och processer respekteras och främjas i hela världen.

Slutligen vill jag tacka Sveriges riksdag, talmannen, talmanspresidiet, riksdagens internationella avdelning och utskottshandläggare för deras ovärderliga arbete för att göra det interparlamentariska arbetet möjligt. Vi måste fortsätta att stödja och arbeta för IPU:s mål och värderingar för att främja fred, demokrati och mänskliga rättigheter runt om i världen.
(Applåder)

Anf. 181 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Ärade ledamöter! Sedan i november har jag haft förmånen att vara ordförande i den svenska IPU-delegationen. I dag ska vi redogöra för det gångna året för kammaren.

Det vi från den avgående svenska IPU-delegationen lyckades med tillsammans med demokratiska allierade var bland annat att i en internationell kontext få igenom en resolution där man fördömer Rysslands olagliga anfallskrig mot Ukraina. Att få igenom en sådan resolution i en organisation där inte bara Ryssland utan även andra icke-demokratier och diktaturer som Iran, Syrien etcetera finns och har inflytande visar att den svenska IPU-delegationen har nått en framgång.

Som ordförande, fru talman, måste jag säga att jag är otroligt stolt och nöjd med sammansättningen av vår delegation. Vi har haft ett välfungerande arbete med vice ordförande Serkan Köse och delegationens ledamöter Mattias Karlsson från Sverigedemokraterna, Janine Alm Ericson från Miljöpartiet och Linda Lindberg från Sverigedemokraterna. Hon lämnar nu delegationen, och det kommer att komma en ersättare.

Den svenska IPU-delegationen må vara en liten delegation i en väldigt stor organisation, men tillsammans med våra nordiska allierade blir vi en väldigt stor kraft. Med den kraften lyckades vi nu i Bahrain få Mattias Karlsson från Sverigedemokraterna invald i det globala högnivårådet mot terrorism. Vi lyckades även se till att Janine Alm Ericson fick behålla Sveriges mandat i den exekutiva kommittén.

Fru talman! IPU är kanske för de flesta även här i riksdagens kammare en organisation som man inte har så stor koll på. Är det ännu en byråkratisk organisation som inte gör någon nytta, kan man tänka. Jag var kanske själv av den åsikten innan jag var på min första IPU-session. Men IPU-sessionen är ett forum där man i direkta högnivåmöten kan lyfta upp frågor med länder som inte är demokratiska. Varför har ni fängslat oppositionspolitiker? Varför kränker ni det fria ordet? Varför finns det ingen fri press och fria medier i ert hemland? De frågorna kan man ställa i den här typen av organisation.

En demokratis främsta vapen är det fria ordet. Det är med det fria ordet vi argumenterar och kommer överens – och inte kommer överens. När man i en fullsatt IPU-session kan konfrontera Islamiska republiken Iran och fråga varför de mördar oskyldiga kvinnor och män vars enda strävan är att slippa tvingas bära slöja och slippa tvingas leva under sharialager och kan se och höra hur de reagerar vet man att budskapet har nått fram. Det är att ge röst till dem som inte kan göra sina röster hörda.

Det är också en organisation där vi kan säkerställa att vi inte glömmer bort våra kollegor runt om i världen som sitter fängslade av den enkla anledningen att de inte är överens med den styrande makten i sina hemländer. Vi kan säga till dem att det inte bara är oppositionspolitiker som sitter fängslade utan även journalister. Det är där vi sätts på prov och där vi kan visa vilka värderingar som är viktiga för oss här hemma i Sverige.

Fru talman! IPU är en organisation där vi slår vakt om mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet. Jag är väldigt stolt över den IPU-delegation som nu finns. Fru talmannen var även med på den senaste resan till Bahrain, där vi tillsammans på högnivåmöten, direkt med ministrar i Bahrain, lyfte upp för oss självklara men för dem väldigt känsliga frågor. Det kan vi göra, och sedan kan vi åka hem till Sverige och säga: Det här är det inte många som vet om, men vi gör någonting som många kanske inte hade vågat.

Detta är vår plikt och vår skyldighet, och vi kommer att fortsätta med det. Jag ser fram emot redogörelsen 2024, för år 2023.
(Applåder)

Anf. 182 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD):

Fru talman! Vi lever i omvälvande tider. Mycket talar för att Pax Americana och den unipolära, regelbaserade och västdominerade världsordningen som upprättades genom segrarna i andra världskriget och kalla kriget går mot sitt slut eller åtminstone allvarligt utmanas av andra krafter. Vi tycks vara på väg mot en mer multipolär, mer konfliktfylld och mer komplicerad och oförutsägbar världsordning.

I ett sådant scenario tror jag att neutrala, multilaterala organisationer som IPU kan komma att få en ökad betydelse framöver, inte minst som forum för global diplomati.

I ett sådant scenario tror jag också att det är av största vikt att västvärlden och våra allierade runt om i världen finslipar våra strategier, stärker vårt samarbete och våra samarbetsformer, både för att värna våra egna intressen och för att slå vakt om demokrati, jämställdhet och grundläggande mänskliga rättigheter.

Det är intressant att notera, fru talman, att arbetet inom IPU sedan länge är organiserat i kontinentala och civilisatoriska grupper. Uppenbarligen trumfar kultur och civilisation politisk tillhörighet i många fall. Den insikten tror jag kan vara värdefull att bära med sig även på andra områden.

Det nordiska samarbetet och samarbetet inom den svenska IPU-delegationen är enligt min uppfattning ett belysande exempel på det här. Trots till synes stora ideologiska skillnader och höga tongångar i den inhemska debatten har vi på den globala arenan betydligt mer gemensamt än vad som skiljer oss åt. Jag vill ta tillfället i akt och tacka mina kollegor från Moderaterna och Socialdemokraterna för ett mycket gott samarbete under det gångna verksamhetsåret.

Jag är stolt över det sätt på vilket vi gemensamt har stått upp mot bland annat den ryska imperialismen och den olagliga ockupationen av Ukraina, för ett fritt och demokratiskt Ukraina.

Jag är stolt över hur vi har stått upp för våra kollegor i andra länder som sitter olagligen fängslade – parlamentariker som på grund av att de nyttjat sin yttrandefrihet sitter bakom lås och bom och ibland även utsätts för tortyr och annan kränkande behandling.

Jag är stolt över att vi gemensamt har stått upp för homosexuellas rätt till frihet och trygghet mot religiösa fundamentalister av olika slag.

Jag är stolt över att vi gemensamt har stått upp för jämställdhet och unga kvinnors rättigheter mot mullorna i Iran.

Jag vill också ta tillfället i akt att tacka mina kollegor från Socialdemokraterna och Moderaterna för det stöd jag erhöll i min kandidatur till det globala högnivårådet mot terrorism. Jag och mitt parti lovar att återgälda tjänsten så snart tillfälle ges. Ju fler svenskar vi har på höga positioner i organisationer som IPU, desto bättre – oavsett partibok och partitillhörighet.

Sist men inte minst vill jag tacka IPU-delegationens kompetenta och trevliga tjänstemän vars råd och stöd har varit mycket värdefulla under det gångna verksamhetsåret.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis säga att även om IPU är en viktig organisation är det värt att fråga sig om det är rimligt att det svenska ekonomiska bidraget till organisationen ligger så enormt högt över det genomsnittliga stöd som andra länder ger. Ekonomin i Sverige är mycket ansträngd, och många grupper i Sverige har det svårt. Min och SD:s uppfattning är att vår uppgift och plikt som svenska förtroendevalda är att i första hand se till det svenska folkets behov och intressen. Med utgångspunkt i det sistnämnda skulle jag vilja se en dialog framöver om hur IPU-delegationen i sitt arbete kan inkorporera mer av ett handelsfrämjande perspektiv.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Rasmus Giertz och Markus Wiechel (båda SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)

Utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU15

Mänskliga rättigheter
föredrogs.

Anf. 183 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Ärendet vi nu debatterar är utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU15 *Mänskliga rättigheter*. I betänkandet behandlas motionsyrkanden från allmänna motionstiden hösten 2022. Motionsyrkandena handlar om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. I betänkandet finns 20 reservationer och cirka 100 yrkanden från allmänna motionstiden.

Låt mig också nämna inledningsvis att avsnittet om hbtqi-personer kommer att debatteras för Moderaternas räkning av min kollega Fredrik Saweståhl.

Jag noterar också att det i betänkandet föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska arbeta för att skapa enighet inom EU i syfte att lista Islamiska revolutionsgardet, IRGC, som terroristorganisation.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

I tider av kriser – såsom covid-19-pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och klimatkrisen, för att nämna några allvarliga frågor vi har att hantera jorden över – påverkas människors liv och hur samhällen fungerar världen över. I sådana sammanhang är det oerhört viktigt med robusta och motståndskraftiga strukturer för att skydda grundläggande mänskliga rättigheter, herr talman. Dessa rättigheter är universella och gäller alla människor oavsett land, kultur och sammanhang. Vi är alla födda fria och lika i värde och rättigheter.

För åtta månader sedan inleddes de omfattande protesterna med krav på mänskliga rättigheter i Iran – protester som iranska myndigheter har bemött med brutal repression och dödligt våld. Hundratals människor har dödats i samband med protesterna, och tusentals har gripits. EU har med full kraft fördömt den iranska regimens brutala våld med dödsstraff och avrättningar. Dödsstraffet är oåterkalleligt och något som Sverige alltid, överallt och oavsett omständigheter fördömer.

Vi har kunnat bevittna hur särskilt journalister och medier i Iran utsätts för förföljelse och hur det fria ordet begränsas. Sverige ingår i en internationell mediefrihetskaoalition som lyfter just journalisters utsatta situation och som tydligt kritiserat det som nu pågår i Iran. Det gäller även den omfattande begränsningen av internet i Iran som förhindrar det fria informationsflödet och informationsfriheten.

De modiga iranier som ger sig ut för att med livet som insats göra sina röster hörda och kräva sina mänskliga rättigheter förtjänar all respekt liksom vårt stöd och vår solidaritet. Vi ska arbeta för att stärka de fredliga demonstranternas röster genom att uttala vårt stöd för deras rätt att protestera och ställa krav på mänskliga rättigheter. Vi ska utöva politiskt tryck på Iran för att den våldsamma repressionen ska upphöra. För detta agerar Sveriges regering såväl inom EU som i FN.

Låt mig här nämna att regeringen har kommunicerat kraven på att våldet måste upphöra i direkta samtal med iranska företrädare. UD har därtill

frekventa kontakter med iranska företrädare, inklusive Irans ambassadör i Stockholm, till vilka Sveriges och regeringens skarpa kritik framförs.

Sverige var ett av de länder som verkade för att FN:s råd för mänskliga rättigheter skulle sammankalla en särskild session den 24 november för att diskutera och markera mot de allvarliga MR-kränkningarna i Iran. Vid sessionen beslutades att inrätta en oberoende mekanism, en fact finding mission, för att utreda MR-kränkningarna i Iran. Det är ett viktigt steg för att de som är skyldiga till våldet ska hållas ansvariga.

För att nå resultat kan Sverige inte agera ensamt utan måste samarbeta med andra länder. Här är givetvis EU:s medlemsländer våra naturliga samarbetspartner. Jag är glad över att kunna konstatera att regeringen under det svenska ordförandeskapet har varit drivande för ett fortsatt enat och starkt EU i fråga om Iran. Och Sverige kommer att fortsätta vara drivande för att Irans regim ska hörsamma befolkningens rättmätiga krav på mänskliga rättigheter och på att våldet ska upphöra.

Herr talman! Egentligen borde det inte var svårt. Respekt för mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och marknadsekonomi ger de bästa förutsättningarna för ett samhälle baserat på fred, frihet, tolerans och icke-diskriminering.

Trots detta nås vi av dagliga rapporter om hur regimer begår brott och övergrepp gentemot olikvärdiga och minoriteter, om hur regeringar brister i principen om maktodelning, om hur det fria ordet inskränks och medier beslagtas, om hur kvinnor och flickor diskrimineras – liksom religiösa och etniska minoriteter – och om hur civilsamhällets organisationer försvagas och politisk pluralism motarbetas. Det är en skrämmande bild, eller hur? Men vi ska inte låta oss nedtryckas, utan som parlamentariker ska vi oförtrutet fortsätta att arbeta för att mänskliga rättigheter ska respekteras.

Herr talman! Låt mig nu säga några ord om Rysslands illegala krig mot Ukraina. Internationella brottsmålsdomstolen i Haag utfärdade i mars i år en arresteringsorder mot Rysslands president Vladimir Putin. Detta visar att de internationella organen fungerar och att de internationella domstolarna agerar när det begås vedervärdiga brott mot mänskligheten.

Låt mig också nämna att EU, USA och Kanada har utfärdat sanktioner gentemot Ryssland – sanktioner som påverkar den ekonomiska och politiska eliten i Ryssland. Här är enighet viktigt. Och jag kan stolt konstatera – jag säger detta, för jag tycker att det är viktigt – att EU är enat. Det är viktigt att EU fortsätter att stå enat, för utan enighet finns det ingen kraft att sätta emot Ryssland.

Låt mig också nämna en annan sak som jag tycker att vi måste arbeta för när det handlar om Rysslands illegala krig mot Ukraina, herr talman. Det handlar om krigslagarna som den ryska duman har antagit. Dessa lagar gör det olagligt att kritisera Putins krig gentemot Ukraina. Jag säger: Vladimir Kara-Murza – en rysk oppositionspolitiker som har arbetat för politisk mångfald i Ryssland, som stöttar opposition och som har stöttat Boris Nemtsovs arbete mot korruption.

Vladimir Kara-Murza arresterades efter att ha kritiserat Putins krig gentemot Ukraina i en intervju med CNN. Två timmar senare var han arresterad, och han är nu dömd till 25 års fängelse. Så arbetar en stat som inte respekterar rättsstatens principer. Vi ska hålla Rysslands regim ansvarig för detta och inte ge upp förrän Vladimir Kara-Murza och Navalnyj och andra fångar är frigivna.

Herr talman! Det finns mycket mer jag skulle kunna säga här, men jag avslutar med detta. Jag vill dock även säga att en viktig fråga för respekten för mänskliga rättigheter är att de makthavare och regimer som inte respekterar mänskliga rättigheter och rättsstatens principer ställs till ansvar. De ska inte komma undan helt oskadda, utan de måste ställas till svars. Där ska vi se till att arbeta starkt och tydligt för rättsstatens principer och medborgarnas rättigheter.
(Applåder)

Anf. 184 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men när Margareta Cederfelt hänvisade till Vladimir Kara-Murza som dömts till 25 års fängelse för landsförräderi kunde jag inte låta bli.

Herr talman! Det är en sak att stå i talarstolen här i kammaren och kritisera, men det är en annan sak att driva på för att det verkligen ska vara tydligt att man inte bara talar utan också handlar för att åstadkomma något annat än uttalandepolitik som Vladimir Putin inte bryr sig om. Är Margareta Cederfelt och Moderaterna beredda att införa Magnitskijsanktioner mot dem som är ansvariga för Kara-Murzars gripande, fängslande och 25-åriga dom?

Anf. 185 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Vi arbetar aktivt på alla bredder. I alla forum där det finns en möjlighet gäller det att hitta en väg framåt för att arbeta för frigivning av Vladimir Kara-Murza och andra politiska fångar – jag nämnde tidigare Navalnyj. Detta är något jag hoppas att Kerstin Lundgren också är beredd att göra, för vi måste se till att människorättsförsvare och personer som försvarar demokratin får det stöd de förtjänar.
(Applåder)

Anf. 186 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag ställde den första interpellationen under denna mandatperiod om just Vladimir Kara-Murza och insatser för att han skulle släppas fri och att man måste agera från svensk sida. Jag ställde då frågan om Magnitskijsanktioner gentemot de ansvariga. Då uteslöt utrikesministern inte några åtgärder. Sedan dess har det inte hänt någonting annat än att Kara-Murza nu har dömts till 25 års fängelse för landsförräderi. Jag ställde en ny fråga till utrikesministern som jag fick svar på alldeles nyligen. Där utesluts inte heller några åtgärder.

Herr talman! Jag tror i ärlighetens namn inte att vare sig Kara-Murza eller Navalnyj kommer att få ett lindrigare straff eller släppas fria på grund av att man inte utesluter några åtgärder från svensk sida eller på grund av att Margareta Cederfelt säger att vi ska arbeta för att de ska släppas fria. Det som händer är att det gång på gång visar sig att om man inte sätter hårt mot hårt och vidtar åtgärder – oavsett om det handlar om krig i Ukraina eller gripandet av Navalnyj, Kara-Murza eller andra – bryr sig regimen i Ryssland inte alls om detta.

Varför är då inte Moderaterna beredda att driva på för Magnitskijsanktioner, som Centerpartiet har gjort och som jag har gjort, för att det verkligen ska kosta för dem som är ansvariga för Kara-Murzars situation?

Anf. 187 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Kerstin Lundgren för att hon tar upp denna viktiga fråga, för det är viktigt att rättsstatens principer respekteras, att domstolar är fria och självständiga och att ingen person ska gripas och sätas i fängelse på det sätt som har gjorts här. Jag välkomnar det beslut som har tagits av ICC för att ställa Vladimir Putin inför domstol, och jag ser fram emot hela den åtalslista som finns där.

Magnitskijlagstiftningen kan jag se som en viktig del, men det gäller att inte bara hänga upp sig på en sak. Det gäller att ta varje tillfälle i akt, inte bara de tillfällen som ges utan också tillfällen man själv skapar. Om vi är många och det trycks på från alla håll och kanter – till exempel genom sanktionerna inom EU, det transatlantiska samarbetet – är jag övertygad om att det med ett hårt tryck mot Ryssland och Vladimir Putin finns möjligheter för frigivning av politiska fångar.

(Applåder)

Anf. 188 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Det här betänkandet hanterar ett stort antal motioner som på olika sätt rör mänskliga rättigheter.

Den 10 december i år är det 75 år sedan deklarationen om mänskliga rättigheter antogs av FN. Tyvärr är det många stater som konsekvent bryter mot de mänskliga rättigheterna. I Iran har befolkningen, inte minst den kvinnliga delen av befolkningen, levt i över 40 år med islamistiskt förtryck. Mordet på Mahsa Jina Amini den 16 september 2022 var inte en isolerad händelse utan en del av en serie extremt våld mot kvinnor och flickor genomfört av den iranska regimen. En månad innan Aminis död signerade presidenten ett dekret som beordrade än hårdare repressalier när kvinnor inte bär sin hijab enligt regimen instruktion.

Under det senaste halvåret har vi sett hur iranska kvinnor modigt rest sig mot sina förtryckare och protesterat mot regimen och för sin rätt till frihet. De har samlat människor i alla delar av befolkningen, alla åldersgrupper och i alla delar av landet i viljan till förändring, i viljan till frihet och demokrati. På bilder från Iran ser vi i dag en förändrad stadsbild med kvinnor som modigt går på gatorna utan den obligatoriska hijaben.

Svaret från den iranska regimen har varit en fruktansvärd brutalitet. Enligt FN har minst 527 människor dödats, varav 71 barn. 22 000 har fängslats. Barn, kvinnor och män har brutalt förlorat sina liv för att de har stått upp för sina egna och sina landskamraters rättigheter.

FN:s särskilda rapportör för mänskliga rättigheter i Iran rapporterar om hundratals som fått allvarliga ögonskador eller helt förlorat synen på grund av användningen av metallpellets och gummikulor av säkerhetsstyrkor. Styrkorna har målmedvetet skjutit kvinnor vid protesterna i ansikte, bröst och kön för att skapa extremt svåra skador.

Av rädsla har många skadade inte vågat söka vård hos statliga vårdställen, och det rapporteras att ambulanser har använts för att köra demonstranter till häkte, att medicin har konfiskerats av revolutionsgardet vid checkpoints vid kurdiska städer och att medicinsk personal har tvingats utfärda dödsintyg utifrån instruktioner från säkerhetsstyrkor.

Den iranska regimen har förlorat all form av legitimitet. Det enda som är kvar är en våldsapparat. Det är en regim som lägger all sin legitimitet i sitt våldskapital, vilket sträcker sig långt utanför Irans egna gränser. Att

Iran stöttar Ryssland med drönare i kriget mot Ukraina visar att den iranska regimen inte bara är ett hot mot sina egna medborgare utan även i vårt absoluta närområde.

Hur vi och andra länder agerar är avgörande. Som ordförandeland i EU blir just Sveriges hållning ännu viktigare. I och med betänkandet blir det nu äntligen en samlad riksdag som tillkännager för regeringen att Sverige ska verka för att skapa enighet inom EU för att lista det islamiska revolutionsgardet som en terroristorganisation under sanktionslagstiftningen för terrorism.

I mars kallade vi regeringen till överläggning för att göra det tydligt att en majoritet i riksdagen vill att Sverige ska arbeta för att terrorlista revolutionsgardet, men det tog ända till nu att få enighet. Om en terrorlistning ska bli möjlig måste det finnas medlemsstater som tar ledartröjan och arbetar aktivt för att samla stöd bland samtliga medlemsstater. Och vem kan vara mer lämpad att ta denna ledartröja än det land som för tillfället håller i klubban?

Jag beklagar att regeringen inte fick detta krav redan före jul. Jag beklagar att vi inte gick in i ordförandeskapet med krav på att regeringen skulle skapa enighet i EU för en terrorlistning, men jag gläds åt att budskapet är tydligt här i dag.

Det islamiska revolutionsgardet är en organisation som använder sig av samma verser för att uppmana till islamistisk jihad som flera andra kända terroristorganisationer. Det är en organisation som kidnappar, torterar och mördar, en organisation som sprider skräck långt utanför Irans gränser.

Efter att tidningen Charlie Hebdo hade publicerat karikatyrer föreställande ayatollan höll IRGC:s överbefälhavare den 10 januari i år ett tal där han sa att Frankrikes regering och Charlie Hebdos personal hade begått ett stort misstag och att muslimer förr eller senare kommer att hämnas.

Det islamiska revolutionsgardet kan inte betraktas som något annat än en terroristorganisation. Nu är det dags för EU:s ministerråd att göra det som Europaparlamentet har uppmanat dem till, det som till och med EU-kommissionens ordförande har uttryckt sitt stöd för. Det är dags för EU att lista det islamiska revolutionsgardet som en terroristorganisation.

Herr talman! Innan jag lämnar frågan om Iran för den här gången vill jag vara tydlig om vägen framåt. Här behövs också en feministisk utrikespolitik. När Irans kvinnor modigt har rest sig mot decennier av förtyck måste vi ha respekten att möta dem med att lyfta fram dem som en del av lösningen. Det måste vara slut med att män ska bestämma över Irans kvinnor.

I politik och i fredslösningar slutar det ofta med att män sitter vid förhandlingsbordet och förhandlar om hur demokratiseringsprocesser ska se ut och hur fred och stabilitet ska bibehållas. Men detta kan och får inte lösas av män för män. Här måste Sverige, tillsammans med andra länder, aktivt arbeta för att lyfta fram kvinnor som en del av lösningen. Sverige måste göra allt vi kan för att möta det iranska folkets vilja till frihet. Jin, jiyān, azādī!

Herr talman! Den 20 maj 2016 biföll det turkiska parlamentet en konstitutionell ändring där den parlamentariska immuniteten upphävdes för totalt 154 ledamöter, varav 55 ledamöter från HDP. Kvällen den 4 novem-

ber samma år frihetsberövades partiledarna Selahattin Demirtaş och Figen Yüksekdağ och flera andra parlamentsledamöter.

Europadomstolen har tre gånger slagit fast att Demirtaş rättigheter har kränkts, och det har nu hunnit gå sex år sedan HDP:s två partiledare fängslades. Flertalet av HDP:s ledamöter och borgmästare är frihetsberövade, och tusentals andra sitter inspärrade.

Fri opposition är en förutsättning för ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. Detta slår vi också fast i betänkandet. Vi i Socialdemokraterna menar att Sverige måste agera för frigivning av Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ och andra politiska fångar i Turkiet. Jag yrkar därför bifall till reservation 6.

Herr talman! Avslutningsvis har Ryssland under en längre tid utvecklats i alltmer auktoritär riktning. År 2012 antogs lagstiftningen om foreign agents, som var starten på en rad lagstiftningar som syftar till att tysta den ryska oppositionen och civilsamhället. I samband med inledningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina förra våren förvärrades de demokratiska förutsättningarna i Ryssland. Det är i dag så gott som omöjligt att bedriva demokratiarbete i Ryssland och omöjligt att agera som civilsamhällesorganisation.

Arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor, främja rättigheter för kvinnor och hbtqi-personer och stötta civilsamhället är utslaget. Vi har träffat människor som i decennier har kämpat och arbetat för att främja demokrati i Ryssland men som nu fruktar inte bara för sitt eget liv utan också sina anhörigas och som inte har möjlighet att befinna sig i landet då risken att de fängslas är så stor. Människor som motsätter sig den ryska regimen och som använder sin rätt att yttra sig riskerar att förlora sina barn. Den ryska regimen använder alla möjliga medel för att kväsa alla röster för demokrati och stoppa allt motstånd.

I dag saknas förutsättningar för att demokratiska val ska kunna hållas. Sverige måste driva på för att Aleksej Navalnyj, Vladimir Kara-Murza och andra politiska fångar omedelbart ska släppas.

(Applåder)

Anf. 189 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Ingen är gladare än jag över Socialdemokraternas plötsliga uppvaknande i Iranfrågan. Alexandra Völker lade större delen av sin tid på att prata om Iran, och jag är såklart väldigt nöjd med det. Problemet är det som jag har sagt flera gånger tidigare, nämligen att Socialdemokraternas track record i Iranfrågan inte direkt är något att vara stolt över.

Det jag syftar på är bland annat när Sveriges förra utrikesminister Ann Linde deltog i firandet av Islamiska republikens 40-årsjubileum på den iranska ambassaden. Hon deltog alltså i firandet av 40 år av förtryck.

Jag pratar också om när en slöjbeklädd svensk delegation från den socialdemokratiska regeringen åkte till Iran för att skriva på handelsavtal och bedriva handel med denna förtryckarregim.

Jag pratar om när den socialdemokratiska regeringen välkomnade hit Irans förra utrikesminister, islamisten Zarif, som fick stå mer eller mindre oemotsagd och tala till medierna. Jag deltog själv vid frågestunden med honom. Det fanns två politiker på plats som ställde skarpa, kritiska frågor till honom – det var jag och min partikamrat Ludvig Aspling från Sverigedemokraterna.

Min fråga, herr talman, är om Alexandra Völker är stolt över Socialdemokraternas Iranpolitik den senaste mandatperioden.

Prot. 2022/23:103
4 maj

Mänskliga rättigheter

Anf. 190 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att vi har haft många sådana här debatter den senaste tiden, och det är klart att det finns mycket vi alla kan fundera över i hanterandet av Iran under lång tid i svensk politik.

Det jag också konstaterar är att Sverigedemokraterna gärna håller fanan högt. Men faktum är, precis som jag tog upp i mitt anförande, att jag hade önskat att vi hade gått in med detta i det svenska ordförandeskapet. Det är Sverigedemokraterna som är skälet till att det inte blev fallet. Ni valde att vika er i EU-nämnden, Markus Wiechel; ni valde att gå på regeringens linje.

Hade du och dina partikamrater i höstas – den riksdagsgrupp som sitter nu – valt att stå upp för det ni säger att ni står för, det vill säga att ställa krav på Sveriges regering att verka för att samla EU:s medlemsländer för att terrorlista revolutionsgardet, hade det varit Sveriges linje. Då hade vi gått in i ordförandeskapet med exakt det uppdraget till regeringen.

Anf. 191 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Det här stämmer inte riktigt. Det var faktiskt Sverigedemokraterna som drev på för att det skulle bli majoritet för hårdast möjliga åtgärd mot IRGC. Det räckte inte, och då har vi gått vidare.

De motioner som nu kommer att gå igenom, som Alexandra Völker står bakom, är en SD-motion och en Centerpartimotion om att terrorlista IRGC. Det är faktiskt vår politik som Socialdemokraterna nu driver igenom. Det kan hon inte komma ifrån.

Vidare noterade jag att ledamoten inte svarade på om hon är stolt eller inte över Socialdemokraternas Iranpolitik den senaste mandatperioden. Jag skulle därför vilja förtydliga frågan: Är det så att ledamoten tar avstånd från att Ann Linde besökte iranska regimens ambassad och firade 40 år av förtryck?

Anf. 192 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Det är intressant med vem som har gjort vad, och vi kan nog leka den leken länge. Men faktum är att hårdast möjliga linje skapar en rad valmöjligheter, och det är också tydligt vad regeringen har gjort med de valmöjligheterna.

Vi ville i stället ha kravet att arbeta för att samla stöd för att terrorlista. Det hade varit ett tydligt skarpt krav. Som du är mycket väl medveten om, Markus Wiechel, är det som bestäms i EU-nämnden också det som gäller och det mandat som regeringen har i EU. Där och då i december hade vi kunnat göra skillnad.

Vi har inte slutat där, utan vi har fortsatt. Vi har beklagat att regeringen inte en enda gång har lyckats få upp Iran som en faktisk punkt på EU:s dagordning. Det har gjort att vi inte haft möjlighet att agera här i Sveriges riksdag, och då har vi försökt hitta de vägar som finns. En sådan var att vi socialdemokrater i utrikesutskottet krävde att utrikesministern skulle komma till utskottet för överläggning. Det var också det som gjorde att vi faktiskt fick framföra det besked till regeringen som kom i mars. Där blev det

tydligt att utskottsmajoriteten sa att man verkar för en terrorlistning, och det är det första steget.

Yttrandet har nu återanvänts i betänkandet. Bland annat tillstyrker vi delvis en av era motioner. Även Centerpartiet och Socialdemokraterna har väckt motioner, men de har hamnat i EU-betänkandet. Frågan har lyfts upp i flera fall, och vi har gjort allt vi har kunnat för att driva på. Vi jobbade på i december, men ni stoppade förslaget. Sedan har vi försökt att hitta alla vägar som finns, men regeringen har behållit frågan på sitt bord och har inte agerat.

Anf. 193 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! I detta betänkande om mänskliga rättigheter föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att skapa enighet inom EU för att lista Islamiska revolutionsgardet, IRGC, som terroristorganisation. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår alla övriga motionsyrkanden med hänvisning till pågående arbete. Vi kristdemokrater står bakom hela betänkandet och därmed även detta tillkännagivande.

Det iranska folket förföljs i dag av sin egen regering. Det revolutionära gardet är regimens förlängda arm, och de arresterar, torterar och förtrycker iranska demonstranter, inte minst kvinnor som vågar stå emot regimens krav på att de ska täcka hår och ansikte. En stat ska inte ha kontroll över hur en kvinna får röra sig, bete sig eller klä sig.

Samtidigt som det revolutionära gardet förtrycker den iranska befolkningen sponsrar de och stöder islamistiska terrorgrupper i Jemen, Syrien, Libanon med flera länder. Flera länder har därför redan terrorstämplat eller terrorlistat det revolutionära gardet, däribland USA. Det är därför dags för EU-kretsen att göra detsamma. Att en enig riksdag förhoppningsvis ställer sig bakom detta krav vid omröstningen som sker i nästa vecka är därför efterlängtat.

Det gångna året har avsaknaden av kvinnors rättigheter i länder i Mellanöstern varit i rampljuset. Talibanernas maktövertagande i Afghanistan innebär att kvinnor inte längre själva kan gå till mataffären och inte heller får gå i skolan. I Iran mördades Mahsa Jina Amini för brottet att hon bar slöja på ett sätt som inte ansågs vara blygsamt nog.

Kristdemokraterna är drivande i att regeringen tar krafttag mot iranska regimen och för att kvinnor ska kunna leva fritt i Iran. Utrikesministern var också tydlig i utrikesdeklarationen när han uttryckte att Sverige genom EU ska utöva hårt politiskt tryck för att den våldsamma repressionen ska upphöra.

Herr talman! Sverige är och ska vara en stark röst för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter. Jag vill därför lyfta fram ytterligare ett område som vi kristdemokrater under lång tid har arbetat för i denna kammare, nämligen religionsfriheten. Trots att religionsfrihet är en av de grundläggande rättigheterna i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna samt i Europakonventionen och trots att mer än 80 procent av världens befolkning identifierar sig med en religion har frågan om religionsfrihet haft en alltför liten roll i svensk utrikespolitik eller utvecklingsarbete.

Mer än tre fjärdedelar av världens befolkning lever i länder där religions- och övertygelsefriheten kraftigt begränsas av staten eller av andra grupper i samhället. Kränkningar av religions- och övertygelsefriheten hindrar människor från att leva sina liv i frihet, motverkar utvecklingen av

jämställda, fredliga och demokratiska samhällen och bidrar också ofta till liv i fattigdom och utsatthet.

När det gäller frågan om förföljelse av kristna är utvecklingen särskilt oroande då förföljelsen har ökat kraftigt de senaste åren. Den är nu värre än någonsin, och många kristna världen över riskerar liv, fängelse, miss-handel och tortyr på grund av sin tro. 360 miljoner kristna är utsatta för förföljelse på grund av sin tro, vilket innebär att kristna är den största förföljda religiösa gruppen i världen.

De senaste årens negativa utveckling beror framför allt på en ökning av dödligt våld i Somalia, Nigeria och andra länder i Afrika söder om Sahara på grund av våldsbejakande och extrem jihadism i kombination med svaga stater. Även i Mellanöstern ser vi en allvarlig situation där religiösa minoriteter riskerar att helt försvinna från sina ursprungsländer. Det finns givetvis även andra grupper på andra platser som förföljs på grund av sin övertygelse, och jag vill passa på att lyfta fram situationen för uigurer i Kina som vi absolut inte får släppa fokus på.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkande UU15.

(Applåder)

Anf. 194 RASMUS GIERTZ (SD):

Herr talman! På agendan i dag har vi utrikesutskottets betänkande 15 som innefattar för oss särskilt viktiga frågor om mänskliga rättigheter. Med hänvisning till det pågående samarbetet mellan Sverigedemokraterna och regeringspartierna och då intentionen i vår politik i stora delar vunnit gehör i utskottets ställningstaganden avser jag att i dag lyfta några ytterligare frågor som vi vill framhålla. Inledningsvis yrkar jag därför bifall till Sverigedemokraternas reservation 10.

Herr talman! Det fruktansvärda inbördeskriget i Syrien och angränsande Irak, som smält samman till ett och samma krig och där den ena grymheten avlöser den andra, har efter Islamiska statens fall gått in i en mindre intensiv fas. Situationen är fortfarande svår för alla drabbade civila i området, men det finns anledning att lyfta just etniska och religiösa minoriteters situation som särskilt allvarlig och problematisk.

Redan från konfliktens början har de kristna minoriteterna haft det särskilt svårt som utsatt religiös grupp eftersom de kristna jämfört med exempelvis sunnitiska, shiitiska och kurdiska parter varit färre till antalet och inte haft stödjande grannstater eller större organisationer som försvarat dem. Det är ett uttryck för att kristna är den mest förföljda gruppen i världen. Det sker påfallande ofta i områden där islamistisk terrorideologi är närvarande med ett stort inflytande.

Herr talman! När Islamiska staten intog Iraks näst största stad Mosul kunde vi läsa om hemska övergrepp mot de 35 000 kristna invånarna. Det har kommit vittnesmål om att kristnas hem märktes upp med speciella symboler, varpå de gavs tre alternativ: konvertera till islam, bli avrättade eller betala en särskild muslimsk skatt för att få tillfällig betänketid. Resultatet blev förödande. Mosul tömdes på sin kristna befolkning, som fick fly för sina liv.

I samband med övertagandet inledde även Islamiska staten sin kamp för att förbjuda och förinta alla former av kulturytringar som inte stämde överens med dess egen stränga tolkning av islam. Exemplet Mosul är ta-

lande för de kristnas utsatta situation i Syrien och Irak. Detta kan inte betecknas som något annat än ett religiöst och kulturellt folkmord.

Sverigedemokraterna ser med stor oro på utvecklingen för kristna och andra minoriteter internationellt, av respekt för såväl de enskilda människornas liv som de uråldriga och skyddsvärda kulturerna. Vi är därför särskilt angelägna om att dessa utsatta gruppers framtid snarast möjligt säkras. Vi ser därför också med glädje på att utrikesutskottet under rubriken Religions- och övertygelsefrihet särskilt uppmärksammar de kristna minoriteternas situation. Vi kan särskilt notera behovet av stöd och lands- och regionanpassade insatser.

Herr talman! Under tusentals år har olika minoriteter i Irak, däribland kristna, bebott Ninevesläppen, som ingick i det forntida assyriska riket. De senaste åren har antalet boende i området minskat drastiskt till följd av det försämrade säkerhetsläget i Irak och Kurdistan. När terrororganisationen Islamiska staten tog kontroll över området förvärrades situationen ytterligare. Islamiska staten fördrev och mördade ett stort antal människor, tog över deras tillgångar och förstörde deras hus, kyrkor och infrastruktur. Tusentals år gamla och ovärderliga kulturskatter förstördes.

Islamiska staten har tack och lov fördrivits från området, men terrorgruppen hann förstöra mycket. Trots detta har många människor önskat få möjlighet att flytta tillbaka till sina hem för att försöka bygga upp sina liv igen. Utöver detta kämpar syrianer, assyrier, kaldéer med flera grupper som bor i området för att få behålla sin identitet. Men i takt med att den kristna gruppen blir mindre finns också en risk för att deras språk, kultur och identitet hotas.

Vi framhåller därför att det är särskilt betydelsefullt att regeringen ger sitt fullödiga stöd till att de kristna minoriteter som bor på Ninevesläppen ska kunna behålla sin identitet samt på olika sätt bidra i arbetet med att återuppbygga sitt samhälle efter islamisternas fruktansvärda härjningar. Sist men inte minst behöver de självförsvarsstyrkor som ger befolkningen skydd och trygghet återuppbyggas.

Herr talman! De omfattande vittnesmålen om koncentrationsläger och fruktansvärda övergrepp i den kinesiska Xinjiangprovinsen är i dag välkända, trots förnekelse från det kinesiska kommunistpartiet och försök att censurera verkligheten. Omfattande övergrepp begås mot uigurer, falungonganhängare, kristna och andra minoriteter. Alla former av övergrepp från totalitära regimer mot folkgrupper eller religiösa grupper är oavsett motiv alltid helt förkastliga och måste strängt fördömas av den fria demokratiska världen. Människor har, enbart baserat på vilken folkgrupp de råkat födas in i, systematiskt samlats ihop för att på ett fruktansvärt sätt slusas till koncentrationsläger. Där har de utsatts för fysisk och psykisk tortyr, sterilisering och tvångsindoktrinering.

Herr talman! Den kinesiska kommunistiska diktaturen visar återigen att historien upprepar sig och påminner om ideologins förskräckliga intolerans mot folkgrupper och mot människovärdet. Mot bakgrund av detta bör regeringen tydligt fördöma de statssanktionerade massövergreppen mot uigurer och andra minoriteter samt verka för en oberoende internationell granskning av Kinas övergrepp mot minoriteter. Den svenska regeringen bör även verka för att Europeiska unionens medlemsstater tillsammans, men inom ramen för sin egen utrikespolitik, riktar sanktioner mot dem som bär ansvar för dessa övergrepp.

Herr talman! Situationen när det gäller de mänskliga rättigheterna i Iran är mycket allvarlig. I över 40 år har Irans befolkning lidit under ett islamistiskt styre som gjort att landet i dag kan räknas som en av världens hårdföraste och farligaste diktaturer, med en fullkomlig avsaknad av respekt för de fundamentala fri- och rättigheterna. Särskilt personer med avvikande politiska åsikter, kvinnor samt minoriteter är hårt utsatta för den iranska regimens systematiska och statligt subventionerade övergrepp.

Efter den iranska moralpolisens brutala mord på Jina Mahsa Amini har de största folkliga protesterna sedan islamisterna grep makten nått nivåer som visar att Irans befolkning är mer än redo för förändring. Regimens svar på detta blev som vanligt brutala övergrepp mot oppositionella, däribland dödligt våld mot barn och massakrer.

Det islamiska revolutionsgardet skyr inga medel när de utövar sin fanatism. Bestialiskt våld kan riktas mot vem som helst så länge det anses gynna dem. Även om IRGC är en del av Irans officiella militär spelar de en central roll i landets användning av terrorism som ett verktyg för den iranska staten. De planerar, organiserar och verkställer terrorism runt om i världen. Samtidigt har de skapat, stöttat och styrt andra terroristgrupper i hela världen och bistått militärt, ekonomiskt och politiskt. De har inte minst en central roll i att slå ned protesterna i Iran.

Herr talman! Det råder inget tvivel om att IRGC har haft en direkt roll i de allvarliga kränkningarna av de mänskliga rättigheterna, där vi återkommande ser exempel på mord, tortyr och förtryck. Definitionen av terrorism är tydlig. En terroristorganisation använder våldshandlingar som är politiskt betingade och syftar till att påverka samhället utan hänsyn till om oskyldiga drabbas. Det råder därmed inga tvivel om att IRGC ägnar sig åt terrorism.

Av den anledningen är det ingen slump att andra länder redan i dag betecknar IRGC som en terroristorganisation. Det märkliga i sammanhanget är att Sverige och EU inte gör det när också svenska och europeiska medborgare drabbas. Det är därför positivt att det nu finns en majoritet i utskottet för ett tillkännagivande om att Sverige ska skapa enighet inom EU för att lista IRGC som en terroristorganisation. Därmed tillstyrks delvis Sverigedemokraternas motionsyrkanden.

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 195 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Åh, vad roligt det är att vara tillbaka! Jag har varit föräldraledig ett halvår, så jag har inte varit med och berett detta ärende. Men det verkar ha beretts väldigt väl av min ersättare. Jag får rikta ett tack till Martin Melin, som varit här i mitt ställe.

Herr talman! Demokrati, rättsstatens principer, fria medier, fria domstolar och så vidare är i grunden kärnan för all utrikespolitik och ska vara så. Det är genom att bedriva en värderingsstyrd utrikespolitik som Sverige får inflytande i världen och inflytande för de värden som är viktiga för oss och för att världen ska vara stabil, fredlig och att man ska respektera mänskliga rättigheter också på sikt.

Herr talman! Det finns mycket stora problem i världen på dessa områden. Det finns problem också i Sverige, men det finns mycket stora problem ute i världen. Det är därför vi behöver ha en mycket aktiv och värde-

ringsstyrd utrikespolitik som inte viker sig när det är svårt, när andra länder blir arga och när andra länder blir upprörda eller inför hot om olika former av påföljder från världens regimer och diktaturer.

Jag är väldigt glad över att vi i dag äntligen har kommit till skott med terrorklassningen av IRGC. Det är uppenbart att den islamistiska diktaturen i Iran är världens kanske mest brutala regim och diktatur. Vi har hört flera gånger här från talarstolen i dag, och det gläder mig och alla dem som lyssnar att det finns en sådan enorm enighet i den här frågan i Sveriges riksdag.

Jag vill ändå understryka att det hot som den iranska regimen utgör mot sina egna medborgare utgör den också mot medborgare i andra länder och däribland Sverige. Det utgör den också gentemot sin omvärld. En sådan brutal regim måste mötas med mycket tuffa åtgärder och såklart mycket tuffa sanktioner men också alla de saker som en terrorklassning möjliggör.

Det har tagit tid. Det är inte för att jag är tillbaka som vi äntligen har kommit i mål. Jag hoppas att vi kommer att få ännu mer fart på den värderingsstyrda utrikespolitiken framöver.

Ett annat land som tas upp i betänkandet och som i vår nära omvärld utgör ett mycket stort hot mot de mänskliga rättigheterna är Ryssland. Ryssland är också att betrakta som en terrorstat. Ryssland är mer eller mindre att betrakta som en terrororganisation. Vladimir Putin är mer eller mindre att betrakta som en rysk Abu Bakr, som ledaren för IS eller Daish hette.

Ryssland är ett hot mot mänskliga rättigheter inte bara i Ukraina där det bedriver sitt anfallskrig och där det varje dag begår övergrepp, krigsbrott och ägnar sig åt utrensning utan också i alla andra delar av världen och också i Sverige och dess nära omvärld.

Det är av det skälet som vårt arbete för mänskliga rättigheter i Ryssland med stöd till opposition och så vidare inte får vika. Det är också därför som vårt arbete med att se till att Ukraina vinner kriget och att Ryssland förlorar kriget måste fortsätta. Det handlar om mänskliga rättigheter. Det är fullständigt avgörande att vi som är demokrater går segrande ur detta.

Herr talman! Något som regimer i länder där man förtrycker människor, där det är diktatur och där det inte är demokrati har gemensamt är att det är ett stort och utbrett förtryck av hbtqi-personer. Vi har i Sverige problem med att det finns politiker som ifrågasätter transrättigheter och inte vill genomföra reformer för stärkta intersexrättigheter.

Vi har problem i Sverige med att vi inte har en tillräckligt tydlig lagstiftning när det kommer till diskriminering av hbtqi-personer och att vi inte tar tillräckliga krafttag mot detta. Men ute i världen och från flera av de regimer som nämns i det här betänkandet är systematisk diskriminering och förföljelse av och mord på hbtqi-personer vardag.

Det är klart att det måste vara ett fokus i svensk utrikespolitik att säkerställa att mänskliga rättigheter följs, att se till att de som inte följer mänskliga rättigheter straffas och att se till att hbtqi-personer kan leva sina liv i frihet.

Herr talman! Om Irans diktatur är den mest brutala regimen i världen vill jag hävda att Kina förmodligen är den farligaste i världen. Den kinesiska diktaturen utgör varje dag ett hot mot alla som är för demokrati och

mänskliga rättigheter i hela världen. Kina utgör ett direkt hot mot vårt demokratiska system här i dag och kanske ännu mer på sikt.

Internt i Kina förföljs människor varje dag. Men det är också så att Kina hotar om våld och krigsbrott mot andra länder. Det gäller till exempel Taiwan. Minoriteter förföljs, kränks, försvinner och mördas i Kina varje dag. Xinjiang och Tibet nämns särskilt i betänkandet. Men det gäller såklart många fler.

Herr talman! Ur det perspektivet är det viktigt för de mänskliga rättigheterna att Sverige tydligt står bakom Taiwan. Taiwan är garanten för demokrati och mänskliga rättigheter i den delen av världen. Det är också ett föredöme som visar att det går att ha demokrati. Det innebär en inspirationskälla för så många som kämpar för detta och såklart mänskliga rättigheter.

Ett annat land som helt uppenbart är en förebild när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter i sin del av världen är Israel. I år, herr talman, är det 75 år sedan den allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna presenterades. Det är inte en slump att det också är 75 år sedan Israel hade sin självständighetsförklaring.

Alla förstår de historiska skälen till att det inte är en slump. Men det hänger ihop även i dag. Även i dag är det Israel som i sin del av världen tydligast, mest och ganska ofta ensamt utgör en oas för mänskliga rättigheter och demokrati.

Vi kan jämföra med Kina, som vi talade om nyss. Där förföljs kristna minoriteter, falungonganhängare och muslimska minoriteter. Vi talar om Iran. Vi behöver nästan inte nämna vilka brott som begås där. Vi talar om Ryssland. Vi behöver inte nämna vilka brott som begås där.

I Israels omvärld är man garanten för att det ska kunna gå att ha en annan religion. Man ska kunna ha religionsfrihet, och det ska kunna gå att leva i fred och frihet. Det är därför det är så viktigt att vårt stöd från Sverige också når Israel. Det är en garant mot förföljelse också av olika minoriteter.

Herr talman! Jag vill med detta tacka för min återkomst till Sveriges riksdags talarstol efter föräldradigheten. Jag yrkar såklart bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 196 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Det är klart att vi måste välkomna ledamoten Forssell tillbaka med ett klassiskt replikskifte!

Jag konstaterar att ledamoten i sitt anförande stämmer in i känslan av att det äntligen sker. Det är en känsla jag delar när det gäller terrorlistning av revolutionsgardet. Det jag ändå förundras över är varför Liberalerna aktivt har motarbetat att det ska vara den svenska linjen.

Precis som Sverigedemokraterna hade kunnat avge den avgörande rösten i EU-nämnden innan jul hade det även räckt med Liberalernas röst i EU-nämnden för att få en annan linje. Det är faktiskt EU-nämndens beslut som gäller.

Jag undrar därför hur ledamoten Forssell ser på regeringens insats under ordförandeskapet. Utrikesministern har valt att inte driva frågan om terrorlistning. Man har valt att inte försöka att samla stöd för detta. Man tycker inte att det har varit en framgångsrik linje.

Hur ser ledamoten på utrikesministerns och regeringens agerande i den här frågan, och också på Liberalernas agerande?

Anf. 197 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Som de uppmärksamma lyssnarna har noterat har jag inte själv varit med i rummet när de här diskussionerna har förts. Jag har ägnat mig åt öppna förskolor och annat, betydligt mindre intellektuellt arbete – om än kanske lika viktigt.

Svaret på frågan är helt enkelt att jag inte kan svara på varför processen har sett ut som den har gjort när jag har varit borta. Jag vet från samtal med mina liberala kollegor att man har varit pådrivande från Liberalernas håll. Det här är en viktig fråga för Liberalerna. Jag tror inte att det är okänt för någon som bryr sig om frågorna kring Iran, frågorna kring jämställdhet och frågorna kring mänskliga rättigheter att Liberalerna egentligen alltid har varit pådrivande i dessa frågor, också i det här fallet.

Jag hoppas att vi kommer att kunna fortsätta att ha ett konstruktivt samarbete i utskottet. I grunden är det väldigt bra att vi nu kan samlas allihop, alla partier i Sveriges riksdag, kring detta. Jag tror att de som lyssnar på debatten får ett tydligt budskap när vi är så många som står bakom det här.

Jag tror också att det är bra om vi kan agera på ett liknande sätt när det gäller andra organisationer, länder och så vidare även i framtiden. Det finns organisationer i Sverige som borde terrorklassas, till exempel NMR. Jag kallade Ryssland för en terrorstat i mitt anförande. Det finns alltså en hel del att jobba med när det gäller det här området.

Anf. 198 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Jag instämmer fullt ut i att det är en styrka att vi nu är enade. Det gläds jag enormt över.

Men det är ändå väldigt konsekvent från Liberalernas sida att man gärna står här i talarstolen och pratar om att man är för en terrorlistning, och man står gärna på demonstrationer och pratar om samma sak. Men när det faktiskt gäller, när det kommer till besluten och när det avgörs – då viker man ned sig.

Jag kan berätta för dig, Joar Forssell, som har varit borta att vi så sent som i mars fick en majoritet i utskottet som var tydlig och sa att utskottet anser att regeringen ska verka för en terrorlistning. Men inte ens då ställde sig Liberalerna bakom detta, fast det till och med fanns en majoritet. Även då gick man emot beslutet och hade en reservation.

Det är intressant att det är ett språk när vi samlas utåt och ett annat när vi ses här. Och man ska ha med sig att om det inte hade varit en majoritet i utskottet skulle inte regeringspartierna ha tagit den här linjen i dag heller, i alla fall inte utifrån hur det lät i utskottsrummet.

Anf. 199 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Tack, Alexandra Völker, för replikskiftet! Det är alltid roligt att få komma tillbaka till ett replikskifte.

Jag vill verkligen understryka att Liberalerna står bakom detta, och jag tycker att det är bra. Jag tror att det är bra att vi har lyckats nå en enighet i hur det har formulerats och så vidare i utskottet, och jag tror att det ger en styrka.

Man får dock säga att det är lite lustigt när Socialdemokraterna pratar om vad man säger utanför och vad man säger i regering. Det är ju ändå Socialdemokraternas paradgren att demonstrera mot sin egen politik en gång per år och säga en sak utanför och vara i opposition mot sig själva. Det är kärnan i den bild av Socialdemokraterna som jag tror att de flesta svenskar har.

Herr talman! Med det sagt kan jag lova min kollega i utskottet att vi kommer att fortsätta att driva den här linjen, och vi kommer att fortsätta att göra det med kraft. Jag hoppas att vi kan göra det tillsammans, för jag tror att vi har mycket att vinna på att gemensamt bedriva politiken mot terror, oavsett om den kommer från terrororganisationer eller från stater.

Anf. 200 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Iran har vi debatterat många gånger i denna kammare, framför allt de senaste sju månaderna sedan mordet på den unga kurdiska kvinnan Jina Mahsa Amini. Den stora iranska diasporan i Sverige har gång på gång visat sitt stora engagemang, och i november fyllde de riksdagens läktare till sista plats när det var interpellationsdebatt om Iran. Jag vet att några av dessa aktivister också i dag sitter på läktaren och lyssnar. Det tycker jag i sig är imponerande.

Herr talman! I dag kan dessa aktivister känna en stor seger, för i dag är Sveriges riksdag enig i att det iranska revolutionsgardet, IRGC, den mest brutala delen av regimen, borde terrorklassas under EU:s sanktionsregim för terrorism. Alla partier i Sverige är nu överens om att den svenska regeringen tillsammans med andra regeringar måste driva på för att skapa enighet i EU, så att sanktionsregimen kan införas.

En del har menat att detta kan bli svårt. Men den iranska diasporan är inte bara stark i Sverige; den är stark i många europeiska länder. De är trötta på en regim som har tvingat dem på flykt och tystat deras släktingar. Det är en regim som dagligen förtrycker kvinnor och en regim som utför tortyr, mord och dödsstraff mot dem som är olikstänkande. Det är en regim som inte ens tillåter dans på offentliga platser.

Därför är jag övertygad om att vi en dag kommer att lyckas, även i EU. Tills den dagen är här kommer vi att fortsätta att ropa: Kvinna, liv, frihet!

Herr talman! I måndags öppnade förtidsröstningen vid Älvsjömassan i Stockholm för alla i Sverige som har turkiskt medborgarskap. Jag var där på besök. I måndags ringlade köerna flera timmar långa trots regn och kyla när människor skulle rösta i de två – det är endast två – bås som den turkiska staten har satt upp.

Engagemanget är stort, och det är tydligt att valet den 14 maj kan bli en avgörande punkt för Turkiet och för dess demokrati. Opinionsmätningar visar att Erdoğan är på väg att tappa makten och förlora såväl presidentval som parlamentsval. Samtidigt är det tydligt att han och AKP inte har några planer på att ge upp utan motstånd. I förra veckan greps 125 oppositionella företrädare. Det är politiker, journalister, jurister och kulturarbetare som greps just för att de gör motstånd mot en auktoritär despot – Erdoğan.

Turkiet är ingen demokrati, och valet är inte fritt och rättvist. Ändå kan valet bli folkets sätt att sätta punkt för Erdoğan's styre. Men det kräver att omvärlden är med och följer utvecklingen i Turkiet och framför allt talar klarspråk om vad Erdoğan gör.

Det har varit tydligt under det senaste året att detta inte längre gäller Sverige. I valrörelsen visste inte Socialdemokraternas partiledare, den dåvarande statsministern, vem HDP:s före partiledare Selahattin Demirtaş var. När Tobias Billström blev utrikesminister kallade han Turkiet för en demokrati. Statsminister Kristersson säger inte emot Erdoğan när han på deras gemensamma presskonferens namnger personer som han vill ha utvisade ur Sverige. Så ser det ut när svenska politiker kryper för Erdoğan.

I det betänkande vi nu debatterar är det något bättre. Det konstateras att utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att arbeta aktivt med frågan om att Selahattin Demirtaş bör frigges omedelbart.

I oppositionens gemensamma reservation konstateras följande: ”Det har nu gått sex år sedan HDP:s partiledare fängslades.” Man fortsätter: ”Vi konstaterar att flertalet HDP-parlamentsledamöter och borgmästare är frihetsberövade och tusentals andra sitter också inspärrade för sina åsikters skull.” Vidare skriver man: ”Vi vill därför framhålla vår uppfattning att Sverige bör agera för frigivning av Selahattin Demirtaş och andra politiska fångar i Turkiet.”

Vi går nu in i några avgörande veckor. Krypan för Erdoğan måste nu vara slut. Det är enbart med en seger för oppositionen som demokratin i Turkiet har en chans att återställas. Därför måste den svenska regeringen nu sluta krypa för Erdoğan och i stället stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet.

I detta betänkande om mänskliga rättigheter tar vi också upp ett flertal av de yrkanden som Vänsterpartiet hade i vår motion om Ryssland i höstas. Vladimir Putin har nu styrt Ryssland i över 20 år, och under hans tid vid makten har landet blivit alltmer odemokratiskt. Under åren efter Sovjetunionens fall fanns det något slags hopp om ett annat Ryssland. Men i dag ser vi ett reaktionärt, konservativt och patriarkalt styre som förtrycker oppositionella och människorättsförsvare samt agerar aggressivt mot sina grannländer och spelar en destabiliserande roll i världspolitiken.

Den auktoritära utvecklingen har kulminerat i Rysslands orättfärdiga anfallskrig mot Ukraina. I strid med folkrätten valde Putin den 24 februari 2022 att anfälla Ukraina militärt.

Ryssland har därmed visat att man är ett reellt säkerhetspolitiskt hot mot sin omgivning. Länder som Ukraina, Georgien, Moldavien och länderna i Centralasien har länge tvingats förhålla sig till den ryska imperialistiska politiken och risken för ryska aggressioner. Men Putins regim är även ett hot mot alla de invånare som motsätter sig styret eller som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga. För ryska hbtqi-personer, feminister, urfolksföreträdare, miljörelser och vänsteraktivister är den egna regimen ett dagligt säkerhetshot.

Samtidigt är det viktigt att vi klarar av att se att den ryska befolkningen inte är ansvarig för Putins krig. Vi måste understryka vikten av att alla modiga människorättsförsvare och ryska oppositionella ges stöd i sitt arbete och, om det finns behov, ges en fristad här i Sverige. Sverige behöver vara en tydlig och konsekvent röst för demokrati, folkrätten och de mänskliga rättigheterna i våra relationer med Ryssland, även om de just nu inte är så omfattande.

Vänsterpartiet har i dag nio reservationer. Jag vill yrka bifall till reservation nummer 5, men framför allt vill jag yrka bifall till utskottets förslag

Anf. 201 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Deklarationen om mänskliga rättigheter, vilken som sagts tidigare nu fyller 75 år, är värd en ökad uppmärksamhet från alla oss som anser att mänskliga rättigheter är universella och ömsesidigt förstärkande. Vi ser hur de konstant undermineras i världen i dag. Den auktoritära våg som går över världen får självklart förödande konsekvenser för mänskliga rättigheter.

70 procent av världens befolkning lever under auktoritärt styre, och det är klart att det drabbar. Det drabbar kvinnor, det drabbar hbtqi-personer, det drabbar journalister, det drabbar människorättsförsvarare, det drabbar minoritetsgrupper och det drabbar politiska oliktankare. De auktoritära ledarnas makt får nämligen inte rubbas, enligt deras bild, och de är beredda att ta till de metoder som står dem till buds.

Tyvärr får de också i många stycken stöd av två länder som sitter i säkerhetsrådet: Ryssland och Kina. Vi har sett hur Ryssland varit ledare för många länder som har tagit rygg i den auktoritära våg som svept över vår del av världen och också många av de länder som vi har samarbetat länge med, inte minst när det gäller bistånd. Listan kan i dag göras lång.

I betänkandet fokuserar vi på några av dessa frågor. Vi startar med att lyfta fram Iran.

Det handlar om att mänskliga rättigheter är kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter. Det är inte alla länder, alla ledare och alla män som anser att så är fallet. De anser att mänskliga rättigheter är mäns. Det var en av de fajter man fick ta för att nå deklARATIONEN för 75 år sedan.

När vi ser vad som händer i Afghanistan i dag är det en bild av vart man i extremfall vill gå. Vi har sett det i andra länder. Det är därför det var så oerhört starkt när kvinnorna i Iran reste sig som en kvinna för att säga: Nog nu! Det som hände Jina Mahsa Amini får inte hända fler av oss!

Det ledarskap som kvinnorna i Iran har tagit är starkt, viktigt och värt vårt stöd. Jag håller med: Bilden kvinna, liv, frihet är ett budskap för Iran men också för många andra länder, för kvinnorna i Afghanistan och för andra att följa och se. Det är en fajt som är oerhört viktig. Det är en fajt för våra mänskliga rättigheter och såklart också för deras mänskliga rättigheter.

Herr talman! Jämställdhet är såväl ett mål som en förutsättning för att utrota fattigdom och förtryck. Som vi konstaterar i betänkandet är kvinnors och flickors lika rätt till politiskt inflytande, beslutsfattande, ekonomisk egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa – och rättigheter, inte att förglömma –, frihet från våld och rätt till fred och säkerhet fundamentalt. Det handlar om en morgondag där mänskliga rättigheter för alla respekteras.

När vi har tagit fasta på kvinna, liv, frihet har vi under hösten krävt att IRGC ska terrorlistas och att Iran ska komma upp på dagordningen för utrikesrådet. Det har gått en gång, det har gått två gånger, det har gått tre gånger, det har gått fyra gånger, det har gått fem gånger, det har gått sex gånger och det har gått sju gånger, men bara en gång har diskussionen förts upp så att man har kunnat framföra åsikter.

Man kan försöka hävda att det är centralt med enighet, och det är viktigt med enighet i EU. Men för att nå enighet i viktiga frågor måste också några driva på och gå före. Jag delar bedömningen: Hade vi i höstas kunnat samla en majoritet i EU-nämnden för en hållning om terrorlistning hade vi varit längre fram i dag. Jag beklagar att det inte var möjligt då, men jag är glad att vi efter låt mig säga sju sorger och åtta bedrävelser ändå kunde landa gemensamt i utrikesutskottet om ett förslag till tillkännagivande när det gäller IRGC. Naturligtvis kommer vi att följa upp framöver hur man verkar för den terrorlistningen.

Herr talman! I betänkandet finns många punkter som man skulle kunna lyfta fram, men jag måste också lyfta fram Ryssland ytterligare.

Det är val i september, regionalt val, och val i mars nästa år, presidentval. Vi vet att det inte är rättvisa val där heller, som i många andra länder. Oppositionen grips, fängslas och tystas, oavsett om det är journalister, författare eller politiska motståndare. Vi vet att de också dödas om de inte gör som Putin säger.

Trycket som har varit så hårt har också blivit ännu värre sedan den 24 februari i fjol när anfallskriget mot Ukraina startade. Det trycket gör att man över huvud taget inte kan förutse att det finns ett val som kan anses fritt eller ens tillnärmelsevis rättvist när vi närmar oss.

Det är uppenbart att Ryssland inte är en fungerande rättsstat i dag. Det är politiska domar och korruption som gäller. När Kara-Murza nu har dömts till 25 års fängelse för att ha sagt att Ryssland krigar i Ukraina och att man bör avsluta det säger det någonting om Putins styre. Där måste vi stå upp! Magnitskijsanktioner nu!

Jag är glad att vi har stöd för vårt yrkande när det gäller kravet på frisläppande av Kara-Murza. Jag kommer att yrka bifall till reservation 7 under punkt 4. Det är viktigt att vi lyfter upp den frågan. Sverige kan göra mer.

Sverige kan också göra mer när det gäller Kina och Hongkong. Det är tydligt att Hongkong i dag är en del av kommunistpartiets styre. Det är något vi måste dra slutsatser av. Vi får inte göra om de misstag vi gjorde när det gällde Georgien och kriget som Ryssland startade 2008.

Vi måste våga reagera och agera när vi ser tydliga övergrepp. Det är nämligen så det börjar, med övergrepp mot journalister, mot mänskliga rättigheter, mot kvinnor och mot fungerande rättsväsen. På detta följer övergrepp på människor, till exempel i Hongkong men också mot uigurerna i Xinjiang. Jag mötte alldeles nyligen någon som hade varit en del i ett läger i Xinjiang och som tydligt beskrev det och sa: Glöm inte det som händer. Det händer än i dag. Det pågår nu. Glöm inte bort. Och ställ krav!

Även där skulle sanktioner behövas mer än uttalanden för att visa att vi menar allvar med det vi säger.

Herr talman! Jag är också glad att vi har samsyn när det gäller Turkiet och frisläppande av politiska fångar där.

Jag står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer, men jag har bara yrkat bifall till en i dag.
(Applåder)

Anf. 202 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! För länge sedan i en galax långt, långt borta – eller åtminstone några mil bort och på flera platser runt om på vår egen planet

kämpar olika folk för rätt till självbestämmande, rätt till demokrati och rätt till liv. De kämpar med samma övertygelse och beslutsamhet som ewoker på Endors måne slåss mot imperiet.

Mänskliga rättigheter ska såklart gälla oavsett kön, ålder eller om man tillhör en minoritet eller ett urfolk. De ska gälla oavsett språk, tro, sexuell läggning eller hudfärg. FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är just universell. Det innebär att de är lika giltiga oavsett om man bor i Sverige, Turkiet eller Västsahara, oavsett om man bor på jorden, på Tatooine eller i de yttre territorierna.

Herr talman! Under lång tid har vi på jorden lyckats arbeta tillsammans för att minska sjukdomar, fattigdom och hunger. Vi har gjort stora framsteg vad gäller rätten till utbildning, särskilt för flickor, yttrandefrihet, mödravård och sexuella rättigheter. Och vi har gjort framsteg med växande ekonomier.

Men på senare år har en del trender vänts i fel riktning. Coronapandemin har lett till ökad fattigdom. En hel generation av barn har missat år av utbildning, och hungern har ökat till följd av torka och missväxt på flera ställen. Och Rysslands oprovocerade och folkrättsvidriga attack på Ukraina, likt imperiets attack på Alderaan, har lett till högre mat- och energipriser globalt och till kraftig inflation, som bidragit till ökad barnfattigdom och ökande klyftor även i Sverige.

Som om dessa negativa trender inte var illa nog har vi sett att allt fler regimer runt om i världen gått över till den mörka sidan och blivit alltmer auktoritära. Det handlar om inskränkningar vad gäller yttrandefrihet, hbtqi-rättigheter, tillgång till sjukvård och även tillgång till utbildning.

Nu mer än någonsin krävs det att vi är en stark röst som står upp för mänskliga rättigheter, humanitära principer och fredlig utveckling. Men då väljer vår regering att lägga ned vår feministiska utrikes- och utvecklingspolitik och skära ned kraftigt på och lägga om biståndet. Den biståndsbudget som finns kvar riktas till stor del om till vårt närområde och bort från det långsiktiga uppbyggandet av demokratiska samhällen runt om i världen.

De av världens länder överenskomna globala utvecklingsmålen, särskilt målen om jämställdhet och fredliga och inkluderande samhällen, riskerar med regeringens nedskärningar och förändrade biståndspolitik att missas lika grovt som vi vet att imperiets stormtroopers missar sina mål.

Herr talman! I utskottet kivas vi ofta om politiken. Och inom just utrikespolitiken blir det ofta diskussioner om nyanser. Men i en fråga står vi i dag eniga. Det är jag mycket glad för. När det kommer till Iran, dess regim och revolutionsgardet, som ibland överträffar till och med The First Order i sin grymhet och repression av befolkningen, är vi enade om att försöka få en enighet inom EU om en terrorklassning av IRGC. Det är ett viktigt steg för att kunna få till ännu kraftfullare sanktioner som riktar in sig på just de personer som ansvarar för utvecklingen i Iran.

Herr talman! Då robotar och droider inte är välkomna att hålla anförande i riksdagens talarstol blev jag tvungen att be C-3PO, eller snarare hans kusin Chat GPT, att sammanfatta det viktigaste inför denna debatt. Här följer alltså droidversionen av mitt anförande.

”Herr talman, åhörare och republikens senatorer! I dag debatterar vi Utrikesutskottets betänkande UU15 – en resa till avlägsna galaxer, där Sveriges utrikespolitik kämpar för att upprätthålla rättvisa och frihet i en tid av ökande spänningar och hot.

Precis som i Star Wars, möter vi också i vår verklighet konflikter och hot från ondsinta krafter – från Rysslands aggression mot Ukraina till utmaningar i Afrika och på andra platser i världen. Men vi kan inte svika våra allierade, precis som Rebel Alliance inte kunde svika varandra när de stod inför det ondskefulla Imperiets makt. Vi måste samarbeta tillsammans, med EU och andra länder, för att stärka vår allians och upprätthålla fred och stabilitet.

Betänkandet rekommenderar att Sverige bör vara en aktiv aktör i EU:s sanktionsregim mot Ryssland, precis som när rebellerna gick i krig mot Imperiet. Vi måste försvara de demokratiska principerna och internationell rätt, och visa att vi inte kommer att backa ner från dessa värderingar.

Precis som Jedis använde kraften för att bekämpa mörkret, så måste vi använda vår makt och inflytande för att hjälpa de som lider i Afrika och andra delar av världen. Betänkandet betonar vikten av att fortsätta stödja utvecklingen i Afrika genom humanitärt bistånd och ekonomiskt samarbete, och det är en uppgift som vi måste ta på oss för att bygga en mer rättvis och fredlig värld.

Vi måste också vara modiga och stå fast vid våra värderingar, precis som Luke Skywalker stod fast vid sin tro på Kraften och bekämpade det onda Imperiet. Betänkandet uppmanar till att fortsätta att utveckla samarbetet med både USA och Kina, trots de utmaningar som finns. Vi måste hålla oss engagerade i internationella frågor och försöka bygga broar mellan olika länder och regioner.

Så låt oss stå enade, precis som rebellerna, i vår kamp för rättvisa och frihet. Låt oss kämpa mot det onda och ta upp utmaningen att upprätthålla fred och stabilitet i vår värld. Betänkande UU15 är vår karta, vårt ljus i mörkret, och vi måste följa den för att säkerställa en trygg och fredlig framtid. Må kraften vara med oss alla.”

Det var allt från droiden.

Herr talman! Jag ville få in något om att vi kan förledas att tro att det är Ulf Vader som styr i vår galax men att vi alla innerst inne vet att det är kejsare Åkesson som drar i trådarna. Men min politiskt sakkunnige tyckte att det nog var på gränsen.

Hur som helst – jag bakom samtliga av Miljöpartiets reservationer givetvis står. Men för tids vinnande jag bara reservation 8 yrkar på. I have spoken.

(Applåder)

Anf. 203 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag ger mig inte in i Star Wars-diskussionen, för jag förstår att där kommer jag att falla platt. Men när det handlar om bistånd undrar jag hur ledamoten ser på frågan om att arbeta för att länder ska kunna bli mer självförsörjande, att ekonomier ska kunna växa och förstås att kvinnor ska kunna driva sina verksamheter och tjäna egna pengar – för detta är vad vår budget syftar till.

Sverige är fortfarande med vår budget en av världens största bidragsgivare. Det är viktigt att komma ihåg. När jag lyssnar på ledamotens anfö-

rande låter det som att Sverige numera inte ska ge en krona i bistånd. Det stämmer naturligtvis inte. Det här är ingen biståndsdebatt, men jag tycker att det är viktigt att understryka att Sverige är en av världens största biståndsgivare. Vi ger bistånd till FN, som är prioriterat, men också till katastrofhjälp och för att länder ska kunna bygga upp sin ekonomi.

Herr talman! Jag hoppas att denna inriktning är någonting som Jacob Risberg finner angeläget och ser som viktigt när det handlar om biståndet.

Anf. 204 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag håller med om mycket av det som Margareta Cederfelt säger. Det är absolut viktigt att se över vad Sverige ger pengar till. Vi har fått några signaler från regeringen, och det blir intressant att se den stora reformagendan gällande biståndet när den presenteras. Vi har hört att väldigt mycket av biståndet ska fokuseras på och flyttas till närområdet, framför allt Ukraina. Det innebär att pengarna måste tas någon annanstans ifrån.

Vi har också hört att det ska fokuseras mycket på humanitärt bistånd. Det är jätteviktigt med humanitära insatser, men de innebär också att man tar mycket pengar från där biståndet har allra störst långsiktig effekt, det vill säga i uppbyggandet av demokratiska stater och demokratiska organisationer. Om pengarna inte tas från det övriga biståndet, varifrån ska de då tas nu när det skärs ned på så mycket och bistånd flyttas från både Afrika och Latinamerika över till vår närregion?

Anf. 205 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Att bistånd flyttas till Ukraina ser jag som självklart. Det är ett land som bombas, som är i ruiner och där människor lider. Vi läser rapporter därifrån som är svåra att ta till sig och svåra att förstå, men en sak är klar: Ukraina behöver allt stöd som går att få i dag. Det handlar inte endast om det militära, även om det är viktigt, utan också om det humanitära stödet. Det är viktigt i dag. Det kommer att vara viktigt i morgon och i övermorgon. Här måste vi som grannland hjälpa till och även komma ihåg att Ukraina försvarar sitt land, men de hjälper också oss att försvara våra värden, demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Självklart förtjänar Ukraina vårt stöd, och vi måste ge dem det. Att kartan har ritats om med utgångspunkt i var behoven är störst just nu framstår för mig som självklart. Det framstår tyvärr oerhört tydligt. Det räcker att se foton, bilderna och sekvenserna.

Låt mig säga att jag som så många andra har varit i Ukraina, både före kriget och under kriget. Jag har sett foton från Charkiv och känner inte igen staden. Den är ödelagd. Den är i ruiner. Ukraina behöver hjälp. Ukraina behöver också hjälp för sina barns skull. De kidnappas nu av Ryssland. Hur ska Ukraina få tillbaka sina barn? Hur ska vi stödja Ukraina i det arbetet? Det kostar pengar, och det måste vi kunna erbjuda.

Anf. 206 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag vill försäkra ledamoten om att Miljöpartiet såklart står bakom allt stöd som Sverige kan ge till Ukraina. Det finns också en anledning till att Miljöpartiet gick ut och sa att vi vill höja biståndet till hela 1,25 procent av bni. Vår långsiktiga politik är att se till att ge ännu mer pengar i bistånd, just för att man inte ska behöva flytta över pengar från

ställen där de också behövs. Just nu pågår till exempel en fruktansvärd svältkatastrof på Afrikas horn som drabbar inte bara miljoner utan hundratals miljoner människor. Med tanke på de nya, höga matpriserna i hela världen finns det ett enormt behov.

Vi ska definitivt fortsätta stödja Ukraina allt vad vi kan, men vi får inte glömma att det finns en annan värld omkring oss också. FN är stora aktörer, och där kommer det svenska kärnstödet nu att skäras ned ganska kraftigt av regeringen.

Anf. 207 FREDRIK SAWESTÅHL (M):

Herr talman! Utrikespolitiken är ju ett område där vi kanske inte har så stora konfliktytor. Jag tycker nu när jag har lyssnat på debatten att det har varit hyfsat enigt.

Ett av områdena där vi är glädjande eniga är hbtqi-personers rättigheter. Sverige är ett land som har kommit relativt långt när det gäller de här frågorna. Vi ligger kanske inte längst fram – det framgår tyvärr av ILGA Europes årliga rainbow map, där vi tappade några placeringar under den förra regeringens mandatperioder jämfört med tidigare toppnoteringar. Det finns alltså mer att göra här hemma. Vi måste ta kampen mot hatbrotten och hedersvåldet och lösa vissa familjefrågor, och det finns hälsofrågor som behöver adresseras. Det är klart att den nuvarande, moderatledda regeringen kommer att ta steg framåt på de här områdena.

Herr talman! Trots de frågor vi har att hantera här hemma är Sverige ett föredöme i världen. Vår enighet är ett föredöme i världen. Sverige har länge varit en stark röst för hbtqi-personers rättigheter. Vi står upp för den självklara insikten att hbtqi-personers rättigheter är mänskliga rättigheter. Vi står för det i våra bilaterala relationer och i våra multilaterala samarbeten, oavsett om det är inom Europa eller globalt.

Herr talman! Det är en styrka att Sverige oavsett regering har hållit denna linje i många år, och det är en linje vi fortsätter hålla framåt. Sverige ska vara en tydlig röst och en vän i världen för hbtqi-personer och allierade som slåss för att avkriminalisera samkönade relationer och stoppa diskriminering, våld, hat, hot och stigmatisering. Individ för individ, själ för själ ska vi övertyga världen om att hbtqi-personers rättigheter är mänskliga rättigheter och att hbtqi-personer också ska kunna leva fria, trygga, öppna liv och vara sig själva.

Herr talman! Bilden i världen är inte entydig. Det sker framsteg, vilket är glädjande, men vägen är fortsatt lång, det är gott om mörka moln och gott om platser där utvecklingen är negativ. Jag ska ta upp några positiva exempel: I Sydamerika har det i stort sett varit en positiv utveckling de senaste tio åren. Andra som avkriminaliserat samkönade relationer de senaste åren är till exempel Taiwan, Singapore och ett antal länder i Karibien – och, för bara två veckor sedan, Cooköarna. Jag hade lite problem att hitta dem på kartan, men de har gjort detta och det var väldigt bra.

Ändå är samkönade relationer fortsatt olagliga i 62 länder. Det gäller stora delar av Afrika, i princip hela Mellanöstern – med undantag för Israel – många länder i Centralasien och några till. På sina håll sker dessutom en skrämmande utveckling just nu där Uganda och några andra afrikanska länder kraftigt skärper straffen för samkönade relationer. Uganda sticker ut med krav på dödsstraff, som man dessutom röstade igenom för andra gången nu i veckan. Det är en närmast svindlande tanke 2023 men ändå

verklighet sedan länge i sex av världens länder att man kan utsättas för dödsstraff för samkönade relationer.

Det sker också en starkt negativ utveckling i en rad andra länder. Ryssland är ett illavarslande exempel där alltmer långtgående inskränkningar av hbtqi-personers rättigheter kommer på plats och livet för hbtqi-personer kringskärs alltmer.

Även inom EU finns länder som riktar diskriminering mot hbtqi-personer och där hbtqi-personer används som slagträn i debatten. Ungern är ett tydligt exempel, men sådana tendenser finns också i Polen, Slovakien och Rumänien.

Vidgar vi kretsen till Europa utanför EU kan vi exempelvis titta på Serbien. Där har det varit stora problem de senaste åren. Jag själv deltog i Europride förra året. Det kunde till slut genomföras med 7 500 kravallpolis som stängde av innerstan när vi skulle promenera. Åskådarna bestod av kravallpoliserna, några vinkande människor i ett fönster inklusive en väldigt söt tant i 80-årsåldern och hennes hund. Den uppskattade vi alldeles särskilt.

Kyrkklockorna ringde för att varna serberna för de farliga homosexuella människorna, hbtqi-personerna, som gick på gatan. Det var en surrealistisk upplevelse, och det här är ett land som inte ligger så långt borta. Det finns mycket att göra på området.

Vi har säkert alla noterat den alltmer polariserade och i ärlighetens namn smått hysteriska debatten som pågår i delar av USA. Det gäller inte minst frågan om transpersoner eller dragqueens. Här får man väl också räkna in dragkings, även om de verkar vara mindre kontroversiella. Man tar sig för pannan.

Herr talman! Frågor om sexuell läggning och könsidentitet är tyvärr fortfarande kontroversiella i många sammanhang. En ökad polarisering är tydlig. Därför kommer regeringen och vi tillsammans som land att motverka varje försök från vissa aktörer att inskränka hbtqi-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna eller befästa stereotypa könsroller.

I regeringens utrikesdeklaration för 2023 betonas att varje individs lika värde oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion är en frihetsfråga. Med det i ryggen kan vi fortsätta att vara en kraftfull röst för hbtqi-personers lika värde och rättigheter i utrikespolitiken, biståndspolitikerna och i alla andra relevanta sammanhang, och vi ska ta det ansvaret.

Sverige står inte ensamt. Vi har allierade. Själva och tillsammans med likasinnade länder kan vi arbeta för förändring och för en förbättrad situation för hbtqi-personers rättigheter världen över. Ett exempel, herr talman, är det arbete som lagts ned under det svenska ordförandeskapet i EU där engagemang har lagts på jämlikhet och icke-diskriminering – våra och EU:s grundläggande värderingar. Sverige ska fortsätta framåt och ge tydligt stöd till kommissionens arbete med genomförandet av jämlikhetsstrategin för hbtqi-personer som gäller fram till 2025. Där har vi kommit halvvägs, vilket avrapporterades nyligen vid en konferens i Arlanda stad.

Vi ska också, herr talman, rikta särskild uppmärksamhet mot den oroande trenden i delar av EU och många andra länder med ett ökande antal incidenter riktade mot hbtqi-personer, inte minst transpersoner, exempelvis genom attacker mot offentliga evenemang.

Sverige ska även fortsätta arbeta inom FN och stå bakom det viktiga arbetet som FN:s oberoende expert på området gör. Hbtqi-frågorna ska

vidare finnas med i vår biståndspolitik och vårt arbete för utveckling i världen.

Herr talman! Vi ska stå rakryggade, och vi ska vara glasklara. Sveriges budskap ligger fast: Hbtqi-personers rättigheter är mänskliga rättigheter. Punkt!
(Applåder)

I detta anförande instämde Kerstin Lundgren (C).

Anf. 208 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Detta motionsbetänkande behandlar som bekant en lång rad väldigt viktiga frågor om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Det berör således en lång rad frågor där Sverigedemokraterna har haft ett mycket stort engagemang.

Mot bakgrund av att Rasmus Giertz på ett förtjänstfullt sätt tidigare redogjorde för huvuddragen i Sverigedemokraternas politik i betänkandet kommer jag att fokusera specifikt på en fråga. Det är inte helt oväntat Iran.

Herr talman! Äntligen – det får man ändå säga – står samtliga partier enade i fråga om att verka för en terrorlistning av Islamiska revolutionsgardet, IRGC. Det innebär därmed att riksdagen kommer att bifalla en sverigedemokratisk motion.

Det finns få frågor där det borde vara så självklart som i detta fall. Definitionen av terrorism är nämligen väldigt tydlig. En terroristorganisation använder våldshandlingar som är politiskt betingade och syftar till att påverka samhället eller politiken utan hänsyn till om oskyldiga drabbas. Att IRGC sysslar med terrorism är med andra ord glasklart.

I över 40 år har Irans befolkning lidit under ett islamistiskt styre som har gjort att landet i dag kan räknas som en av de mest brutala och hårdföra diktaturerna i världen. Resultatet av revolutionen 1979 blev med andra ord ett land som präglas av förtryck. Stommen och det som på riktigt upprätthåller detta förtryck är IRGC. Det är en organisation som genomsyrar hela det iranska samhället, från toppen till den absoluta makten. IRGC finns överallt.

Herr talman! IRGC är inte vilken organisation som helst, utan det finns omfattande dokumentation som visar på vad de sysslar med. Vi ser tortyr i form av misshandel, piskrapp, skenavrättningar, sexuellt våld och så vidare. Denna tortyr har i kombination med det iranska rättsväsendets ökända brutalitet visat på vad dessa metoder gör med människor. Det har skapat en utpräglad tystnadskultur som i dag präglar hela det iranska samhället, såväl innanför som utanför de iranska landgränserna. Detta har medverkat till att mullorna har kunnat bibehålla makten i Iran, trots ett enormt folkligt motstånd.

Därtill kan vi räkna IRGC:s olika aktiviteter utomlands. De sysslar med alltifrån kartläggning av olikänkade till andra grova former av ljus-skygga aktiviteter, såsom att planera, organisera och genomföra terroristaktioner utomlands.

Herr talman! De som har följt mig de senaste åren vet att jag har ett långt men också brett engagemang i denna fråga. Jag vet att även andra ledamöter har ett starkt intresse för den. I utrikesutskottet har vi till exempel Håkan Svenneling, som alldeles nyss deltog i debatten. Det finns flera. Jag uppskattar verkligen engagemanget, och jag blir glad över att engage-

manget och intresset har vuxit och att allt fler ledamöter har valt att sluta upp bakom de krav som inte minst vi har ställt på en betydligt tuffare Iranpolitik.

Samtidigt, herr talman, blir jag förtvivlad när samma ledamöter eller partier som nu säger sig ha en hårdare linje inte fullföljer vad de har sagt. Vi ser att ränderna aldrig tycks gå ur.

Vad talar jag om då? Jag hade ett replikskifte tidigare i dag. I regeringsställning utmärkte sig Socialdemokraterna för att ha Europas kanske lamaste hållning, om man får säga så, gentemot den iranska förtryckarregimen. Jag nämnde några exempel. Socialdemokraterna skickade en slöjbeklädd delegation till Iran för att bedriva handel och skapa handels-samarbeten med förtryckarstaten. Ett parti protesterade högljutt mot detta. Det var Sverigedemokraterna.

Vi såg hur Socialdemokraterna välkomnade islamisten och Irans förre utrikesminister Mohammad Javad Zarif till Stockholm. Återigen var det *ett* parti som vid en offentlig utfrågning ställde honom mot väggen. Det var Sverigedemokraterna genom undertecknad och Ludvig Aspling. I övrigt var det närmast tyst.

Sist men inte minst vill jag ta upp det jag inte fick något svar på från Socialdemokraternas företrädare. Det gällde det faktum att Ann Linde firade den islamiska revolutionens 40-årsdag, det vill säga 40 år av förtryck. Jag behöver inte säga mer om vad vi tyckte om detta.

Det finns en rad fler exempel, men vi kan lämna dem tills vidare.

Herr talman! Jag ska egentligen inte prata historia. Jag delar bilden att vad som hände för några år sedan inte spelar någon stor roll. Huvudsaken är vad man står för i dag och vad man vill göra framöver. Men det är ändå rätt talande hur ett parti fullkomligt ändrar åsikt i en viktig fråga – i min värld en så självklar fråga – direkt efter att man har lämnat makten efter att ha suttit vid makten i åtta år och inte har gjort något. Plötsligt agerar man på direkt motsatt vis mot hur man har gjort tidigare.

Det blir helt enkelt en fråga om trovärdighet. Jag menar bestämt att Socialdemokraterna inte är trovärdiga i denna fråga. Men ingen blir gladare än jag om de kan motbevisa mig.

Så sent som i höstas sökte jag stöd från Moderaterna och Socialdemokraterna för att inom ramen för arbetet i Europarådets parlamentariska församling få signaturer för att uppmana medlemsländerna och medlemsländernas parlamentariker att terrorlista IRGC – den fråga som vi i dag behandlar här. Jag fick stöd från Moderaterna, men jag fick inte stöd från Socialdemokraterna som därmed inte undertecknade detta. Det här var alltså en deklaration och en motion som fick stöd från en lång rad parlamentariker från flera olika länder och från partiföreträdare från olika partigrupper.

Herr talman! Jag gläds verkligen åt att det ser annorlunda ut här i Sveriges riksdag och att Socialdemokraterna sluter upp bakom Sverigedemokraternas motion. Jag hoppas att detta ska leda till någonting positivt. Jag vill dock med detta inlägg direkt uppmana Socialdemokraterna att fullfölja sin nyfunna Iranpolitik. Det gör ni bäst genom att stötta vår kamp för det iranska folket och mot förtryckarstaten på annat håll, exempelvis i internationella delegationer. Visa att er nya Iranpolitik är på riktigt!

Med detta sagt, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 10. Jag står naturligtvis också bakom övriga SD-reservationer.

I detta anförande instämde Rasmus Giertz (SD).

Anf. 209 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Timmen är sen, och nästa gång väntar på att få gå på. Men det är klart att jag till slut kände att jag måste ta replik på ledamoten Wiechels påståenden.

Det är intressant med Sverigedemokraterna. Ni är ju alltid så goda samariter som står upp för mänskligheten. Ni pratade om att vända kappan efter vinden och snabbt ändra inställning. Ledamoten pratade om Sverigedemokraternas historia av att stå upp för och länge ha velat ha en terrorlista.

Men varför har ni då inte agerat när ni har haft chansen? Ni är faktiskt det parti som hela regeringspakten vilar på. Ni har möjlighet att fälla den avgörande rösten i Sveriges riksdag. Det är inte så jag skulle vilja ha det, men det är så det är i dag. Ni hade kunnat se till att det här blev faktisk politik i december!

Ledamoten kan stå här hur mycket han vill och tala om att agera. Men det är ju verkligen inte vad Sverigedemokraterna har gjort. De som har drivit på i den här frågan, hela våren, är i stället den samlade oppositionen med Socialdemokraterna.

Anf. 210 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Nu är det ju så att vi har diskuterat den här frågan tidigare. Jag satt med vid det möte som ledamoten refererar till. Det gjorde inte ledamoten.

Faktum är att det vi i synnerhet drev på för inom ramen för regeringssamarbetet var att Sverige skulle få en tuff hållning gentemot den iranska regimen. Det blev också en skrivning om att verka för tuffast möjliga åtgärder mot den iranska regimen och mot IRGC. Det kan inte bli tydligare än så.

Att vissa i EU-nämnden sedan ville ha en kompromisslös skrivning, som kanske skulle lamslå hela det här arbetet, får stå för dem. Jag vet inte på vilket sätt det skulle ha gynnat denna strävan. Vi drev på för tuffast möjliga åtgärder mot IRGC. Det står jag för, och det är jag väldigt stolt över.

Anf. 211 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Det kan inte bli tydligare – vad sägs om att ge regeringen ett tydligt krav på att försöka samla stöd för att terrorlista revolutionsgardet, det vi faktiskt tar beslut om här på onsdag? Det är ju det som vi ville ha. Kan det bli tydligare än så?

Tuffast möjliga linje – kan det bli tydligare? Hela våren har vi fått följa de olika rapporterna från EU om regeringens agerande och vad det har betytt. Vi har tyckt att regeringen har bedömt att det inte är aktuellt att verka för en terrorlistning. När vi har ställt frågan om man faktiskt försöker samla stöd för den frågan har det raka svaret varit nej.

Det blev effekten av er tuffast möjliga linje. Det hade alltså kunnat vara tydligare. Det hade kunnat vara hårdare om man faktiskt hade gått på linjen att ge mandatet och det tydliga kravet att driva på för en terrorlistning.

Prot. 2022/23:103

4 maj

Mänskliga rättigheter

Anf. 212 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Återigen, att det blev som det blev i EU-nämnden handlar inte på något sätt om att inte driva på för en terrorlistning. Alla, inklusive regeringen, var ju överens om och ville driva på för detta.

Sedan var det så att delar av oppositionen hade en kompromisslös linje som, med tanke på att det inte fanns enighet inom EU, riskerade att lamslå hela arbetet för hårda åtgärder.

Med tanke på Socialdemokraternas track record i Iranfrågan, där man har haft den nästan lamaste politiken i hela Europa gentemot den iranska skurkregimen, tycker jag som sagt att det är lite magstarkt att det här kommer från en socialdemokrat. Jag har dragit upp en lång rad exempel, och ledamoten har fortfarande inte svarat på om hon står bakom eller backar från Ann Lindes deltagande i det här firandet eller om hon backar från Socialdemokraternas Iranpolitik den senaste mandatperioden.

Hon har inte kunnat svara, och jag förstår henne. Jag hade inte heller velat svara på den frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 maj.)

§ 11 Hälsa- och sjukvårdens organisation

*Hälsa- och sjukvårdens
organisation*

Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU12

Hälsa- och sjukvårdens organisation
föredrogs.

Anf. 213 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Herr talman! Svensk sjukvård är bra på många sätt, men alltför många människor har väntat för länge på vård eller har någon nära som har fastnat i vårdköerna. Det kan vara en mamma, morbror, mormor eller en nära vän.

Tillgängligheten inom svensk sjukvård brister. Det finns för få vårdplatser, och vårdköerna är för långa, bland annat för att villkoren för personalen inte alltid är tillräckligt bra. Det gör att den som är sjuk inte alltid får vård i tid. Den som är sjuk möts inte heller alltid av en jämlik vård.

Chansen att i ett tidigt skede upptäcka svåra cancersjukdomar när någons pappa har drabbats eller chansen att få komma i kontakt med barn- och ungdomspsykiatri när dotterns kompis mår dåligt skiljer sig kraftigt åt beroende på om man bor i Värmland, Västmanland eller här i Stockholm. Det är varken rimligt eller rättvist.

Den nya borgerliga regeringens prioriteringar handlar därför om att sätta fokus på att kapa vårdköerna, på att få fler vårdplatser och på att öka den statliga styrningen så att vi kan erbjuda människor i hela landet en god och jämlik vård i tid.

Fru talman! Hur hälsa- och sjukvården organiseras är naturligtvis centralt för möjligheten att ge patienterna den vård de behöver. Från Krist-

demokraternas sida har vi varit tydliga med att vi vill avskaffa regionernas ansvar för sjukvården och låta staten ta över ansvaret och finansieringen. Vi menar att den medicinska och tekniska utvecklingen helt enkelt har sprungit ifrån dagens modell med 21 självstyrande regioner.

Vi är överens med våra tre samarbetspartier Moderaterna, Sverigedemokraterna och Liberalerna om att statens ansvar för sjukvården successivt ska öka. Ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för svensk sjukvård ska nu utredas.

Det handlar bland annat om att nationella principer för ersättning och avgifter behöver införas. Vi behöver en stärkt uppföljning av vårdens effektivitet och kvalitetsredovisning. Det handlar till exempel om att statliga myndigheter ska ges befogenhet att också granska de medicinska resultaten.

Inte minst behöver vi en gemensam digital infrastruktur för svensk sjukvård. Att som patient i dag behöva sitta och upprepa hela sin sjukdomshistorik vid varje vårdbesök är inte rimligt. Det är en fråga om respekt och värdighet, men det handlar ytterst också om patientsäkerheten. Det handlar om omsorg om dem som är sjuka.

Fru talman! Det viktigaste inom svensk sjukvård är tillgängligheten till god vård. Svensk sjukvård har lägst antal vårdplatser per invånare i hela EU, och det märks bland personalen på landets sjukhus. Vi behöver därför en nationell plan för fler vårdplatser, förändrade arbetssätt och bättre villkor för personalen om vi på allvar ska kunna korta väntetiderna och öka tillgängligheten.

Allt detta jobbar regeringen för. Utöver de tre kömiljarderna har regeringen dubblat satsningen på att öka antalet vårdplatser. Det handlar om 2 miljarder årligen i form av en prestationsbaserad ersättning för de regioner som exempelvis klarar målet att ta bort överbeläggningar och minska antalet undvikbara vårdskador.

Vi tar också initiativ till en nationell vårdförmedling som synliggör var i landet vårdkapaciteten finns. Detta gör vi för att ge människor mer makt i en situation där de annars ofta känner sig maktlösa. Människor ska helt enkelt kunna välja att få behandlingen eller operationen utförd på annat håll i landet, alltså där man klarar av att ge den som är sjuk vård i tid.

Herr talman! Omställningen till en god och nära vård behöver nu ta fart, och vi behöver bygga ut primärvården kraftigt under flera års tid. Såvitt jag kan bedöma råder det relativt stor enighet om detta. Men omställningen av svensk sjukvård behöver ske i praktiken, och det behöver också märkas mer i regionernas budgetar. En välfungerande primärvård utgör nämligen basen för ett effektivt hälso- och sjukvårdssystem.

Jag är övertygad om att en ökad statlig styrning av primärvårdens mål, ersättningsmodeller och uppföljning skulle kunna underlätta omställningen.

Kompetensbristen inom primärvården måste åtgärdas genom att villkoren för personalen som jobbar där förbättras. Socialstyrelsens riktvärde ligger på 1 100 invånare per specialist inom primärvården, och i dag saknas hälften av alla specialister i allmänmedicin. Det duger givetvis inte.

Kristdemokraternas ambition är att det på sikt ska finnas en fast vårdkontakt för alla med en namngiven läkare och distriktsköterska och ett tak för antal patienter både på en enskild vårdcentral och för den enskilde distriktsläkaren. Det skulle ge distriktsläkare och sjuksköterskor en bättre

arbetsmiljö, skapa kontinuitet och bygga relationer mellan patient och läkare, skapa trygghet för den enskilde patienten och framför allt ge läkaren kännedom om patienten för att kunna ge vård av god kvalitet.

När vi nu stärker hälso- och sjukvårdens organisation tar vi fasta på att vårdkedjan fungerar bättre när läkare och patient känner varandra, är trygga och har förtroende för varandra.

Anf. 214 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Nu debatterar vi ett av socialutskottets allra bredaste betänkanden. Det handlar om betänkande 12 *Hälso- och sjukvårdens organisation*. I betänkandet samlas alla de motioner skrivna av riksdagens ledamöter under allmänna motionstiden i höstas och som rör det område vi nu debatterar

Det är uppenbart att det finns ett stort intresse hos riksdagens ledamöter att diskutera dessa viktiga frågor. I betänkandet behandlas 120 olika yrkanden som rör primärvården, vårdval, valfrihet, tillgänglighet, privata sjukvårdsförsäkringar, rätten till tolk och mycket mer.

Fru talman! Jag brukar i alla sammanhang där jag får möjlighet att prata om svensk hälso- och sjukvård lyfta fram det faktum att vi i Sverige har en sjukvård i absolut världsklass. Jag tänker ta tillfället i akt att också i detta anförande lyfta fram alla de enastående läkare, sjuksköterskor och undersköterskor som arbetar på våra sjukhus och som gör allt de kan för att ge oss god vård i rätt tid. De svenska sjukhusen och de svenska läkarna är några av de bästa i världen. Sjuksköterskorna och undersköterskorna som arbetar på våra sjukhus gör det med hela sin kropp och själ och med total hängivenhet.

Men svensk hälso- och sjukvård står inför oerhört stora utmaningar. Vi ser återkommande problem i form av långa väntetider till vård, bristande vårdkedjor och sjunkande produktivitet.

Vi hör oron från allmänheten: Kommer vi att få vård i rätt tid? Kommer vi att behöva sitta på en stökig akutmottagning i flera timmar utan att få hjälp? Kommer jag att få ligga i en sjukhussäng i korridoren och inte hinna med? Kommer jag att behöva stå tillbaka för någon som har köpt sig förbi mig i kön?

Fru talman! Vi hör också oron från sjukhuspersonalen: Kommer jag att orka en dag till? Kommer jag att behöva springa fortare än vad jag redan gör? Kommer jag att begå ett misstag i tjänsten på grund av den höga arbetsbelastningen? Kommer fler av mina kollegor att säga upp sig?

Svensk sjukvård är i absolut världsklass, men det är inget permanent tillstånd som vi kan ta för givet. Den fantastiska sjukvårdspersonalen kan inte trollda. De kan inte få fram fler vårdplatser och fler kollegor från en trollerihatt. De kan inte springa snabbare än vad de redan gör. De kan inte plocka fram mynt ur guldbyxorna för att fylla hålen i regionernas budgetar.

Det är här politiken kommer in. Det är nu vi måste ta ansvar.

Det råder en allvarlig kris i svensk hälso- och sjukvård. Det handlar om en omfattande personalbrist som leder till en omfattande platsbrist. Det handlar om en kass arbetsmiljö för de anställda och många års underfinansiering av den offentliga vården.

Så många som 17 av 21 regioner har budgeterat med underskott för 2023, och fler än hälften av regionerna uppger att bemanningsläget under

sommaren kommer att vara lika dåligt eller till och med sämre än förra året.

Trots detta valde regeringen att i sin budget satsa dubbelt så mycket på skattesänkningar till höginkomsttagare än på generella statsbidrag till kommuner och regioner och inte ens i närheten av vad SKR menar behövs för att man ens ska kunna bibehålla dagens nivå.

I min hemregion Skåne presenterade styret, som består av Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna, en budget som innebär nedskärningar på över 800 miljoner kronor på skånsk sjukvård nästa år. I praktiken innebär detta givetvis att personal kommer att sägas upp. Det väntar alltså ett riktigt stålbad för skånsk sjukvård som redan har några av landets längsta vårdköer och som redan har sämst tillgänglighet i landet. Det är naturligtvis helt orimligt.

Så här ser det ut i många regioner. Åratal av nedskärningar, besparingar och privatiseringar har gradvis monterat ned den offentliga vården. De borgerliga marknadsexperimenten och privatiseringarna har gått före patienterna och sjukvårdspersonalen. Det saknas ordning och reda i vården.

Fru talman! Om svensk hälso- och sjukvård ska fortsätta vara i absolut världsklass måste den stärkas och ges tillräckliga resurser. Vi måste ta tillbaka kontrollen över vården för att ge vårdpersonalen fler kollegor och bättre arbetsvillkor, skapa nya vårdplatser och korta köerna.

Vården ska inte vara en marknad, utan vi ska i stället bygga ut vårdcentralerna och garantera vård efter behov i hela landet.

Systemet med privata sjukvårdsförsäkringar är i grunden orättvist och leder fel när det gäller vem som får vilket slags vård och när. Ingen ska kunna köpa sig före i kön i den offentligt finansierade sjukvården.

Arbetet med primärvårdsreformen måste fortsätta, och huvudregeln bör vara att alla ska ha en fast läkarkontakt i primärvården.

Fru talman! För oss socialdemokrater är att åtgärda bristerna när det gäller arbetsmiljö, arbetsvillkor och kompetent personal i svensk hälso- och sjukvård en av de allra viktigaste utmaningarna under mandatperioden för att komma till rätta med de långa köerna och personalbristen.

Vi är också alldeles övertygade om att svaret på dessa utmaningar inte är fler privatiseringar, fler sparbetning på våra sjukhus eller fler privata sjukvårdsförsäkringar – eller för den delen ytterligare försämrade arbetsmiljö för sjukvårdspersonalen när de ska tvingas bryta mot både tystnadsplikt, etik och moral och ange vårdsökande papperslösa till Migrationsverket.

Fru talman! En stor person sa en gång: Politik är att vilja. För mig är politik att ständigt göra valen. Det är dags att prioritera hälso- och sjukvården och dess personal. Jag vill med detta yrka bifall till vår reservation 1. (Applåder)

Anf. 215 THOMAS RAGNARSSON (M):

Fru talman! Vi debatterar i kväll socialutskottets betänkande SoU12 *Hälso- och sjukvårdens organisation*. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Fru talman! Behovet av att reformera svensk hälso- och sjukvård är alldeles tydligt. Vi styrs i dag av hälso- och sjukvårdslagen, vilken anger att det åligger våra regioner och kommuner att ansvara för att leverera vård till dem som lever i respektive kommun och region. Behovet av att tydlig-

göra gränssnittet mellan statens, regionernas och kommunernas ansvarsområden är viktigt, då vi i dag ser tendenser till att patienter faller mellan stolarna. Därför är det glädjande att vi i Tidöavtalet kommit överens om att utreda frågan grundligt. Däremot är nog inte lösningen på svensk sjukvårds problematik ytterligare administration eller centralstyrning.

Fru talman! Det är lätt att tro att organisationsförändringar alltid är lösningen på alla problem, men att det i dag finns otydligheter inom ansvarsområdena leder till att vi får en ojämlig vård, beroende på var man bor och att skillnaderna är stora över landet. Detsamma gäller när begreppet högspecialiserad vård förs upp på agendan. Vem bestämmer vad som är högspecialiserad vård, och vilka riktlinjer arbetar man efter? Här tror jag att statens ansvar behöver öka när det gäller att specificera den högspecialiserade vården och skapa strategier och mål för den vård som ska bedrivas. Man behöver också ta ett större ansvar för målpuppfyllelsen och för att bestämda strategier följs.

Det får dock inte gå så långt att det påverkar de mindre sjukhusens förmåga att kunna hantera det akuta uppdraget. Sveriges geografi är speciell. Utifrån det behövs alla de akutsjukhus som finns i dag, dels för att lösa tillgänglighetsproblematiken, dels för att kunna rädda liv vid akut livshotande sjukdom eller skada. Vi ska kunna leverera en god och jämlik vård i hela landet utifrån de förutsättningar som råder.

Fru talman! Det finns flera områden där staten skulle kunna ta ett större ansvar, såsom strategiarbete, högspecialiserad cancersjukvård, nationell helikopterorganisation, specifik barnkirurgi och övrig avancerad kirurgi. Arbetet med en nationell förlossningsplan och inrättandet av en nationell vårdförmedling är redan avtalat mellan Tidöpartierna. Vi ser att skillnaderna i svensk förlossningsvård är markanta, och givetvis kan detta inte fortsätta. Man behöver ta ett större ansvar när det gäller ny teknik och nya behandlingsformer som nu når marknaden på ganska bred front. Det gäller specifikt utvecklingen av genomsekvensering och precisionsmedicin.

Fru talman! Framtidens hälso- och sjukvård kommer att präglas av god och nära vård samt ökad digitalisering, detta för att vi över huvud taget ska kunna kompetenssätta denna verksamhet i framtiden. Tidöpartierna har därför kommit överens om satsningar när det gäller den digitala infrastrukturen inom vården och satsningar på primärvård och utvecklad sjukvård på landsbygd och i glesbygd. Närhetsprincipen och ett utökat mandat för primärvården kommer att leda till en bättre och effektivare vård för patienten. Det finns redan i dag goda exempel på hur man kan jobba i glesbygd. Vi har Glesbygdsmedicinskt centrum, som är en föregångare. Där har man drivit hälsocentralerna i Västerbotten till helt nya nivåer. Ett sådant arbetssätt minskar också trycket på våra sjukhus där man kan koncentrera sig på sina kärnområden. Rätt vård ska ges på rätt ställe.

Fru talman! Vi ser i dag en ganska stor psykisk ohälsa hos våra medborgare, och i Tidöavtalet gör man satsningar inom området. Dels ser man behovet av en nationell strategi inom området, dels är behovet av en nationell samordningsfunktion av yttersta vikt.

Psykisk ohälsa är vanligt förekommande i samhället. Trots detta är det fortfarande både stigmatiserande och svårt att prata om. Här finns stora vinster med att se till att primärvården har de resurser som behövs för att klara första linjens psykiatri. Även detta område är något som staten be-

höver ta ett övergripande grepp om, både när det gäller det förebyggande arbetet och uppföljningen av hur regionerna sköter sitt åtagande.

Anf. 216 JOHNNY SVEDIN (SD):

Fru talman! Vi ska prata om hälso- och sjukvårdens organisation. Det är en stor och komplex fråga som i allra högsta grad behöver utredas för att det ska bli så bra som möjligt och vi ska få den effekt vi önskar.

Som sjukvården är organiserad i dag och har varit en lång tid framgår det med tydlighet att något måste göras, för så här kan det inte fortsätta. Långa vårdköer, oklara direktiv, personal som slutar på grund av en högst bristfällig arbetsmiljö och inte minst en kommunal hälso- och sjukvård som lämnats mer eller mindre åt sitt öde är bara några av alla de mindre smickrande problem sjukvården brottas med.

Det är dags att göra någonting åt detta. Vi sverigedemokrater ser många områden som behöver förbättras. Bland annat ser vi vikten av att införa ett tillgänglighetskrav för ambulanssjukvården, som har en oerhört viktig roll i omhändertagandet av sjuka och skadade patienter i det akuta och ofta livshotande stadiet. Överlevnadsmöjligheterna är direkt relaterade till tiden från att skadan sker till dess att patienten kommer under kvalificerad vård.

De senaste åren har tiden från larm till dess att ambulans kommer fram till den skadade ökat. Det inte är acceptabelt att svårt sjuka och skadade patienter ska behöva vänta länge på en ambulans och därmed riskera livet, speciellt inte i ett stadie då de redan är otroligt sårbara och utsatta. I ett flertal länder finns det lagstadgade tillgänglighetskrav och mål för hur skadade eller svårt sjuka patienter ska nås inom en viss tid. I Sverige finns inte några sådana tydliga mål eller krav på hur stor tillgängligheten till ambulanser ska vara, vilket vi anser vara en brist. Sverigedemokraterna verkar för att detta ses över. Alla ska få rätt till god vård i rätt tid i ett välfärdsland som Sverige.

Vi sverigedemokrater har tillsammans med regeringspartierna höga ambitioner och många viktiga steg i arbetet för att stärka den svenska hälso- och sjukvården. I Tidöavtalet står det bland annat att en utredning tillsätts med uppdrag att analysera och belysa för- och nackdelar samt lämna förslag på möjligheterna att långsiktigt införa ett delvis eller helt statligt huvudmannaskap.

Utredningen ska även beakta för- och nackdelar med de regionala organisationernas geografiska område, baserat på exempelvis dagens sex sjukvårdsregioner. Utredningen ska genomföras i nära samverkan med företrädare för patienter, professioner, regioner, privata vårdgivare och akademier i syfte att åstadkomma en hälso- och sjukvård som ges bättre förutsättningar än i dag och erbjuda en god och jämlik vård som bygger på behovsprincipen. Inte minst ska utredningen lägga fram genomförbara förslag.

När det gäller frågan om styrning och uppföljning av statliga medel framgår följande: "Nationella principer för ersättning och avgifter införs. Dessa ska bygga på behovsprincipen och att en medicinsk bedömning görs så att patienten kommer till rätt del av vården. Staten tar ett helhetsansvar över styrning och uppföljning av statliga medel till sjukvården."

Förutom dessa två åtgärder finns ytterligare 22 punkter i Tidöavtalet som ska genomföras eller som är på god väg att genomföras. De är uppde-

lade i elva kluster eller områden som gör att förslagen har en god spridning inom många områden.

Förutom Tidöavtalet ser vi sverigedemokrater att ytterligare åtgärder behöver vidtas under kommande mandatperiod. Som det största partiet i regeringskoalitionen kommer vi att arbeta för att tydliggöra en ansvarsfördelning där staten får en mer övergripande roll. Detta är oerhört viktigt för svensk hälso- och sjukvårds framtid.

Vi anser exempelvis att det inte ska finnas tolkningsföreträdare i rekommendationer från Socialstyrelsen. Som det är i dag är det för många regioner som inte förhåller sig helt till det som Socialstyrelsen rekommenderar, vilket resulterar i en ojämn vård över landet.

Jag som ledamot för Sverigedemokraterna menar att det behövs ett tydligt statligt omtag för att på riktigt göra skillnad inom svensk hälso- och sjukvård. Sverige har en lång tradition av att ha en stark sjukvård i framkant, och detta måste hela tiden vara målet när vi alla i socialutskottet går till våra kontor. Här menar jag att samarbetspartierna med Tidöavtalet som grund har viktiga fyra år att förvalta väl. Och jag är helt övertygad om att vi kommer att göra precis detta.

Fru talman! Svensk sjukvård behöver bli bra igen. Med detta sagt vill jag yrka bifall till reservation 7.

Anf. 217 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Före valet talade alla partier om att det behövs fler vårdplatser. Kommer ni ihåg det? Nu undrar jag: Kommer det att bli fler vårdplatser? Det handlar om personal, så jag är skeptisk.

Vården går med underskott i hela Sverige. Detta beror på de väldigt marginella statsbidragen från SD och regeringen. I vissa regioner är underskotten så stora som 10 procent av den totala budgeten. Genom att vägra skjuta till de pengar som krävs vältrar den SD-beroende regeringen över kostnaderna och skuldsättningen på regionerna. Detta drabbar personalen hårt och förstås också patienterna.

För att behålla dagens personaltäthet och kvalitet måste därför resurserna öka i samma takt som vi ser att befolkningen och de äldre ökar. Det är ganska lätt att läsa detta i olika tabeller och så vidare. Vi anser att det på nationell nivå saknas tillräcklig styrning för att öka antalet vårdplatser, säkerställa specialistvårdens utformning och främja medicinsk forskning, som tyvärr har backat.

Så, SD och regeringen: Skjut till de medel som behövs, och presentera en långsiktig plan för hur vården ska finansieras! Alternativet är att säga åt personal och patienter att bita ihop för att inte äventyra riskkapitalisternas vinster eller de rikas skattesänkningar. Ta till er behovet av välfärd! Det är oerhört viktigt.

Svensk ekonomi befinner sig i kris. Regionerna och kommunerna, framför allt regionerna, har stora ekonomiska bekymmer. Detta har jag redan nämnt. Därför satsar Vänsterpartiet 8 miljarder extra på regionerna i sin vårbudget. Man kan säga att det är ett slags räddningspaket för sjukvården.

Sjukvården lider av personalbrist, som inte har blivit bättre utan kan vara livsfarlig för patienterna. Ivo rapporterar att hjärtsjuka patienter vårdas i korridorerna, och sjukhus delar ut grytlock till patienterna att använda som larm. Det är helt otroligt. Låt kommuner och regioner – tillfälligt eller

tills vidare – använda riktade medel som generella! Byt ut det under ett år, under denna kris!

Sedan måste staten garantera långsiktiga förutsättningar för kommuner och regioner. Indexera statsbidragen så att de följer kostnadsutvecklingen! Annars kommer vi att ligga risigt till.

Fru talman! När det gäller primärvården – en god och nära vård – undrar jag vad som händer med den. Är den nära vården i själva verket anhörigvård?

Vi har bestämt att alla patienter ska vara listade hos en namngiven läkare på sin vårdcentral som i bästa fall är inläst på journal och sjukdomshistorik. Vi har föreslagit att varje läkare ska ha ansvar för 1 100 listade patienter – det var vårt bud från ett enigt utskott. Siffran är i dag i stället över 2 000 patienter per läkare på de flesta vårdcentraler. Forskning har visat att en fast läkarkontakt leder till lägre dödlighet, och det skulle dessutom spara mycket pengar för regionerna.

De stora skillnader i folkhälsa som finns mellan olika klasser, där de som har lägre utbildning lever kortare tid, kan bäst mötas med bra primärvård. Hur går det då med detta viktiga arbete? Inte så värst bra, säger Myn-digheten för vård- och omsorgsanalys, som har släppt en rapport. Antalet specialistläkare i allmänmedicin minskar, och arbetsmiljöproblemen är stora.

Precis som med klimatkrisen har vi inte råd att vänta längre, utan vi måste göra något. Var finns långsiktigheten och planen? Vi vill att staten ska ta över ansvaret för läkares allmän- och specialisttjänstgöring. Vi behöver en långsiktig ekonomisk nationell plan för grundutbildning, vidareutbildning och fortbildning inom vården – helt enkelt en nationell primärvårdsreform. Statliga resurser måste tillföras som kan garantera vårdcentralernas långsiktiga finansiering.

Inför etableringskontroll i lagen om valfrihet! Vårdbolagen har rätt att etablera sig var de vill, och då blir det oftast på ställen där folk är rika och friska. Detta undergräver hälso- och sjukvårdslagen.

Ett aktivt uppsökande arbete är superviktigt. Uppsökande hälsokontroller bör prövas. Och vi vill se ett nationellt basuppdrag för att förtydliga vilken specialistkompetens en vårdcentral ska ha. Det handlar om jämlik vård i hela landet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 14.

Systemet med privata sjukvårdsförsäkringar är inte bara orättvist och leder fel när det kommer till vem som får vilken vård och när, utan systemet är också kostnadsdrivande. Om jag har en försäkring vill jag ju använda den, inte sant? Då vill jag ha en second opinion nästan varje gång, och det kostar ganska mycket.

Samtidigt har de privata vårdgivarna intresse av att sälja så mycket sjukvård som möjligt. Det är inte rimligt att det ska vara tillåtet att utforma försäkringar som strider mot hälso- och sjukvårdslagen. Vi vill förbjuda privata sjukvårdsförsäkringar inom den offentligt finansierade vården, det vill säga den vård som har avtal med regionerna och som därmed har två dörrar in – en för oss utan försäkring och en för dem med försäkring. Och ni kan förstå vem som får vård först; det har man nämligen tittat på.

Nu övergår jag till något helt annat. Forskrivningen av psykofarmaka, speciellt ångestdämpande och antidepressiva medel, till barn och unga har ökat markant i Sverige. I dag är forskningen ganska delad när det gäller

vad man kan göra, vad effekterna blir och hur de långsiktiga konsekvenserna av barns bruk ser ut.

För att inte riskera att barn i behov av psykiatrisk vård faller mellan stolarna eller får vänta alldeles för länge på insatser behöver vi göra mycket mer. En viktig åtgärd är att samverkan mellan olika vårdinstanser fungerar och att det finns tydliga riktlinjer och gränsdragningar mellan BUP och andra instanser. Det är emellertid så att fler barn behandlas inom barn- och ungdomspsykiatri än inom primärvården och elevhälsan. Köerna till BUP växer. Detta måste vi titta på. Det behövs tidiga förebyggande insatser när det gäller barn- och ungdomspsykiatri, och man måste hitta andra dörrar in.

Vi kan också se en tydlig tendens att medikalisera normala reaktioner hos barn och unga. Det har bidragit till en ökad vårdkonsumtion, och vi måste följa upp detta på ett ”tajt” sätt. Vi kan se en ökning av diagnostiserade depressions- och ångesttillstånd och att förskrivningarna av antidepressiva psykofarmaka har ökat för barn och unga, liksom kontakterna med BUP. Vi vill att man tar ett initiativ till en nationell genomlysning av hela utvecklingen innan den helt försvinner ut från våra händer.

Anf. 218 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det betänkande vi debatterar nu i kväll handlar om vårdens organisation. Det är ett område där det har kommit 120 olika förslag från riksdagsledamöterna. I utskottet är vi överens om ganska mycket, men på 45 punkter finns reservationer – varav 20 kommer från Centerpartiet. Jag tänker inte i denna sena timme gå igenom alla 20 reservationer, utan i stället kommer jag att lyfta fram några av mer principiell betydelse.

Den första frågan handlar förstas om hur vården ska organiseras framöver. Där finns vissa som har en enkel lösning, nämligen att om vi bara förstatligar den svenska hälso- och sjukvården kan alla problem lösas. Svaret på varenda fråga om problem i sjukvården blir då att förstatliga, att låta hela den svenska sjukvården med hundratusentals anställda styras av en generaldirektör på Kungsholmen i Stockholm. Det löser alla problem.

Den här regeringen har sagt att man åtminstone ska titta på frågan, även om intresset verkar vara något begränsat från de andra partierna. Det kan jag förstå eftersom det ju finns en hel del forskning på området. Den senaste stora forskningsgenomgången gjordes av Ratio, som är näringslivets forskningsinstitut. I rapporten *Myten om centralisering* var slutsatsen att om man vill skapa fullständigt kaos i svensk sjukvård ska man göra en jättelik omorganisation där man lägger allt under statlig kontroll. Inte minst skulle det bli bra för alla administratörer. Vid en jämförelse med andra länder som har en helt statlig organisation räknade man med att det kanske skulle behövas så många som 250 000 administratörer. För oss handlar det här i stället om att det behövs mer nationell styrning av svensk sjukvård – men ingen stor omorganisation.

Det finns däremot ett antal konkreta områden där vi måste se till att förändra sjukvården. Ett område är det vi lärde oss från pandemin, nämligen att vården av våra äldsta fungerar dåligt. Om man som äldre bor på ett äldreboende eller har hemsjukvård i sitt hem och blir akut dålig är, tyvärr, alternativet en ambulansfärd på fem tio mil till närmaste akutsjukhus där man sedan får ligga på en brits och vänta i ett antal timmar innan man får

hjälp. Där måste vi omorganisera vården så att de allra äldsta som har hem-sjukvård också akut kan få en läkarbedömning dygnet runt.

Det finns problem i den svenska sjukvården, och vi behöver inte skapa nya, men tyvärr har den här regeringen valt att skapa ytterligare problem. Jag talar om till exempel angiveriplikten. Hälso- och sjukvårdspersonalen ska få i uppdrag att ange, ringa till gränspolisens, om man hittar en svårt sjuk patient som inte har de fyra sista siffrorna. Och möjligheten att använda tolk i hälso- och sjukvården ska begränsas.

I det här betänkandet yrkar jag bifall till reservation 10. Det är en reservation om att riksdagen må uttala att det även i fortsättningen ska vara kostnadsfritt att i Sverige använda sig av tolk i sjukvården i ett läge där man inte behärskar det svenska språket.

Ett annat område som är i behov av stora förändringar är primärvården. Även om Sverige har ett sjukvårdssystem som presterar i absolut världsklass, vilket det finns många olika undersökningar som visar, är primärvården ett problem. Där är vi mitt inne i en stor reformering, och vi går mot mer nära vård. Men mycket talar för att en av utmaningarna kommer att vara att se till att få kompetens i primärvården. Kompetens finns redan i dag, men vi ska få sjuksköterskor och läkare som gärna vill jobba i primärvården.

Det handlar om att sänka trösklarna för att gå över från övrig sjukvård till primärvård. Att jobba i primärvården måste vara ett av de absolut bästa jobben inom hela hälso- och sjukvården; ett begränsat antal patienter, att få arbeta med hela spektrumet av sjukdomar och åldrar samt följa patienter under lång tid. Men tyvärr är villkoren i primärvården i dag sådana att man inte söker sig dit.

Vi i Centerpartiet har lagt fram ett antal förslag på hur man skulle kunna öka attraktiviteten. Mycket handlar om att göra det lättare för unga sjuksköterskor och läkare att etablera sig privat i den svenska primärvården. Vi ser att de privata företagen har lättare att attrahera arbetskraft.

I det här betänkandet har vi ett förslag, som vi har reserverat oss för men som jag inte har yrkat bifall till, om att styra så att den minsta enheten i primärvården ska vara *en* läkare och *en* sjuksköterska. Då skulle det bli möjligt för många yngre att starta en mottagning. I dag krävs det att man anställer ett stort antal personer och har ett eget kapital på upp till 10 miljoner för att dra igång en mottagning.

Det sista jag vill lyfta upp är frågan om att göra något för valfriheten för patienter som dessutom skulle minska köerna i Sverige, det vill säga att gå vidare med det förslag som allianspartierna drev redan i valet 2014. Det handlar om att ge patienterna rätt att söka slutenvård var som helst i landet. Det skulle skapa möjligheter för patienterna att välja sjukhus där det erbjuds högre kvalitet och kortare köer. Om vi kunde få till stånd de spelreglerna skulle det bli möjligt för ett antal aktörer att öka sin kapacitet. Det är med genuin besvikelse jag ser att den nuvarande regeringen har släppt tanken och i stället har dammat av ett gammalt socialdemokratiskt förslag, nämligen att det räcker med att starta en vårdplatsförmedling i Stockholm – ett kontor dit regionerna kan höra av sig och fråga om det finns ledig kapacitet någonstans i landet. Det förstår var och en som lyssnar på debatten att det inte kommer att leda till någonting över huvud taget. Här krävs strukturella förändringar.

Jag yrkar bifall till reservation 10.

Anf. 219 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman och kära kollegor denna afton! Vi debatterar hälso- och sjukvårdens organisation.

Tillgången till vård är ojämnt fördelad. För Miljöpartiet är det självklart att ett genus- och jämlikhetsperspektiv ska genomsyra all vård och omsorg. Likvärdig vård oberoende av till exempel kön och socioekonomiska faktorer borde vara en självklarhet. De skillnader som i dag finns mellan kvinnor och män inom hälso- och sjukvården kan ta sig uttryck i olika tillgång till vård, olika långa väntetider och olika tillgång till högkvalitativa behandlingar eller läkemedel. Exempelvis visar studier att kvinnor i mindre utsträckning än män får tillgång till bra vård vid hjärtinfarkt eftersom kvinnor ofta visar annorlunda symtom än män och i större utsträckning skickas hem igen medan männen blir inlagda. Det behövs mer forskning på kvinnors sjukdomar och hälsa.

Ojämsställdheten i vården tar sig även uttryck i att vård som riktar sig till kvinnor alltför ofta prioriteras lägre än vård som riktar sig till män. Undersökningar har även visat att vårdpersonalens föreställningar och uppfattningar om kvinnor och män har en påverkan på hur de bemöts i vården. Kvinnor måste uttrycka mer smärta för att få samma behandling, och så kallade kvinnosjukdomar ses fortfarande som något som kvinnor förväntas leva med i stället för sjukdomar som kan behandlas.

Kvinnor tas alltså inte på allvar och blir stigmatiserade. Många tvingas till en flerårig kamp för att få korrekt diagnos och behandling för vanliga problem, till exempel endometriosis, vestibulit och förlossningsskador. Vi behöver ett feministiskt perspektiv på folkhälsan.

Miljöpartiet ser därför ett behov av att alla regioner öppet redovisar hur jämställd vården är. Det kan handla om hur köerna till och kvaliteten i kvinnosjukvården ser ut och om hur vården arbetar för att göra hälso- och sjukvården mer jämställd. Könsuppdelad statistik ska alltid finnas tillgänglig.

Fru talman! Vården ska vara solidarisk och jämlik. Alla ska känna sig säkra på att välfärden är tillgänglig när de behöver den, oavsett hur deras privata ekonomi ser ut. Vården ska utgå från patienten och hälso- och sjukvårdslagen. Den offentligt finansierade vården ska kunna säkerställa vård genom en förbättrad vårdgaranti.

I dag finns stora hälsoklyftor som måste minska. Det kräver både fler strukturella folkhälsoinsatser och bättre möjligheter att stödja enskilda som vill bryta ohälsosamma vanor. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. När privata sjukvårdsförsäkringar tillåts utnyttja resurser inom ramen för den offentligt finansierade vården riskerar den här principen att urholkas. Sjukhusen finansieras offentligt och ska inte ha en gräddfil för privata försäkringspatienter. Vården ska alltid hålla en hög kvalitet och ha en god tillgänglighet, så att det upplevda behovet av privata sjukvårdsförsäkringar minskar.

Fru talman! Det är såklart omöjligt att diskutera hälso- och sjukvårdens organisation utan att beröra några av de punkter i Tidöavtalet som påverkar hälso- och sjukvården. Mest uppmärksamhet har kanske frågorna om anmälningsplikt och begränsat tolkstöd fått. Vårdförbundets ordförande Sineva Ribeiro har uttryckt att förslaget om anmälningsplikt vid möte med papperslösa patienter strider mot professionsetik och skulle påverka möjligheterna att skapa förtroendefulla vårdmöten och ge god och säker vård.

Prot. 2022/23:103

4 maj

-----

*Hälso- och sjukvårdens
organisation*

Prot. 2022/23:103
4 maj

-----
*Hälso- och sjukvårdens
organisation*

Förslaget om att ta bort rätten till tolk försvårar ytterligare yrkesutövningen i vården och innebär uppenbara patientsäkerhetsrisker. Den påstådda besparingen kommer snabbt att ätas upp av ytterligare vårdbesök eller vårdskador. Rätten till hälsa gäller alla, och hälso- och sjukvårdens grundläggande principer är tydliga. Vård ska ges med respekt för alla människors lika värde, och de med de största behoven ska ges företräde till vården.

Jag står som vanligt bakom Miljöpartiets samtliga reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 31, som handlar om vikten av en jämställd och jämlik vård. Jag har också nu i kväll uppmärksammat att vi har missat att ställa oss bakom reservation 10, som lyftes fram av Centerpartiet. Det blir en utmaning för mig att uppmärksamma mina partikolleger på detta vid voteringen nästa vecka.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2022/23:110 Estetiska produkter – en övergångsbestämmelse

EU-dokument

COM(2023) 161 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter (rättsakt om nettonollindustrin)

Motion

med anledning av skr. 2022/23:111 Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön
2022/23:2390 av Katarina Luhr (MP)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 maj

2022/23:338 Användning av PKU-registret vid grov brottslighet

av *Pontus Andersson* (SD)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:339 Framtiden för omställningsstudiestödet

av *Niklas Sigvardsson* (S)

till utbildningsminister *Mats Persson* (L)

2022/23:340 Tilläggsdirektiven till utredningen om utjämningsssystemet

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet *Erik Slottner* (KD)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

-----

den 3 maj

2022/23:618 Kvalitetsmätningar på det svenska vägnätet

av *Ulrika Heie* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:619 Barn i skyddat boende

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:620 Åtgärder under pausen i miljöprovningarna för vattenkraft

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:621 Spelande som riksdagsbundet kulturmål

av *Rickard Nordin* (C)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2022/23:622 Myndighetsgemensam tipsfunktion

av *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:623 Nationellt center för postcovid och ME/CFS

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:624 Tjänstledighet för frivilliga inom de frivilliga försvarsorganisationerna

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2022/23:625 Kronofogdens arbete med utmätningar

av *Nadja Awad* (V)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 3 maj

2022/23:582 En nationell strategi för kompetensförsörjning

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:583 Ersättning vid skydd av värdefull natur

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:586 Landsbygdens förutsättningar efter nedsläckning av 2G- och 3G-näten

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2022/23:587 En offensiv innovationsstrategi i Sverige
av *Aida Birinxhiku* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:591 Besked till Sveriges kommuner och regioner
av *Yasmine Bladelius* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:584 Systembolaget
av *Marianne Fundahn* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:590 Arbetslösheten i Söderhamn
av *Jim Svensk Larm* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:595 Erkännande av folkmordet 1915 i dåvarande Osmanska riket
av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:588 Skydd av det svenska alkoholmonopolet
av *Yasmine Bladelius* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:596 Informationen i UD:s ”svensklista”
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:594 Regionala center mot arbetslivskriminalitet
av *Jim Svensk Larm* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:592 Gårdsförsäljning av alkoholdrycker
av *Christofer Bergenblock* (C)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:593 Trafikverkets avgifter
av *Lars Isacson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:589 CSN:s arbete med omställningsstudiestödet
av *Niklas Sigvardsson* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:611 Samexistens på Revingehed
av *Stina Larsson* (C)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:609 Sveriges orörda älvar
av *Andrea Andersson Tay* (V)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:608 Lagstiftningen om vinterdäck
av *Malin Larsson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:602 Regeringens hantering av omställningsstudiestödet
av *Cicie Weidby* (V)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:606 Mundogas Oslo och dess påverkan på Östersjön
av *David Perez* (SD)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:597 Kunskap om mäns våld mot kvinnor
av *Carina Ödebrink* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:604 Gångkriminellas påverkan på beslut om barn
av *Gustaf Lantz* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:601 Vård och stöd under graviditet och förlossning

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:598 EU:s stöd till organisationer på Kuba och PDCA-avtalet

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:600 Åtgärder mot boffning

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:599 Arbetsvillkor inom äldreomsorgen

av *Ciczie Weidby* (V)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:610 Barn i behov av stöd

av *Anna Lasses* (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:607 Regeringens utnämningar till lärosätenas styrelser

av *Åsa Westlund* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:605 Boende för anställda GSS/K-soldater inom Försvarsmak-
ten

av *Mikael Larsson* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:603 Resurser till och styrning av tandvården

av *Peter Hedberg* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

Prot. 2022/23:103

4 maj

-----

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 20.52.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.56,

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.13,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 157 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 183 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 213 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ekonomisk familjepolitik	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU16	1
Anf. 1 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	1
Anf. 2 SANNE LENNSTRÖM (S) replik	3
Anf. 3 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	3
Anf. 4 SANNE LENNSTRÖM (S) replik	4
Anf. 5 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	4
Anf. 6 ISABELL MIXTER (V) replik	4
Anf. 7 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	5
Anf. 8 ISABELL MIXTER (V) replik	5
Anf. 9 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	5
Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C) replik	6
Anf. 11 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	6
Anf. 12 MARTINA JOHANSSON (C) replik	6
Anf. 13 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	7
Anf. 14 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	7
Anf. 15 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	8
Anf. 16 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	8
Anf. 17 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	8
Anf. 18 SANNE LENNSTRÖM (S)	9
Anf. 19 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	10
Anf. 20 SANNE LENNSTRÖM (S) replik	11
Anf. 21 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik	11
Anf. 22 SANNE LENNSTRÖM (S) replik	11
Anf. 23 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	12
Anf. 24 SANNE LENNSTRÖM (S) replik	12
Anf. 25 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	12
Anf. 26 SANNE LENNSTRÖM (S) replik	13
Anf. 27 CAMILLA RINALDO MILLER (KD)	13
Anf. 28 MONA OLIN (SD)	14
Anf. 29 ISABELL MIXTER (V) replik	16
Anf. 30 MONA OLIN (SD) replik	16
Anf. 31 ISABELL MIXTER (V) replik	17
Anf. 32 MONA OLIN (SD) replik	17
Anf. 33 MAURICIO ROJAS (L)	18
Anf. 34 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	20
Anf. 35 MAURICIO ROJAS (L) replik	21
Anf. 36 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	21
Anf. 37 MAURICIO ROJAS (L) replik	21
Anf. 38 ISABELL MIXTER (V)	22
Anf. 39 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	24
Anf. 40 ISABELL MIXTER (V) replik	25
Anf. 41 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	25
Anf. 42 ISABELL MIXTER (V) replik	25

Anf. 43 MARTINA JOHANSSON (C).....	26
Anf. 44 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	27
Anf. 45 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	28
Anf. 46 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	29
Anf. 47 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	29
Anf. 48 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	29
(Beslut fattades under § 7.).....	29
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 5 Frågestund.....	30
Anf. 49 ANDRE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Barnfamiljernas ekonomiska situation .....</i>	<i>30</i>
Anf. 50 EVA LINDH (S).....	30
Anf. 51 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	30
Anf. 52 EVA LINDH (S).....	31
Anf. 53 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	31
<i>Våld mot kvinnor och barn .....</i>	<i>31</i>
Anf. 54 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD).....	31
Anf. 55 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	32
Anf. 56 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD).....	32
Anf. 57 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	32
<i>Regeringens skattepolitik.....</i>	<i>32</i>
Anf. 58 ALI ESBATI (V).....	32
Anf. 59 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
Anf. 60 ALI ESBATI (V).....	33
Anf. 61 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
<i>Stöd till kommunerna för ökad elproduktion .....</i>	<i>34</i>
Anf. 62 RICKARD NORDIN (C).....	34
Anf. 63 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	34
Anf. 64 RICKARD NORDIN (C).....	34
Anf. 65 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	35
<i>Mandatperioden för styrelseledamöter vid statliga lärosäten .....</i>	<i>35</i>
Anf. 66 CAMILLA HANSÉN (MP).....	35
Anf. 67 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	35
Anf. 68 CAMILLA HANSÉN (MP).....	35
Anf. 69 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	36
<i>Arbetslinjen.....</i>	<i>36</i>
Anf. 70 BORIANA ÅBERG (M).....	36
Anf. 71 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	36
Anf. 72 BORIANA ÅBERG (M).....	37

Anf. 73 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	37
<i>Undantag från arbetstidsdirektivet</i>	37
Anf. 74 MAGNUS JACOBSSON (KD)	37
Anf. 75 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	37
Anf. 76 MAGNUS JACOBSSON (KD)	37
Anf. 77 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	38
<i>Riksbankens räntesättning och inflationens följder</i>	38
Anf. 78 CARL B HAMILTON (L)	38
Anf. 79 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	38
Anf. 80 CARL B HAMILTON (L)	38
Anf. 81 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	39
<i>Helsingforsavtalet</i>	39
Anf. 82 JOHAN ANDERSSON (S).....	39
Anf. 83 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	39
<i>Ett rättvist pensionssystem</i>	40
Anf. 84 DAVID PEREZ (SD).....	40
Anf. 85 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	40
<i>Arbetsmiljörelaterade dödsfall</i>	40
Anf. 86 CICZIE WEIDBY (V)	40
Anf. 87 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	41
<i>Kostnaden för Gotlands färjetrafik</i>	41
Anf. 88 ANNA LASSES (C)	41
Anf. 89 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	41
<i>Kommunernas kostnader för skolorna</i>	42
Anf. 90 MALTE ROOS (MP).....	42
Anf. 91 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	42
<i>Förebyggande åtgärder mot organiserad brottslighet</i>	42
Anf. 92 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	42
Anf. 93 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	43
<i>Norden som en hållbar och integrerad region</i>	43
Anf. 94 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	43
Anf. 95 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	43
<i>Den ekonomiska krisens effekter för barn</i>	44
Anf. 96 YASMINE BLADELIUS (S)	44
Anf. 97 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	44
<i>Satsning på ny kärnkraft</i>	44
Anf. 98 JESSICA STEGRUD (SD)	44
Anf. 99 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	45
<i>Muslimers rättigheter i Sverige</i>	45
Anf. 100 NADJA AWAD (V).....	45
Anf. 101 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	45

<i>Det ekonomiska ansvaret för skolorna</i>	46	Prot. 2022/23:103
Anf. 102 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	46	4 maj
Anf. 103 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	46	-----
<i>Energy Charter Treaty</i>	46	
Anf. 104 ELIN SÖDERBERG (MP).....	46	
Anf. 105 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	47	
<i>Familjehem</i>	47	
Anf. 106 MALIN HÖGLUND (M).....	47	
Anf. 107 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	47	
<i>Jämställdhet och skattesänkningar</i>	47	
Anf. 108 SERKAN KÖSE (S).....	47	
Anf. 109 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	48	
<i>EU och den nationella skattesuveräniteten</i>	48	
Anf. 110 DAVID LÅNG (SD)	48	
Anf. 111 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	48	
<i>Mäns våld mot kvinnor</i>	49	
Anf. 112 FRIDA TÅNGHAG (V).....	49	
Anf. 113 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	49	
<i>Samverkan mellan skola och socialtjänst</i>	49	
Anf. 114 JOHAN HULTBERG (M)	49	
Anf. 115 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	50	
<i>Arbetsmarknaden och situationen för utrikes födda kvinnor</i>	50	
Anf. 116 SOFIA AMLÖH (S).....	50	
Anf. 117 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	50	
<i>Partiernas lotteriverksamhet</i>	51	
Anf. 118 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	51	
Anf. 119 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	51	
<i>Skattereglerna för hästnäringen</i>	51	
Anf. 120 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	51	
Anf. 121 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	52	
<i>Havsbaserad vindkraft</i>	52	
Anf. 122 ISAK FROM (S)	52	
Anf. 123 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	52	
Ajournering	53	
Återupptaget sammanträde	53	
§ 6 Beslut om ärende som slutdebatterats den 3 maj	53	
TU9 Cykelfrågor	53	
§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	55	
SfU16 Ekonomisk familjepolitik	55	
§ 8 Arbetskraftsinvandring	56	
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU17	56	
Anf. 124 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	56	
Anf. 125 JONNY CATO (C) replik	58	

Anf. 126	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	59
Anf. 127	JONNY CATO (C) replik	59
Anf. 128	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	60
Anf. 129	ZARA LEGHISSA (S).....	60
Anf. 130	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	62
Anf. 131	ZARA LEGHISSA (S) replik	63
Anf. 132	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	63
Anf. 133	ZARA LEGHISSA (S) replik	64
Anf. 134	MAGNUS RESARE (M) replik.....	64
Anf. 135	ZARA LEGHISSA (S) replik	64
Anf. 136	MAGNUS RESARE (M) replik.....	64
Anf. 137	ZARA LEGHISSA (S) replik	65
Anf. 138	MAGNUS RESARE (M).....	65
Anf. 139	FRIDA TÅNGHAG (V) replik	67
Anf. 140	MAGNUS RESARE (M) replik.....	67
Anf. 141	FRIDA TÅNGHAG (V) replik	68
Anf. 142	MAGNUS RESARE (M) replik.....	68
Anf. 143	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	68
Anf. 144	MAGNUS RESARE (M) replik.....	69
Anf. 145	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	69
Anf. 146	MAGNUS RESARE (M) replik.....	70
Anf. 147	JONNY CATO (C) replik	70
Anf. 148	MAGNUS RESARE (M) replik.....	70
Anf. 149	JONNY CATO (C) replik	71
Anf. 150	MAGNUS RESARE (M) replik.....	71
Anf. 151	FRIDA TÅNGHAG (V)	71
Anf. 152	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)	73
Anf. 153	JONNY CATO (C) replik	75
Anf. 154	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	75
Anf. 155	JONNY CATO (C) replik	75
Anf. 156	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	76
Anf. 157	JONNY CATO (C)	76
Anf. 158	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	79
Anf. 159	JONNY CATO (C) replik	79
Anf. 160	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	80
Anf. 161	JONNY CATO (C) replik	80
Anf. 162	MAGNUS RESARE (M) replik.....	81
Anf. 163	JONNY CATO (C) replik	81
Anf. 164	MAGNUS RESARE (M) replik.....	82
Anf. 165	JONNY CATO (C) replik	82
Anf. 166	MAURICIO ROJAS (L)	82
Anf. 167	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	85
Anf. 168	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	86
Anf. 169	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	87
Anf. 170	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	87
Anf. 171	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	87
Anf. 172	MAGNUS RESARE (M) replik.....	88
Anf. 173	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	88
Anf. 174	MAGNUS RESARE (M) replik.....	88
Anf. 175	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	89
Anf. 176	MAURICIO ROJAS (L) replik.....	89

Anf. 177 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	89
Anf. 178 MAURICIO ROJAS (L) replik	90
Anf. 179 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	90
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)	90
§ 9 Interparlamentariska unionen.....	91
Utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU11	91
Anf. 180 SERKAN KÖSE (S).....	91
Anf. 181 ARIN KARAPET (M).....	92
Anf. 182 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD).....	93
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)	94
§ 10 Mänskliga rättigheter	95
Utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU15	95
Anf. 183 MARGARETA CEDERFELT (M)	95
Anf. 184 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	97
Anf. 185 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	97
Anf. 186 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	97
Anf. 187 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	98
Anf. 188 ALEXANDRA VÖLKER (S)	98
Anf. 189 MARKUS WIECHEL (SD) replik	100
Anf. 190 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	101
Anf. 191 MARKUS WIECHEL (SD) replik	101
Anf. 192 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	101
Anf. 193 MAGNUS BERTSSON (KD)	102
Anf. 194 RASMUS GIERTZ (SD).....	103
Anf. 195 JOAR FORSSELL (L)	105
Anf. 196 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	107
Anf. 197 JOAR FORSSELL (L) replik	108
Anf. 198 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik	108
Anf. 199 JOAR FORSSELL (L) replik	108
Anf. 200 HÅKAN SVENNELING (V).....	109
Anf. 201 KERSTIN LUNDGREN (C).....	111
Anf. 202 JACOB RISBERG (MP)	112
Anf. 203 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	114
Anf. 204 JACOB RISBERG (MP) replik.....	115
Anf. 205 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	115
Anf. 206 JACOB RISBERG (MP) replik.....	115
Anf. 207 FREDRIK SAWESTÅHL (M).....	116
Anf. 208 MARKUS WIECHEL (SD)	118
Anf. 209 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	120
Anf. 210 MARKUS WIECHEL (SD) replik	120
Anf. 211 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	120
Anf. 212 MARKUS WIECHEL (SD) replik	121
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)	121
§ 11 Hälso- och sjukvårdens organisation	121
Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU12	121
Anf. 213 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	121
Anf. 214 YASMINE BLADELIUS (S).....	123
Anf. 215 THOMAS RAGNARSSON (M).....	124
Anf. 216 JOHNNY SVEDIN (SD).....	126
Anf. 217 KARIN RÅGSJÖ (V).....	127

Prot. 2022/23:103
4 maj

Anf. 218 ANDERS W JONSSON (C)	129
Anf. 219 ULRIKA WESTERLUND (MP)	131
(Beslut skulle fattas den 10 maj.)	132
§ 12 Bordläggning.....	132
§ 13 Anmälan om interpellationer	132
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	133
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor	133
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 20.52.	135

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2023